

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภู
เรือ จังหวัดเลย

วิทยานิพนธ์
ของ
ประจักษ์ อูประธา

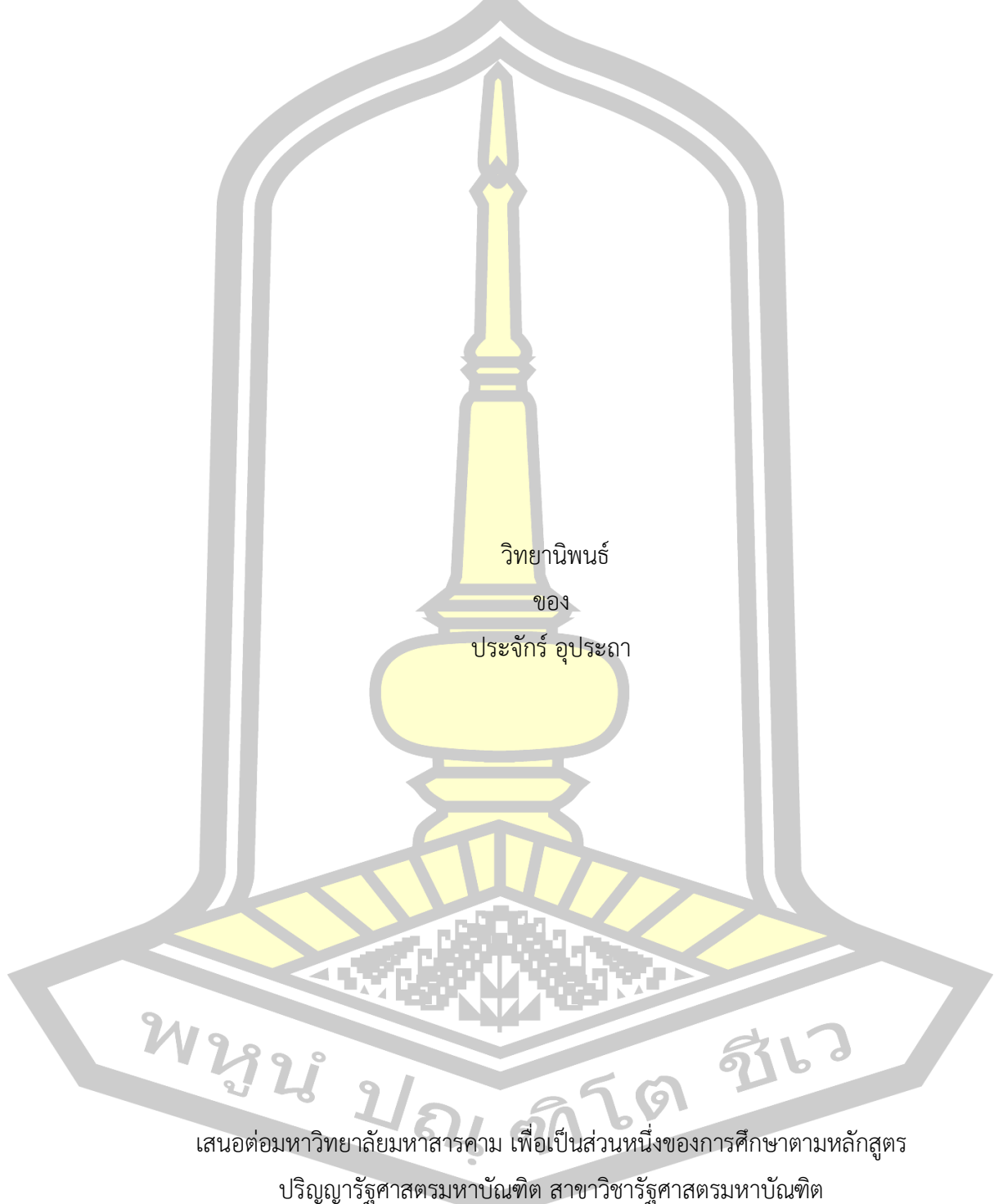
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สิงหาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภู

เรือ จังหวัดเลย

วิทยานิพนธ์
ของ
ประจักษ์ อุประถา

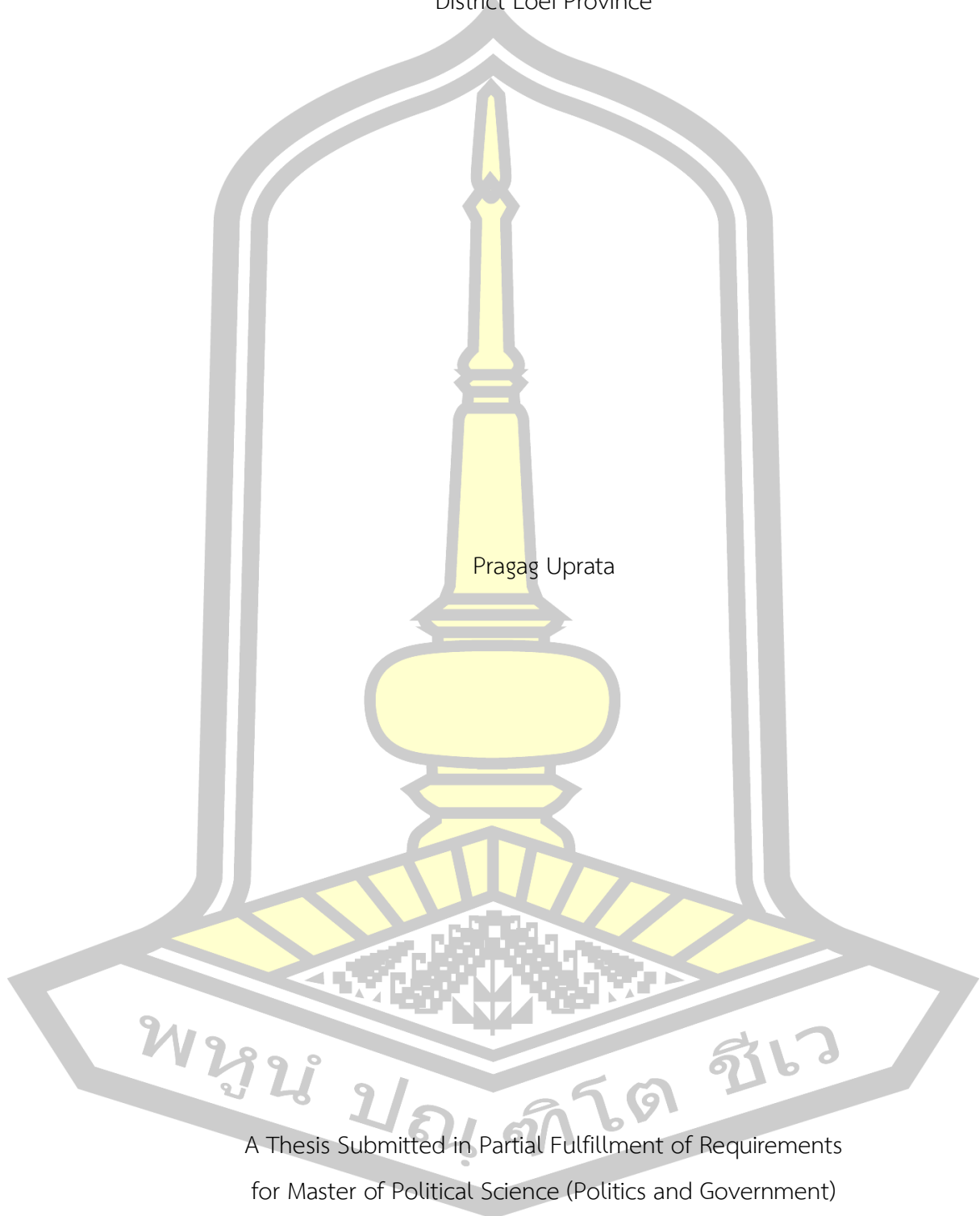
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สิงหาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Power Relations Between Local Leaders and Monks in Local Government in Phurua
District Loei Province

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

August 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของพระมหาประจักษ์ อุประภา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ประโยชน์ สังกสิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ชีระพงษ์ มีไธสง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. กันดา วิลาชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พหุ มณฑล โด

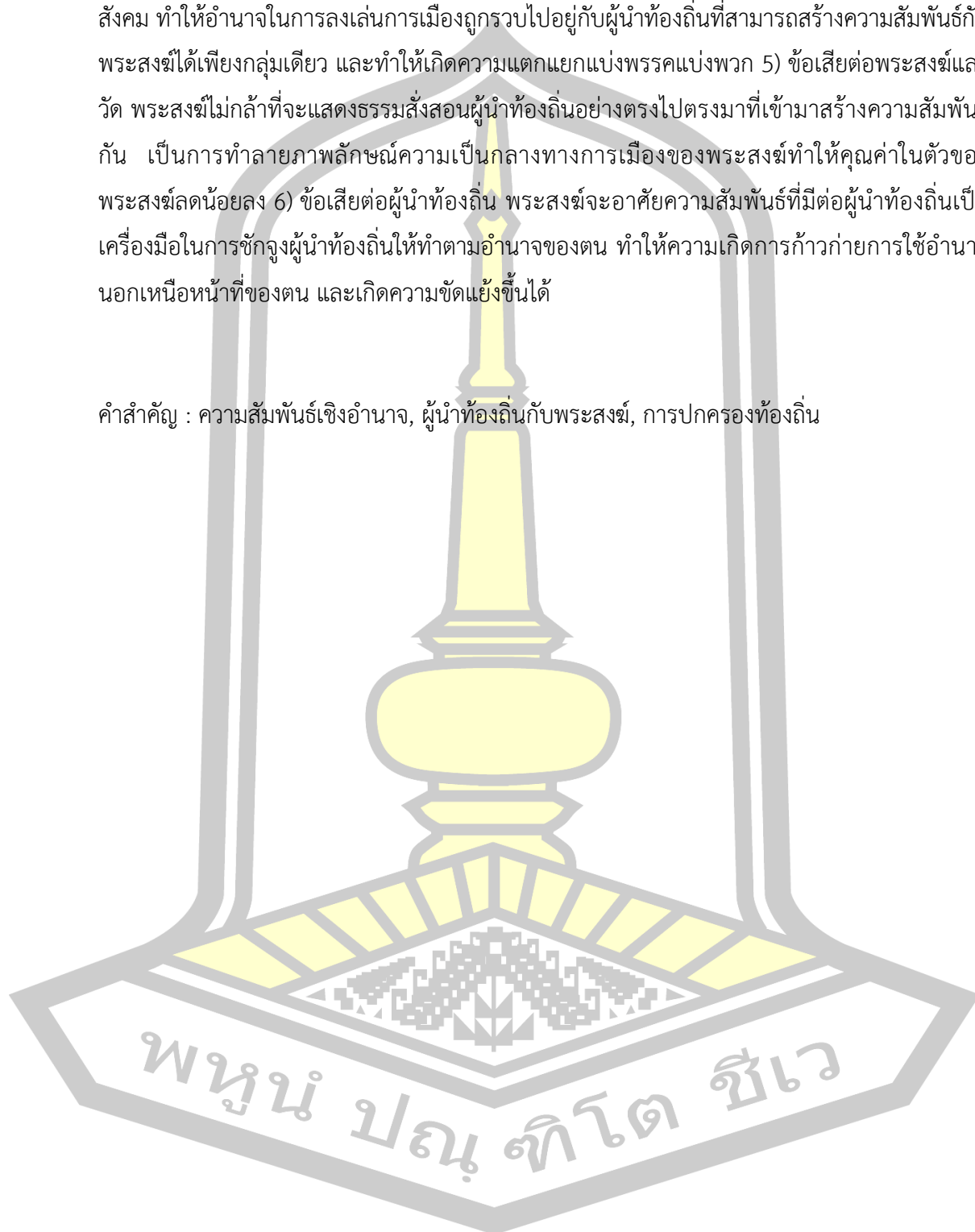
ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย		
ผู้วิจัย	ประจักษ์ อุประดา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย 2. เพื่อศึกษาข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำเอากรอบแนวคิดเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นกรอบในการใช้ศึกษาวิจัย ด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 19 รูป/คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มี 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะการร่วมมือ ได้แก่ การร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี การร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญา การร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง 2) ลักษณะความขัดแย้ง ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านความคิด ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ และความขัดแย้งทางการสื่อสาร เป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ที่เป็นการสร้างความเชื่อมโยงของเครือข่ายอำนาจระหว่างผู้นำเพื่อขยายอำนาจของตนให้แผ่กว้างออกไปและหวังผลประโยชน์ในทางการเมือง 2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า มีดังนี้ 1) ข้อดีต่อสังคม การพัฒนาสังคมจะมีประสิทธิภาพรวดเร็วแก้ไข้ปัญหาตรงจุดประสงค์ คนในสังคมมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 2) ข้อดีต่อพระสงฆ์และวัด วัดมีการพัฒนา พระสงฆ์จะได้รับการอุปถัมภ์ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ทำให้เกิดลาภยศ เพิ่มแรงศรัทธาอำนาจความน่าศรัทธาเลื่อมใสในตัวพระสงฆ์จากประชาชนได้มากขึ้น 3) ข้อดีต่อผู้นำ ได้รับความนิยมชมชอบจากประชาชนที่มีความเคารพศรัทธาต่อพระสงฆ์ เป็นการขยายฐานเสียงฐานอำนาจของตน จะถูกประชาชนมองว่าเป็นผู้นำท้องถิ่นที่มี

คุณธรรมและจะได้รับความเคารพนับถือมากขึ้นอันเป็นการเพิ่มโอกาสทางการเมือง 4) ข้อเสียต่อสังคม ทำให้อำนาจในการลงเล่นการเมืองถูกรวบไปอยู่กับผู้นำท้องถิ่นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้เพียงกลุ่มเดียว และทำให้เกิดความแตกแยกแบ่งพรรคแบ่งพวก 5) ข้อเสียต่อพระสงฆ์และวัด พระสงฆ์ไม่กล้าที่จะแสดงธรรมสั่งสอนผู้นำท้องถิ่นโดยตรงไปตรงมาที่เข้ามาสร้างความสัมพันธ์กัน เป็นการทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองของพระสงฆ์ให้คุณค่าในตัวของพระสงฆ์ลดน้อยลง 6) ข้อเสียต่อผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์จะอาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้นำท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการชักจูงผู้นำท้องถิ่นให้ทำตามอำนาจของตน ทำให้ความเกิดการก้าวก่ายการใช้อำนาจนอกเหนือหน้าที่ของตน และเกิดความขัดแย้งขึ้นได้

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ, ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์, การปกครองท้องถิ่น

TITLE	Power Relations Between Local Leaders and Monks in Local Government in Phurua District Loei Province		
AUTHOR	Pragag Uprata		
ADVISORS	Assistant Professor Vinai Poncharoen , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

A study on the power relations between local leaders and monks in local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province aimed to study: 1) the characteristics of the power relations between local leaders and monks in local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province and 2) the advantages and disadvantages of the power relations between local leaders and monks in local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province. This research is a qualitative study using the conceptual framework of the power relations derived from documentary research and related research to create a research framework with a data repository from 19 key respondents using a semi-structured interview method with a purposive sampling. The results showed that: 1. The power relations between local leaders and monks in local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province had 2 characteristics: 1) Cooperation characteristics were natural or customary cooperation, formal or contractual cooperation, and direct or ordered cooperation. 2) Conflict characteristics included conflicts of opinion, conflicts of interest, conflicts of values, background, or personality, and conflicts of communication. This characterized the power relations between local leaders and monks in which they created connections between leaders' power networks to expand their power and gain political gains. 2. The advantages and disadvantages of the power relations between local leaders and monks in local government in the area of Phu Ruea District, Loei Province were as follows. 1) The advantage to society

is that social development will be effective and fast and can solve problems directly for the purpose. People in society are united. 2) The advantage to monks and temples is that temples have been developed.. The monks will be supported in various matters, causing their fortunes and increasing the people's faith, power, and faith in the monks. 3) The advantage to leaders is that they are popular with people who had respect for monks, expanded their power base, will be viewed as virtuous local leaders, and will be increasingly respected, which increases political opportunities. 4) The disadvantage to society is that the power to play politics is confined to local leaders who can only build relationships with monks and cause disharmony. 5) The disadvantage to monks and temples is that monks do not dare to directly teach local leaders who come to build relationships because it will destroy the image of political neutrality of monks and reduce the value of monks. 6) The disadvantage to local leaders is that monks rely on their relationship with local leaders as a tool to persuade local leaders to exercise their authority, to intrude on their powers, and it can cause conflicts. There are 2 recommendation from this research. 1) The people's faith in the monks should be considered by the monks. As a result, it should refrain from supporting or interfering in the political affairs of local leaders, as this will harm the monks' reputation. As a result, monks and local leaders should work together to promote and support each other's missions, leading to a better quality of life of the people. 2) Local leaders should not engage the people's revered monks or exploit them as a means of supporting their power for political gain and they should work together in the local area for the development, change and benefits for local people.

Keyword : The Power Relations, Local Leaders and Monk, Local Government

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ประโยชน์ สงกลิ่น ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ มีไธสง กรรมการสอบ ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง บรรดาผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลสำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์อันใดที่พึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

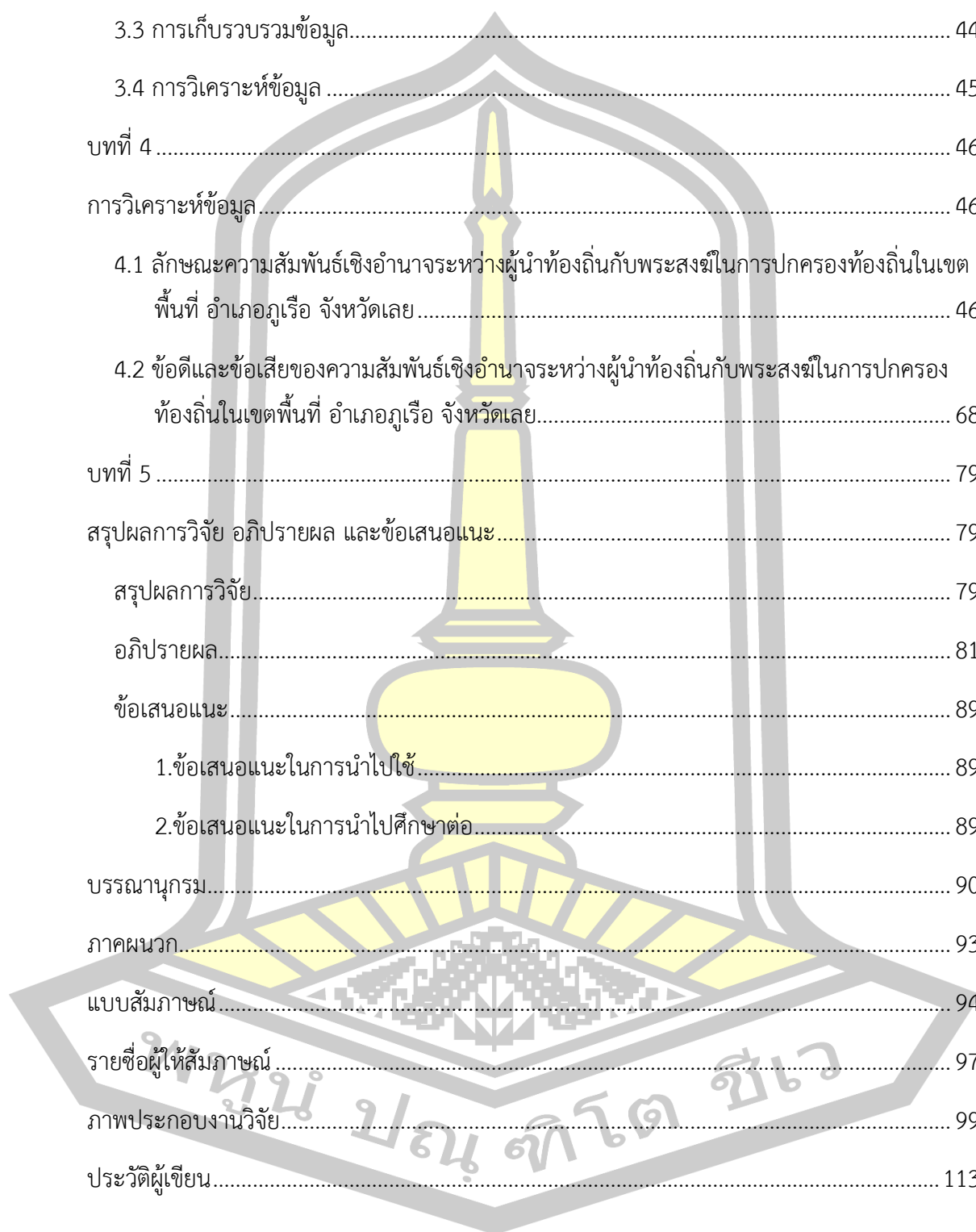
ประจักษ์ อุประถา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
คำถามวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น.....	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์.....	26
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	29
2.5 บริบทของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา.....	34
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	43
3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	43

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
บทที่ 4.....	46
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4.1 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย.....	46
4.2 ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย.....	68
บทที่ 5.....	79
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	89
1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	89
2. ข้อเสนอแนะในการนำไปศึกษาต่อ.....	89
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	93
แบบสัมภาษณ์.....	94
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	97
ภาพประกอบงานวิจัย.....	99
ประวัติผู้เขียน.....	113

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเกี่ยวโยงและความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาอย่างยาวนานตามประวัติศาสตร์แล้วพระสงฆ์กับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยวเนื่องกันมาโดยตลอดทั้งด้านการปกครอง ด้านการศึกษาอบรม ด้านประเพณีวัฒนธรรมและด้านอื่นๆอีกมากมาย พระสงฆ์จะมีส่วนช่วยในกิจของบ้านเมืองอยู่เสมอมาตั้งแต่อดีตที่เริ่มมีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิมาเป็นยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน พระสงฆ์จึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก แต่เมื่อกาลเวลาได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกาภิวัตน์บทบาทและความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนดังแต่อดีตมา เช่นเป็นที่ปรึกษาของผู้ปกครองในเรื่องต่างๆ การให้การศึกษอบรมและการเชื่อมประชาชนให้อยู่ภายใต้การปกครองอย่างร่มเย็นสงบสุขของผู้ปกครองเป็นต้น ก็เริ่มลดน้อยลงเลือนหายไปจากสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่สังคมเมืองที่มีความเจริญด้านเทคโนโลยีสูง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์เริ่มไม่ชัดเจนเหมือนแต่ในครั้งอดีต (ก่องแก้ว เจริญอักษร, 2551 : 161) ส่วนพื้นที่ชนบทหรือต่างจังหวัดซึ่งความเจริญด้านเทคโนโลยีและการพัฒนายังเข้าถึงไม่มากเหมือนสังคมเมือง ความสัมพันธ์ของประชาชนกับพระสงฆ์และบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนยังมีมาก ประชาชนส่วนมากก็ยังเชื่อฟังในคำสอนเทศนาและเข้าวัดฟังธรรมด้วยว่าสภาพของสังคมในชนบทนั้นยังมีรูปแบบวัฒนธรรมเก่าที่สืบทอดกันมาอยู่มากคือ เป็นสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนเป็นผู้นำประกอบกิจกรรมอย่างเช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญของชาติ พระสงฆ์จึงมีบทบาทเป็นอย่างมากในการพัฒนาสังคม (พิทยา สายหู, 2551 : 297) การอบรมจิตใจและการพัฒนาวัดอุสถานและตอบสนองต่อนโยบายบางอย่างของรัฐโดยการร่วมมือกันกับผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ไปโดยปริยาย ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเลือกผู้นำซึ่งเป็นการเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงได้ แต่พระสงฆ์ก็ยังเป็นที่เคารพของประชาชนเป็นสื่อในการแสดงความคิดเห็นปลุกฝังความเชื่อและอุดมการณ์ให้กับประชาชนได้ (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต, 2550 : 209)

เมื่อพระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญและความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ชนบทจึงเป็นเหตุให้ผู้นำในท้องถิ่นอาศัยการสร้างความสัมพันธ์สนิทสนมกับพระสงฆ์โดยการเข้าไปฝากเนื้อฝากตัวเป็นศิษย์แสดงตนเป็นผู้รู้จักคุณธรรมรู้จักการเข้าวัดซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนควรแก่การเลือกให้เป็นผู้นำในท้องถิ่น โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ชักจูงจะด้วยความตั้งใจของพระสงฆ์เองในการเป็นหัวคะแนน

หรือโดยไม่ตั้งใจก็ตาม หรือแม้กระทั่งการมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์จึงเป็นเครื่องมือให้กับผู้นำท้องถิ่นได้หรือมีส่วนช่วยในการชักจูงประชาชนโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีอยู่ แม้หลังจากที่มีการเลือกผู้นำเข้าดำรงตำแหน่งในท้องถิ่นแล้วการที่จะทำให้ประชาชนรักและเชื่อถืออยู่ได้ปกครองได้เป็นอย่างดีก็ต้องอาศัยความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพเป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณในชุมชนช่วยบอกกล่าวการตั้งการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับวัด เช่น การใช้สถานที่วัดจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชน รวมถึงข้าราชการในหน่วยงานท้องถิ่นโดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้การอบรม หรือการสนองนโยบายของท้องถิ่นโดยมีวัดเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น โครงการงานศพปลอดเหล้าและอบายมุข การปลูกป่าของตำบล การอนุรักษ์แหล่งน้ำ สร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน เป็นต้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แฝงไปด้วยอำนาจและผลประโยชน์ที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีร่วมกัน

สำหรับพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และอาณาจักรล้านช้าง พื้นที่ส่วนมากเป็นภูเขาสูงตั้งอยู่ในระดับที่สูงกว่าน้ำทะเลประมาณ 800 – 1400 เมตร มีบรรยากาศและอากาศดีหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เป็นถิ่นที่มีพืชผลผลิตทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ อาชีพที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปของประชาชนคือ การปลูกดอกไม้ ไม้ประดับ เพื่อจำหน่ายในแต่ละปีสามารถทำรายได้ให้แก่เกษตรกรไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามประเภทด้วยกัน คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาและวัฒนธรรม ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือไม่ต่ำกว่า 300,000 คน มีวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูเรือที่อนุรักษ์สืบสานกันมาแต่โบราณคือ ประเพณีบุญหลวงเดือนสี่จัดขึ้นในวันขึ้น 13 – 15 ค่ำ เดือนสี่ของทุกปี ประเพณีบวงสรวงจ้าวปู่ศรีโพนหรือบุญเลี้ยงปีซึ่งเป็นประเพณีที่ชาวภูเรือเคารพนับถือให้ความสำคัญเป็นอย่างมากจัดขึ้นในเดือนแปดของทุกปี บุญการเชิญเจ้าเข้าเมืองเป็นต้น จึงเป็นพื้นที่ที่น่าอยู่อาศัยและน่าสนใจสำหรับนายทุนที่จะเข้าไปลงทุนทำธุรกิจในเรื่องของรีสอร์ทและบ้านพักตามวิสัยทัศน์ของพรรคดี เจียรณัย ผู้ว่าราชการจังหวัดเลย “เมืองน่าอยู่ เมืองแห่งการท่องเที่ยวและลงทุนภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน” (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภูเรือ, 2553 : 3) รวมถึงนักการเมืองท้องถิ่นเป็นเหตุผลที่น่าสนใจให้แย่งชิงเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในด้านของวัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อประชาชนในพื้นที่วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและสถานที่ประกอบกิจกรรมที่รองรับกิจกรรมของประชาชนในพื้นที่ หรือแม้กระทั่งการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมจากผู้นำในท้องถิ่น เช่น การจัดอบรมหน่วยงานต่างๆของท้องถิ่น การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นประจำทุกสัปดาห์และการเปิดโอกาสให้ผู้นำในท้องถิ่นได้พูดคุยกับประชาชนในวันสำคัญที่มีประชาชนมาร่วมทำบุญกันเป็นจำนวนมาก เช่นวันพระ 15 ค่ำ 8 ค่ำ

เป็นต้น พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในวัดเหล่านั้นด้วย เช่นเป็นวิทยากรผู้ให้การอบรม เป็นผู้นำกิจกรรมในบางกิจกรรมและแสดงธรรมในโอกาสสำคัญ และเป็นผู้ที่ชักจูงประชาชนให้รวมตัวกัน ได้เป็นอย่างดีในการดำเนินกิจกรรมขับเคลื่อนโครงการของอำเภอ เช่นโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้า โครงการงานศพปลอดเหล้าและอบายมุข โครงการสินค้า OTOP ของตำบล และโครงการทอดเทียนของอำเภอในโครงการเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเกิดขึ้นระหว่างพระสงฆ์กับหน่วยงานท้องถิ่นพร้อมทั้งประชาชน จนทำให้อำเภอภูเรือได้รับมอบหมายให้เป็นอำเภอต้นแบบในการจัดงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าของจังหวัดเลย ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาในปี พ.ศ. 2560 (หมู่บ้านรักษาศีล ๕, 2560) หรือในเวลาที่พระสงฆ์จัดกิจกรรมสำคัญของชุมชนก็มีการทำงานร่วมกับพนักงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ให้ความช่วยเหลือสิ่งต่างๆอีกด้วย ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงบทบาทสำคัญและความสัมพันธ์ของพระสงฆ์ต่อชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ในความสัมพันธ์ที่มีอยู่ร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่น จึงทำให้ผู้นำท้องถิ่นอาศัยการเข้าไปทำความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ในลักษณะต่างๆ เช่นการฝากตัวเป็นศิษย์การปวารณาตนรับใช้ การทำงานร่วมกันระหว่างวัดกับหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เป็นต้นโดยมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีความสัมพันธ์ร่วมงานในการพัฒนาท้องถิ่นกันอย่างชัดเจน

ดังนั้นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จึงเป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจต่อการทำวิจัยในเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น เพื่อศึกษา ลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ และข้อดีข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมหรือปรับปรุงในส่วนที่เป็นข้อดีและข้อเสียและใช้พัฒนาในการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

คำถามวิจัย

1. ลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย เป็นอย่างไร
2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย เป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่คือ เขตปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย มีทั้งหมด 7 แห่ง โดยการกำหนดแบบเจาะจงประกอบด้วย

เทศบาลตำบลกูเรือ

เทศบาลตำบลร่องจิก

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา

องค์การบริหารส่วนตำบลปลาป่า

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง

องค์การบริหารส่วนตำบลसानตม

- 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นกรอบในการใช้ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย บูรณาการจาก (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556 : 43) และ (ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550 : 71) และ (วิเชียร วิทยาอุดม, 2547 : 334) และ (ชิตาภา สุขพลา, 2548 : 221) ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ลักษณะความร่วมมือ
2. ความสัมพันธ์ลักษณะความขัดแย้ง

1. ความสัมพันธ์ลักษณะความร่วมมือ เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมมือกันของทุกฝ่าย การร่วมมือเป็นสิ่งที่พบได้โดยทั่วไปในความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มต่างๆ มีดังนี้

1.1 การร่วมมือกันตามธรรมชาติ หรือแบบจารีตประเพณี เป็นลักษณะการร่วมมือกันที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักศีลธรรม และจริยธรรมของมนุษย์สัมพันธ์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกันแบบกว้างๆ หรือเป็นผลดีต่อสังคม

1.2 การร่วมมือกันแบบเป็นทางการ หรือแบบพันธะสัญญา เป็นลักษณะการร่วมมือกันที่มีแบบแผน หรือมีพันธะสัญญาต่อกัน มีการแบ่งปันผลประโยชน์ต่างๆ ระหว่างกลุ่มร่วมกัน

1.3 การร่วมมือกันแบบทางตรง หรือร่วมมือกันตามคำสั่ง เป็นลักษณะการร่วมมือกันโดยมีคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา

2. ความสัมพันธ์ลักษณะความขัดแย้ง เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นเรื่องของความแตกต่างในด้านความคิด ความสนใจ ผลประโยชน์ หรือการกระทำต่างๆ มีดังนี้

2.1 ความขัดแย้งทางด้านความคิด เป็นลักษณะความขัดแย้งที่เกิดจากความคิดที่แตกต่าง หรือไม่เห็นด้วย ด้านความรู้ ความเห็นส่วนตัว อารมณ์ส่วนบุคคล

2.2 ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ เป็นลักษณะความขัดแย้งที่เกิดจากวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย การแย่งชิง ความต้องการอำนาจอิทธิพล เงิน ตำแหน่ง หรือทรัพยากรต่างๆ

2.3 ความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ เป็นลักษณะความขัดแย้งที่เกิดจาก ถิ่นกำเนิด ความเชื่อ การยอมรับ บุคลิกท่าทางการแสดงออก

2.4 ความขัดแย้งทางการสื่อสาร เป็นลักษณะความขัดแย้งที่เกิดจากการสื่อสารที่ไม่เที่ยงตรง หรือขาดการสื่อสาร เป็นการบิดเบือนข้อมูลไม่ตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง หรือขาดการสื่อสารระหว่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย
2. ทำให้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย และเสนอองค์ความรู้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

อำนาจ หมายถึง อำนาจเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เพื่อแสวงหาหรือกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ และเป็นเครื่องมือที่ใช้ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นทำตามที่ตนเองต้องการด้วยวิธีต่างๆ จะด้วยความเต็มใจหรือไม่ก็ตาม อำนาจเป็นดังกระแสไฟฟ้าที่แผ่ซ่านไปในสังคมและมีอยู่ในทุกความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หมายถึง คือการสร้างโอกาสหรือความเป็นไปได้ให้เกิดการกระทำบางอย่าง เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่มีอยู่ในระหว่างผู้แสดงบทบาทต่างๆ ในสังคม มีลักษณะแผ่กระจายตัวไปอยู่ในทุกหนทุกแห่ง แสดงตัวออกในความแตกต่าง ขัดแย้ง หรือร่วมกันระหว่างสิ่งต่างๆ

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง บุคคลผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารจัดการงานในท้องถิ่น คือ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล และสมาชิกกองค้การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

พระสงฆ์ หมายถึง พระสงฆ์ฆาธิการระดับเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสในเขตพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่มีหน้าที่บริหารจัดการปกครองในท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน และมีผู้นำที่มาจากเลือกตั้งของประชาชนในพื้นที่

บทที่ 2

แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเคยมีผู้ศึกษาไว้ก่อนแล้วมาใช้เป็นแนวทางและสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
- 2.5 บริบทของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

อำนาจ (Power)

ทินตันส์ นาคะตะ (2560: 117) อ้างอิงมาจาก Thomas Hobbes ได้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจ (Power) ไว้ว่า อำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้คนเราได้มาซึ่งสิ่งที่ดีในอนาคตมากขึ้น เช่น ความร่ำรวย ชื่อเสียง ความพอใจ การได้รับการยกย่องสรรเสริญเพื่อน ๆ คนเรามุ่งแสวงหาอำนาจ และต้องการความปลอดภัย จึงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นเพื่อทำให้ตนเองมีอำนาจขึ้นมา ทุกคนจึงแสวงหาอำนาจอย่างไม่รู้จบสิ้น มนุษย์มีความต้องการอำนาจอยู่ร่ำไป จะหยุดยั้งได้ก็ต่อเมื่อมีความตายเท่านั้น สาเหตุของสิ่งนี้ไม่ได้อยู่ที่มนุษย์เราจะมีอำนาจหรือไม่พอใจต่ออำนาจที่มีอยู่แล้ว แต่เป็นเพราะเราไม่สามารถแน่ใจในอำนาจที่มีอยู่นั้น และในวิธีที่จะมีชีวิตที่ดีดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้โดยไม่ต้องแสวงหาอำนาจเพิ่มขึ้นมาอีก ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองที่มีอำนาจมากอยู่แล้วก็ยังคงต้องแสวงหาหลักประกันในสิ่งนั้นด้วยการออกกฎหมายสำหรับการปกครองภายในและทำสงครามกับต่างประเทศ

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2535: 460) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อำนาจ (Power) เป็นสมรรถภาพในความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เกิดจากการตัดสินใจและมีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ อำนาจมี 3 ลักษณะคือ

1) อำนาจเป็นสมรรถภาพในความสัมพันธ์ของมนุษย์สำหรับประเด็นนี้ได้มองอำนาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยความสัมพันธ์ของบุคคลมิใช่เพียงลำพังคนเดียวและโดยความเป็นจริงแล้วอำนาจเกี่ยวข้องกับตำแหน่งทางสังคมหรือตำแหน่งทางการบริหารการปกครองและการเมืองของบุคคลซึ่งรวมเรียกตำแหน่งทางสังคมและการบริหารเหล่านี้ว่าเป็นบทบาททางสังคมในลักษณะของมนุษย์มุมมองนี้เมื่อบุคคลต่างมีบทบาททางสังคมหลายอย่างแต่ละคนจึงใช้อำนาจในหลายลักษณะตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับจากสังคมเช่นการที่ไปลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งผู้บริหารหรือผู้นำขององค์กรในระดับต่างๆ ซึ่งก็เป็นบทบาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและในอีกบทบาทหนึ่งอาจจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการเป็นหนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการหรือเป็นผู้บริหารขององค์กรนั้นๆ เป็นต้น ซึ่งบทบาทนี้เป็นความสามารถตามที่ตนเองได้รับในการเข้ามาดำรงตำแหน่งในฐานะผู้บริหารองค์การย่อมที่จะมีอิทธิพลในการที่จะผลักดันให้คนอื่นให้กระทำในสิ่งที่ตนเองปรารถนาสำหรับในประเด็นนี้พอจะสรุปได้ว่าอำนาจเป็นพลังอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในตำแหน่งทางการบริหารและสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือเป็นสมรรถภาพที่ทำให้เกิดอิทธิพลและอิทธิพลนี้จะเกิดขึ้นได้โดยมีอำนาจหนุนหลังในความหมายนี้อำนาจจึงเป็นศักยภาพ ภายในของบุคคลคนหนึ่งที่อยู่ในฐานะในการที่จะใช้อำนาจหรือมีตำแหน่งทางการบริหารอยู่

2) อำนาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเป็นธรรมชาติของการใช้อำนาจของผู้นำหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้มาจากการตัดสินใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยในการนี้ แม็กซ์ เวเบอร์ ได้แยกอำนาจเป็น 2 อย่างคือ อำนาจ ซึ่งหมายถึงพลังอำนาจที่เป็นศักยภาพของบุคคลคนหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีความชอบธรรมก็ได้เช่นการที่ต้องปฏิบัติตามการถูกกดดันจากผู้มีอิทธิพลถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจจะส่งผลให้เกิดการโดนทำร้ายให้บาดเจ็บหรือชู้ให้กลัวได้ ส่วนอีกนัยหนึ่งคืออำนาจหน้าที่เป็นอำนาจที่อยู่ในตำแหน่งมีความชอบธรรมในการสั่งการและให้บุคคลที่ปฏิบัติตามและยอมรับในความถูกต้องเมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นได้ว่าอำนาจเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งในบทบาททางสังคมของบุคคลไม่ใช่คุณลักษณะเฉพาะตัวของปัจเจกบุคคลบุคคลจะมีอำนาจก็ต่อเมื่อเขามีตำแหน่งหน้าที่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งการตัดสินใจหรือไม่ตัดสินใจในบทบาทที่เขาดำรงอยู่จะมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นในสังคม

3) อำนาจที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมมนุษย์เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจในลักษณะของการตัดสินใจนั้นจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทั้งหลายของบุคคลในระบบการบริหารเช่นการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการในคณะกรรมการต่างๆขององค์การ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการนั้นหมดอำนาจลงได้แล้วได้คณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมามีอำนาจหรือในบางครั้งการใช้อำนาจอาจเกิดผลในทันทีทันใดโดยเห็นได้ชัดจากกรณีอำนาจกับตำแหน่งเป็นของคู่กันเมื่อบุคคลในตำแหน่งย่อมที่จะมีอำนาจในการดำเนินการในกิจการต่างๆตามขอบเขตที่รับผิดชอบ พ้นจากตำแหน่งนี้ไปย่อมที่จะส่งผลให้อำนาจนั้นหมดไปพร้อมกับตำแหน่งได้

ชาลี เอื้อโงกกุล (2555: 31) อ้างอิงมาจาก Foucault มองว่า อำนาจ (Power) มีความหมายที่กว้างและลึกกว่าอำนาจในความหมายเดิมมากนัก อำนาจในที่นี้ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของรัฐหรือกฎหมายเหมือนแต่เดิมแต่มันแผ่ซ่านในชีวิตประจำวันของเราและแอบอิงอยู่บนเส้นความสัมพันธ์ระหว่างคนในทุกๆระดับอำนาจระหว่างครูกับนักเรียนอำนาจภายในกลุ่มเพื่อนอำนาจภายในที่ทำงานหรือแม้แต่อำนาจระหว่างคนรักในทุกๆความสัมพันธ์ควรมีอำนาจควบคุมอยู่ทั้งสิ้น อำนาจที่ไม่มีหัวไม่มีหางเป็นอำนาจที่เป็นเส้นเลือดฝอยไม่ใช่เส้นเลือดใหญ่แบบอำนาจรัฐ และ Michel Foucault (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2556 : 171) ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับความรู้ว่าเป็นองค์เอกภาพของสิ่งเดียวกัน เขาได้นำเสนอแนวทางการศึกษาและการวิเคราะห์อำนาจแบบใหม่โดยการแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างอำนาจกับความรู้และบอกว่าอำนาจและความรู้เป็นเหมือนเหรียญสองด้านที่มาคู่กันและสนับสนุนกันผ่านทางปฏิบัติการของวาทกรรมอันจะนำมาซึ่งความชอบธรรมในการประกอบสร้างตัวตนของบุคคลโดยอาศัยข้ออ้างต่างๆ ในเรื่องของความรู้เหล่านั้นเช่นความรู้ว่ารัฐสามารถพัฒนาชีวิตของคนชนบทให้ดีขึ้นได้โดยที่คนในชนบทเองก็รับเอาความรู้เหล่านั้นมาด้วยความสมัครใจโดยมองไม่เห็นโทษหรือไม่สามารถเห็นแนวทางอื่นที่เป็นไปได้ในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตน เช่นความรู้ที่เน้นในเรื่องวัตถุนิยมการใช้สารเคมีในการเกษตรที่แม้จะก่อให้เกิดดินสึนและหมุ่นวนอยู่ในวัฏจักรของความยากจนอย่างไม่สิ้นสุดก็ไม่อาจหลีกเลี่ยง ในความคิดของฟูโกต์ความรู้กับอำนาจแยกกันไม่ออกซึ่ง เขาถึงกับกล่าวว่าสุดยอดของอำนาจในยุคนี้ก็คือความรู้เนื่องจากความรู้ชุดหนึ่งๆ จะได้รับการยอมรับหรือถือว่าเป็นความรู้หรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับอำนาจที่จะรองรับและรับรองความรู้นั้นด้วยเพื่อให้ความรู้นั้นสามารถมีสถานะเป็นความจริงขึ้นมาได้ และในขณะเดียวกันอำนาจเองก็ต้องพึ่งพาความรู้เพราะการใช้อำนาจแบบเดิมไม่เป็นที่ยอมรับอีกต่อไปจะเห็นว่า ฟูโกต์ได้อธิบายให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจกับความรู้ความจริงและวาทกรรมที่ควบคุมผู้คนในสังคมอย่างสลับซับซ้อนและแนบเนียนกว่ายุคใดๆ นอกจากนั้นวาทกรรมหนึ่งๆ จะมีชุด ข้อเท็จจริงมีสถาบันที่ทำหน้าที่ตอกย้ำและรองรับโดยสถาบันต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นจะต้องประสานงานกันเป็นเครือข่ายเพื่อรักษาวาทกรรมหนึ่งๆ เอาไว้ซึ่งอาจจะยังมีอิสระพอสมควรในการริเริ่มกิจกรรมของตนเองแต่ก็เป็นไปเพื่อเป้าหมายหรือแนวทางของสังคมอย่างเดียวกัน ทั้งนี้วาทกรรมหนึ่งๆ จะเกิดขึ้นและอยู่รอดก็จะต้องประกอบไปด้วยชุดของความรู้ต้องอาศัยอำนาจรัฐและความร่วมมือจากเครือข่ายปฏิบัติการในระดับชาติด้วยเพื่อร่วมกันรองรับตอกย้ำและสร้างหรือปรับเปลี่ยนการให้ความหมายใหม่ๆ แก่วาทกรรมชุดนั้นๆ ให้คงอยู่ต่อไปได้

จิตร ตันทเสถียร (2553: 23) ได้ให้ความหมายของคำว่าอำนาจ (Power) ไว้ว่า เป็นสิทธิตามธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนมีมาตั้งแต่เกิดความสามารถอยากครอบงำจิตใจให้คนหลงติดอยู่ อำนาจมีสองประเภทใหญ่ๆ คือ อำนาจทั่วไปที่ทุกคนแสวงหา ได้แก่ ความมั่นคงของชีวิต ความสำเร็จทางอาชีพ ชื่อเสียง ความแข็งแรงของร่างกาย ความเข้มแข็ง และอำนาจอีกประเภทหนึ่ง คือ พลังอำนาจที่

ยิ่งใหญ่ยิ่งกว่าอำนาจต่างๆ ได้แก่ พลังอำนาจที่จะมีความสุขในปัจจุบันขณะ เป็นอิสระจากสิ่งเสพติด ความกลัว ความท้อแท้สิ้นหวัง ความแบ่งแยก ความโกรธ และความหลง

ติน ปรัชญาพุทธ (2535: 554) ได้กล่าวถึงอำนาจ (Power) ไว้ สอง นัยสำคัญว่าเป็นความสามารถที่บุคคลคนหนึ่งกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อให้บังเกิดผลทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจต่อพฤติกรรมหรือความรู้สึกของบุคคลอีกคนหนึ่งหรืออีกนัยหนึ่งหมายถึงการที่บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าตัวเองว่าผู้นำหรือผู้มีอิทธิพลสามารถแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาและพฤติกรรมเช่นนั้นก็มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นอีกผู้หนึ่งที่เรียกว่าผู้ตาม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ตามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความประสงค์ของผู้นำ

สิริภพ เหล่าลาภะ (2545: 61) กล่าวว่า อำนาจ (Power) คือสิ่งที่มนุษย์แสวงหาและต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่ง อายุที่ยืนยาว ความมั่งคั่งร่ำรวย ความยิ่งใหญ่ ยศถาบรรดาศักดิ์ ความมั่นคง เข้มแข็ง การยกย่องชื่นชม และความสะดวกสบาย อำนาจที่มนุษย์แสวงหาอันมีทั้งที่ตนเองสร้างและผู้อื่นเห็นชอบมอบให้ สามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง คือ อำนาจบารมี พลังอำนาจที่พิเศษเหนือธรรมดาสามัญเป็นอำนาจที่ไม่มีการมอบหมายหรือแต่งตั้ง แต่เป็นอำนาจที่เกิดจากบุคลิกภาพการปฏิบัติตัวทำให้ผู้คนเกิดการยอมรับนับถือ นิยมยกย่อง

ประเภทที่สอง คือ อำนาจหน้าที่ พลังอำนาจที่ได้รับจากการมอบหมายและแต่งตั้งตามกฎหมาย ตามขนบธรรมเนียมจารีต และประเพณีซึ่งเป็นอำนาจที่ยอมรับตามกฎหมาย

เอกพลณัฐ ญัฐพัชรนันท์ (2560: 56) กล่าวว่า อำนาจ (Power) เป็นสิ่งยากที่จะให้คำจำกัดความ ไม่เพียงเพราะมีลักษณะเป็นนามธรรมแต่ยังสามารถมองได้หลายหลายแง่มุม ถ้าเปรียบเทียบอำนาจกับกระแสไฟฟ้าจะเห็นว่า เมื่อเพ่งมองฟ้าผ่าเราสามารถที่จะมองเห็นกระแสไฟฟ้าซึ่งมีลักษณะเป็นเส้น ทั้งที่ความจริงอนุภาคอันเป็นองค์ประกอบกระแสไฟฟ้า ไม่ใช่สิ่งที่จะมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า นั่นคือมุมมองที่มีต่อกระแสไฟฟ้าที่เป็นอนุภาคอยู่รวมกัน ก็สามารถสังเกตเห็นได้ แต่ถ้าหากว่าอยู่แยกกันก็ไม่สามารถที่จะมองเห็นได้ ทำนองเดียวกันนี้ มุมมองที่มีต่ออำนาจก็มีอย่างน้อย สอง อย่าง คือ 1. อำนาจนำไปสู่เป้าหมาย (Power to) อาจเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ เมื่อบุคคลหนึ่งแสดงออกโดยชัดแจ้งหรือซ่อนเร้นว่าเขากระทำการบางอย่าง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายอะไร เช่น นาย ก เกลียตนาย ข จึงสั่งให้นาย ค ไปทำร้ายนาย ข คำสั่งดังกล่าวของนาย ก ถือเป็นการใช้อำนาจเปิดเผย แต่ถ้านาย ก ไม่ต้องการให้บุคคลอื่นรู้ถึงการกระทำของตน ก็สามารถใช้อำนาจแบบซ่อนเร้นได้ เช่น นาย ก ไปยุแหย่ นาย ค ให้เกลียดชัง นาย ข จนไปลงมือทำร้ายนาย ข ด้วยตนเอง ตัวอย่างนี้แสดงถึงอำนาจซ่อนเร้นของนาย ก 2. อำนาจเหนือบุคคลอื่น (Power over) ความต้องการที่จะอยู่เหนือคนหรือกลุ่มคนอื่นๆ ของคนหรือกลุ่มคนหนึ่ง เพื่อการไปสู่เป้าหมายบางอย่าง เช่นอำนาจที่นาย ก มีอยู่เหนือนาย ค

จึงทำให้นาย ค ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการไปทำร้ายนาย ข ในตัวอย่างข้างบน ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจโดยเปิดเผยหรือโดยซ่อนเร้นก็ตาม

จุมพล หนีมพานิช (2547: 95) กล่าวว่า อำนาจ (Power) หมายถึง “การที่บุคคลคนหนึ่งสามารถที่จะทำให้บุคคลอีกคนหนึ่งทำบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลนั้นต้องการ” หรือความสามารถที่จะใช้อิทธิพล หรือการที่บุคคลคนหนึ่งสามารถที่จะทำให้สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นตามที่บุคคลนั้นปรารถนาหรือต้องการได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุผล และได้กล่าวถึงคุณลักษณะหรือลักษณะของอำนาจมีดังนี้ หนึ่ง ความสัมพันธ์ (Relation) ในความสัมพันธ์มีอำนาจอยู่ หมายความว่าอำนาจของบุคคลหนึ่งจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กันทางสังคม อำนาจเป็นสมรรถภาพหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะผลักดันให้อีกคนทำตามที่ตนปรารถนาโดยไม่สนใจว่าบุคคลนั้นจะยินยอมเต็มใจทำตามหรือไม่ คุณลักษณะของอำนาจข้อนี้ โดยทั่วไปมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคล

สอง การขึ้นอยู่กับ (Dependence) หมายความว่าการที่บุคคลคนหนึ่งมีอำนาจเหนือคนอื่นก็เพราะบุคคลอื่นนั้นต้องขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น เช่น นายจ้างมีอำนาจเหนือลูกจ้างก็เพราะลูกจ้างต้องขึ้นอยู่กับนายจ้าง แต่ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ด้านเดียวกล่าวคือ บางครั้งนายจ้างก็ขึ้นอยู่กับลูกจ้าง

สาม ความน่าจะเป็น (Probability) เป็นคุณลักษณะอีกประการของอำนาจ ได้มีการในค่านิยามหรือคำจำกัดความเกี่ยวกับอำนาจของบุคคลหนึ่งว่า มีค่าเท่ากับความน่าจะเป็นที่บุคคลคนนั้นจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเจตจำนงของตนได้ถึงแม้จะมีการต่อต้านก็ตาม

สี่ การขยายเขตอำนาจ (Power Expansion) อำนาจสามารถเพิ่มหรือขยายได้ ถ้าบุคคลใดยังมีอำนาจเพิ่มขึ้นบุคคลนั้นก็ยังมีทางเลือกในการปฏิบัติได้กว้างขวางเพิ่มขึ้น บุคคลที่มีอำนาจมากสามารถที่จะกระทำในสิ่งที่ดีหรือไม่ดีได้มากกว่าบุคคลที่มีอำนาจน้อยกว่า คือถ้ามีอำนาจมากกว่าก็มีโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายได้มากกว่า

ห้า ระดับหรือขั้นของอำนาจ (Degree) โดยทั่วไประดับของอำนาจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ของบุคคลอื่น เช่น นาย A และนาย B ซึ่งเป็นลูกจ้างของนาย C ซึ่งในหน่วยงานแต่ละคนอาจจะรับรู้ระดับของอำนาจของนาย C ที่มีต่อพวกตนและลูกจ้างคนอื่นๆ แตกต่างกันไป ในแง่นี้บางครั้งเป็นการยากที่ นาย C รู้ถึงอำนาจที่ตนมีอยู่ในการจะผลักดันให้บุคคลอื่นทำตามที่ตนปรารถนา

หก การแลกเปลี่ยน หรือความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างมีต่อกัน (Reciprocity) การการแลกเปลี่ยน หรือความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายต่างมีต่อกัน ในความสัมพันธ์ทางอำนาจส่วนใหญ่แม้จะมีความเท่าเทียมในระดับของการพึ่งพา หรือต่างก็มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือระหว่างหมู่คณะแต่โดยทั่วไปแล้วการระบุว่าฝ่ายใดมีอำนาจกว่าฝ่ายใดนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก ซึ่งดูจากความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อกัน ตลอดจนการที่ฝ่ายหนึ่งขึ้นอยู่กับอีกฝ่าย

เจ็ด ความเฉพาะเจาะจง (Specificity) คือ อำนาจมักจะเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงต่อประเด็นสถานการณ์หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในแง่นี้ผู้ที่มีอำนาจลักษณะนี้สามารถใช้อำนาจต่อบุคคลใดบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เฉพาะในบางกรณี เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคอาจจะให้ความช่วยเหลือกับประธานในที่ประชุมในกรณีที่ประชุมมีปัญหาหรือประเด็นเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญทางเทคนิคที่ไม่มีใครอื่นในที่นั่งนั้นมีความรู้เลยนอกจากผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคนั้น

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 43) กล่าวว่าอำนาจ (Power) มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกระแสไฟฟ้าที่คนเราใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวันอำนาจเป็นสิ่งที่ไม่เห็นแต่ก็สามารถรู้สึกและสังเกตเห็นถึงผลกระทบของมันได้เราอาจกล่าวได้ว่าไม่มีสังคมหรือองค์การในสังคมใดที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยปราศจากการใช้อำนาจอย่างเช่น รัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานของตนได้สำเร็จหากไร้ซึ่งอำนาจในการเรียกเก็บและใช้ภาษีรวมถึงการตราและการบังคับใช้กฎหมายถนนหนทางคงจะเกิดความวุ่นวายหากตำรวจขาดอำนาจในการบังคับใช้กฎจราจรและองค์การธุรกิจเอกชนอาจแตกออกเป็นเสี่ยงเสี่ยงอย่างรวดเร็วหากคณะกรรมการบริษัทและผู้จัดการขาดอำนาจในการกำหนดกลยุทธ์และการนำมาใช้ปฏิบัติทั้งในเรื่องการว่าจ้างการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ลูกจ้างการมอบหมายงานให้ทำตามตำแหน่งหน้าที่และการประเมินผล เป็นต้น

ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของอำนาจจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับสิ่งที่สังคมประชาธิปไตยได้ยินยอมให้บุคคลบางคนหรือสถาบันบางแห่งมีอำนาจตราบท่าที่พวกเขาได้ใช้มันภายใต้ขอบเขตของกฎหมายนโยบายและจารีตประเพณีที่มีเหตุผลและเจตนาเพื่อเป็นการให้บริการซึ่งคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์และให้การยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 49) กล่าวว่า อำนาจ (Power) สามารถจำแนกออกได้ 4 ประการด้วยกันคือ

1. การมองว่าอำนาจเป็นพลังคือความสามารถในการกระทำการเพื่อให้บรรลุผลตามที่ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะได้รับการต่อต้านขัดขืนก็ตามอำนาจในลักษณะนี้ฝ่ายที่มีอำนาจมากกว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของฝ่ายที่มีอำนาจน้อยกว่าซึ่งจัดเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันให้เกิดพลังผลักดันที่นำไปสู่การขัดขืนและการต่อต้านระหว่างผู้ที่อยู่ร่วมในความสัมพันธ์นั้นๆ

2. การมองว่าอำนาจไม่เพียงแต่เป็นศักยภาพที่จะทำให้บรรลุผลตามที่ประสงค์ไว้เท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงการมีสิทธิ์ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อีกด้วยอำนาจตามความหมายนี้เกิดขึ้นจากกระบวนการทางสังคมที่มีความชอบธรรมรองรับหรือกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจที่ชอบธรรมซึ่งได้รับการพิจารณาว่าเป็นพลังโดยรวมของกลุ่มอันเนื่องมาจากมีการจัดโครงสร้างองค์การที่มีความลงตัวแล้ว และสิทธิ์ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมหรือยอมตามต่อผู้มีอำนาจที่กำลังดำเนินการกับอีกฝ่ายหนึ่ง

3. การมองอำนาจในลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคม นิยามของอำนาจที่เน้นเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมมีความหมายเชื่อมโยงใกล้ชิดกับนิยามอำนาจที่หมายถึงพลังหรือความสามารถที่จะกระทำการให้บรรลุผลดังเช่นนิยามแรก ทั้งนี้ก็เพราะอำนาจจะแสดงพลังออกมาไม่ได้ถ้าปราศจากพื้นฐานความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์กล่าวโดยสรุปการพิจารณาอำนาจจากมุมมองเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคมเห็นว่าความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่สำคัญของการมีอำนาจและในขณะเดียวกันอำนาจก็เป็นสภาวะหรือเงื่อนไขที่กำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นการบังคับการครอบงำการต่อรองการขัดขืนการต่อต้านการช่วงชิงและการแข่งขัน เป็นต้น

4. การให้ความหมายของอำนาจในฐานะเป็นวาทกรรมของความจริงความรู้ทางสังคม การเมืองชนิดหนึ่งซึ่งมีภาพของการปฏิบัติการทางอำนาจรวมอยู่ด้วยตามความหมายนี้ได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก Michel Foucault โดยเชื่อว่าอำนาจและความรู้ต่างๆในสังคมรวมทั้งความจริงเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติจากนั้นจึงมีการผลิตซ้ำและถ่ายทอดผ่านกลไกทางสังคมและมีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันเหตุที่ความหมายที่ถูกไม่ยอมมีความสัมพันธ์กับอำนาจก็เพราะความหมายได้กำหนดตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมของปัจเจกบุคคลเช่นความหมายหรือสถานะของผู้นำมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำกับผู้ตาม เป็นต้น

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 98) กล่าวว่า อำนาจในองค์การ (Power in Organization) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารจัดการองค์การไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชน องค์การมีแหล่งที่มา 3 แหล่งด้วยกันดังนี้

1) อำนาจที่มาจากตำแหน่ง (Position) ตำแหน่งของบุคคลในองค์การทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจอย่างเป็นทางการในขอบเขตใดเขตหนึ่งอำนาจที่มาจากตำแหน่งนั้นจึงได้มาจากตำแหน่งที่เป็นทางการของบุคคลในองค์การในตัวตำแหน่งนั้นจะทำให้บุคคลมีศถาบรรดาศักดิ์มีสิทธิ์มีหน้าที่ความรับผิดชอบบางอย่างและมีอำนาจบังคับบัญชาในการปฏิบัติงานระดับใดระดับหนึ่งรวมถึงการได้ควบคุมทรัพยากรบางอย่าง

2) อำนาจจากความสัมพันธ์ (Relational Power) ความสัมพันธ์เป็นอำนาจที่ไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นผู้นำบางคนอาจมีอำนาจจากตำแหน่งไม่มากนักแต่ก็สามารถที่จะมีอำนาจนอกเหนืออำนาจจากตำแหน่งได้อีกมากหากเขาสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้เป็นผลสำเร็จ

3) ตามอำนาจที่มีอยู่ในตนเอง (Personal Power) อำนาจในตนเองเป็นผลมาจากการมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่ผู้อื่นตระหนักในตัวของคุณคนเดียวคุณหนึ่งนั้นได้แก่การมีคุณสมบัติดังนี้ความน่าเชื่อถือการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นการเป็นผู้มีความชำนาญหรือมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งที่มีคุณค่าต่อผู้อื่นเป็นอย่างมากการมีความสามารถหรือทักษะในการ

สื่อความคิดหรือข้อคิดเห็นซึ่งสามารถดึงดูดจิตใจผู้อื่นหรือมีความสามารถในการสร้างความจงรักภักดี ได้มีความน่าเคารพและศรัทธามีแนวความคิดที่ทรงพลังและสามารถดึงดูดความสนใจได้มีความ กระตือรือร้นและอุทิศตนในการทำงานหนักมีความสามารถในการประสานความร่วมมือในระหว่าง เพื่อนสมาชิกด้วยกันมีความเชื่อมั่นในตนเองมีพลังกายและมีความทรหดอดทนอย่างเหลือเชื่อ ผลรวมของการมีคุณสมบัติเหล่านี้ทำให้บุคคลมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมเหนือผู้อื่นถึงแม้ว่า เขาจะไม่มีอำนาจที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการก็ตามหรือแม้เมื่ออำนาจในรูปแบบอื่นในตัวเอง ได้ถูกกำจัดออกไปแล้วก็ตาม

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าอำนาจ (Power) คือ อำนาจเป็นสิ่งที่ทุกคน ต้องการเพื่อแสวงหาหรือกระทำในสิ่งที่ตนเองต้องการ และเป็นเครื่องมือที่ใช้ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล อื่นทำตามที่ต้องการด้วยวิธีต่างๆ จะด้วยความเต็มใจหรือไม่ก็ตาม อำนาจเป็นดังกระแสไฟฟ้าที่ แผ่ซ่านไปในสังคมและมีอยู่ในทุกความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

กาญจนา แก้วเทพ and สมสุข หินวิมาน (2553: 500) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของฟูโกต์ ในเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจว่า “ความสัมพันธ์ทางสังคมทุกชนิดเป็นความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ” มีลักษณะกระจายตัวแผ่ไปอยู่ในทุกหนทุกแห่ง แสดงตัวออกในความแตกต่างขัดแย้ง ระหว่างสิ่งต่างๆ และเราทุกคนในสังคมไม่เคยหลีกเลี่ยงเรื่องของอำนาจได้ หากไม่เป็นผู้ใช้อำนาจเองก็ ต้องเป็นผู้ถูกใช้

ไซริตัน เจริญสินโอฟาร (2556: 109) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คือการสร้างโอกาส ความเป็นไปได้ให้เกิดการกระทำบางอย่างขึ้นเช่นการใช้อำนาจการปกครอง (governmentality) ก็คือ การสร้างโอกาสหรือความเป็นไปได้ให้เกิดการกระทำบางอย่างกับประชาชนในสังคมโดยจากการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายโยงใยของสังคมดังนั้นการมีชีวิตอยู่ใน สังคมก็คือการมีชีวิตอยู่ในเครือข่ายโยงใยความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั่นเองกล่าวคืออยู่ในเครือข่ายโยงใย ของการสร้างโอกาสหรือความเป็นไปได้ให้เกิดการกระทำบางอย่างขึ้นซึ่งเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อ การช่วงชิงจัดสรรผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการกำหนดกฎเกณฑ์จะ พัฒนาอะไรไม่พัฒนาอะไร ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจจึงเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจต่างๆเกี่ยวกับ การพัฒนาโดยใช้อำนาจเป็นตัวตัดสินว่าทิศทางและรูปแบบของการพัฒนาจะเป็นอย่างไรผลประโยชน์ ของการพัฒนาจะตกอยู่กับคนกลุ่มใดอย่างไรก็ตามใช้อำนาจทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและ ระหว่างประเทศซึ่งมีผลต่อการกำหนดเนื้อหาสาระและทิศทางการพัฒนาซึ่งเป็นเรื่องของ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและเราสามารถพิจารณาโครงสร้างอำนาจในสังคมได้จากการที่ผลผลิตหรือ

ผลลัพธ์ของการพัฒนาในสังคมนั้นว่าเป็นอย่างไรใครมากกว่าเพราะในที่สุดแล้วนโยบายการพัฒนาก็คือภาพสะท้อนของโครงสร้างอำนาจในสังคมนั้นมากกว่าเป็นเรื่องของการตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของประชาชนอย่างที่ยึดมั่นอีกนอกรากจากการมองการพัฒนาในมิติของการเมืองจะทำให้เข้าใจว่าทำไมคนที่ด้อยโอกาสคนยากคนจนในสังคมจึงไม่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

อนุสรณ์ ลิ้มมณี (2542: 89) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่ดำรงอยู่เป็นเวลานานระหว่างผู้แสดงบทบาทต่างๆ ในสังคมที่มีองค์ประกอบหลักของเครือข่ายได้แก่ ผู้แสดงบทบาททั้งหลายในสังคม และความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ระหว่างผู้แสดงบทบาท โดยผู้แสดงบทบาทอาจจะเป็นปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือกลุ่มคนในลักษณะอื่น เช่น ชนชั้นหรือชนชั้นนำก็ได้ สำหรับความสัมพันธ์ ก็คือตัวเชื่อมโยงของเครือข่ายซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงอำนาจของบรรดาผู้แสดงบทบาททั้งหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงบทบาทในสังคมอาจจะแสดงในรูปของการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เช่น ผลประโยชน์ ข้อมูลข่าวสาร คະแนนเสียง และบริการต่างๆ หรือในรูปของการแสดงกิจกรรมร่วมกัน เช่น การร่วมมือกันระหว่างคนบางกลุ่มกับรัฐ การช่วยเหลือกันและกันระหว่างคนบางกลุ่ม ความสัมพันธ์เช่นนี้จะเป็นตัวกำหนดลักษณะเครือข่ายคือความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่งจะก่อให้เกิดเครือข่ายอย่างหนึ่งขึ้น และภายในเครือข่ายอำนาจแต่ละเครือข่ายผู้แสดงบทบาทจะมีตำแหน่งหรือสถานะเชิงอำนาจในโครงสร้างสังคมที่ไม่เหมือนกัน และความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างตำแหน่งต่างๆ อาจจะแสดงออกในรูปของการต่อรอง การใช้ อิทธิพลผลักดัน หรือการครอบงำก็ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจของตำแหน่งเหล่านั้นว่าแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

นรุตม์ เจริญศรี (2556: 28) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power relation) คืออำนาจที่ไม่สามารถปรากฏกายอย่างโดดเดี่ยวได้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่ออยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationship) ซึ่งเราไม่เคยอยู่ในสภาพที่ปราศจากจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับบางสิ่งบางอย่าง เพราะเรามีอำนาจและใช้อำนาจเหนือคนอื่น และคนอื่นก็มีอำนาจและใช้อำนาจเหนือเรา เช่นเดียวกัน เราใช้อำนาจซื้อของ ครูมีอำนาจเหนือนักเรียน ตำรวจมีอำนาจเหนือผู้ที่ขับขี่ยยนต์ เรามีอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรี จงรักภักดีต่อสถาบันที่เราเชื่อ เป็นต้น อำนาจจึงแฝงเร้นแทรกซึมอยู่ในสังคมเสมอมาโดยที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ได้ก็ตาม หรือแม้แต่คุณค่าบางประการหรือวัตถุสิ่งของบางอย่าง ต่างก็มีอำนาจต่อเราเช่นเดียวกัน เช่น คุณค่าเรื่องสิทธิมนุษยชน คุณค่าเรื่องความกตัญญู ก็มีอำนาจเหนือสังคมในประเทศ หรือสังคมนระหว่างประเทศหรือสิ่งของ เช่น ธงชาติอันเป็นสัญลักษณ์ของชาติ อนุสาวรีย์ พระพุทธรูป เสากลางเมือง ล้วนแล้วแต่มีอำนาจแฝงอยู่ เพียงแต่สิ่งที่มีอำนาจต่อคนกลุ่มหนึ่งอาจจะไม่มีอำนาจกับคนอีกกลุ่มก็ได้ แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีพ้นการตกอยู่ในสภาวะการมีปฏิสัมพันธ์กับอำนาจบางชุดเสมอ

กล่าวคือ มันเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ต้องประกอบไปด้วยสองฝั่งแสดงขึ้นไปเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ แสดงนัยในชุดความสัมพันธ์นั้นๆ ที่เกิดขึ้นมี 2 ลักษณะคือ 1. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน และ 2. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ใครคนใดคนหนึ่งหากอยู่โดยปราศจากความสัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็อาจมีอำนาจได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากในชีวิต เพราะในชีวิตของเรานั้นเราก็มีปฏิสัมพันธ์กับคนหรือกลุ่มคนและบางสิ่งบางอย่างอยู่ตลอดเวลา เมื่อเราอยู่กับครูเราก็มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน แต่เมื่อเราอยู่กับเพื่อนเราก็มักจะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกันหรือไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

ชิตาภา สุขพลำ (2548: 202) อ้างอิงมาจาก Devito, Josep ได้กล่าวถึงอำนาจที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ของบุคคลไว้ 6 ประเภท คือ

1. อำนาจอ้างอิง (Referent Power) อำนาจที่เกิดจากการอ้างอิง บุคคลหนึ่งจะมีอำนาจอ้างอิงเหนืออีกบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อต้องการที่จะเหมือนหรือเลียนแบบอีกบุคคลผู้เป็นต้นแบบ เช่นวัยรุ่นเลียนแบบดารานักร้อง หรือบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ บุคคลที่เป็นต้นแบบก็จะมีอิทธิพลหรืออำนาจเหนือกว่าฝ่ายที่ยากเลียนแบบ

2. อำนาจโดยกฎหมาย (Legitimate Power) หรืออำนาจโดยบทบาทหน้าที่ เป็นอำนาจที่เกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่า บุคคลผู้นั้นมีอำนาจกระทำเหนือกว่าผู้อื่นในบางอย่างได้โดยความชอบธรรม เช่น พ่อแม่มีอำนาจเหนือลูก

3. อำนาจแห่งบุญคุณ (Reward Power) หรืออำนาจแห่งการให้ บุคคลที่สามารถสร้างบุญคุณแก่บุคคลอื่น หรือให้รางวัลแก่บุคคลอื่นได้ ย่อมจะมีอำนาจเหนือกว่าที่จะกระทำแก่ผู้รับ สิ่งที่จะให้อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้

4. อำนาจแห่งพระเดช หรืออำนาจบังคับบัญชา (Coercive Power) เป็นอำนาจที่มีลักษณะตรงข้ามกับข้อที่ผ่านมา เพราะเป็นอำนาจในการให้โทษหรือขัดขวางรางวัลที่ปรารถนาโดยทั่วไป บุคคลที่มีอำนาจในการให้มักจะมีอำนาจในการลงโทษควบคู่ไปด้วยเสมอ อย่างที่เคยได้ยินคำพูดของคนไทยอยู่บ่อยครั้งว่าพระเดชและพระคุณ เพราะถ้าสามารถให้หรืออนุญาตได้ ก็สามารถที่จะไม่ให้หรือไม่อนุญาตก็ได้เช่นเดียวกัน

5. อำนาจจากความรู้หรือความเชี่ยวชาญ (Expert Power) โดยทั่วไปคนที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องใด มักจะได้รับความเชื่อถือและศรัทธาจากคนอื่นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ความรู้ที่บุคคลนั้นมีจึงเป็นอำนาจที่เขามีเหนือกว่าบุคคลอื่นที่ต้องได้อาศัยพึ่งพาความรู้นั้น

6. อำนาจจากการชักจูงหรืออำนาจในการสื่อสาร (Information or Persuasion Power) คนที่มีความสามารถในการพูดและสื่อสารที่ดี ย่อมสามารถสร้างแรงชักจูงโน้มน้าวใจคนอื่นให้คล้อยตามได้ ซึ่งเป็นอำนาจอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ทำให้ผู้รับสารเกิดความประทับใจและเชื่อมั่น

ชิตาภา สุขพลำ (2548: 199) กล่าวถึง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจว่า ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ลักษณะของความสัมพันธ์จะเกี่ยวข้องกับบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจะมีความแตกต่างกันไป อำนาจในความสัมพันธ์ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละบทบาทนั้นๆ ด้วย ในบางครั้งก็รู้สึกได้ถึงความเสมอภาคกัน และบางครั้งก็ตกอยู่ในสถานะที่ต้องแข่งขันใครดีใครได้ แต่ในบางครั้งก็อยู่ในสถานะถ้อยที่ถ้อยอาศัยร่วมมือปรองดอง สิ่งเหล่านี้คือ ลักษณะของสัมพันธภาพที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างกัน และสามารถแบ่งออกได้ 4 แบบ คือ

1.ความสัมพันธ์แบบประกอบกัน (Complementary Relation) เป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานที่ไม่อาจเท่าเทียม ในความสัมพันธ์ลักษณะนี้อำนาจที่เกิดขึ้นอาจไม่เท่าเทียมเพราะเนื่องด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ปัจจัยทางด้านบทบาทของบุคคล เป็นต้นว่า พ่อแม่กับลูก หัวหน้ากับลูกน้อง ครูกับนักเรียน และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่ามักมีอำนาจมากกว่าคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า เพราะฝ่ายที่มีเศรษฐกิจต่ำกว่าอาจต้องพึ่งพาฝ่ายที่มีฐานะดีกว่า ปัจจัยทางด้านสังคม คนที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่าก็มักจะมีอำนาจที่เหนือกว่าคนที่มีฐานะทางสังคมต่ำกว่า หรือปัจจัยทางด้านจิตวิทยา โดยปกติแล้วคนที่มีความเชื่อมั่นมากกว่า ก็จะดูมีอำนาจเหนือกว่าคนที่ขาดความเชื่อมั่น เรียกได้ว่าความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เป็นความสัมพันธ์ที่มีฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่าย ส่วนอำนาจจะมากน้อยเหนือกว่าเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับการณ์ปรนเข้าหากัน

2.ความสัมพันธ์แบบสมมาตร (Symmetrical Relation) เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้น้อยมาก เพราะโดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วย่อมอยากจะมีอำนาจเหนือคนอื่นอยู่เสมอ ความสัมพันธ์แบบสมมาตรมักจะพบได้ในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนโดยทั่วไป หรือระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน เป็นความสัมพันธ์ที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง ที่อาจกลายเป็นความสัมพันธ์แบบประกอบกันได้อย่างง่ายดาย ขึ้นอยู่กับความรู้สึกรและการกระทำที่แสดงออกต่อกัน ถ้าต่างฝ่ายต่างแสดงออกที่เท่าเทียมก็อาจจะดำรงรูปแบบความเสมอภาคไว้ได้ แต่ถ้าหากความเท่าเทียมถูกทำลายรูปแบบก็จะเปลี่ยนไปทันที

3.ความสัมพันธ์แบบแข่งขัน (Competitive Relation) เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ที่หนึ่งมีได้แค่คนเดียว ภาวะเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อไม่มีความเป็นมิตรต่อกัน มุ่งเป้าที่ความสำเร็จเฉพาะตัว ต้องการความเด่นและเหนือกว่า จะทำให้เกิดพฤติกรรมการชิงดีชิงเด่นพยายามเอาชนะกันและกัน เพราะมองอีกฝ่ายคือคู่แข่งนั่นเอง การแข่งขันมีทั้งเปิดเผยอย่างชัดเจน และแอบแฝง เช่นความสัมพันธ์ของนักเรียนที่ต่างก็เรียนเก่งหวังที่จะได้ที่หนึ่ง คะแนนสูงกว่า เกียรตินิยม เป็นต้น

4.ความสัมพันธ์แบบร่วมมือกัน (Cooperative Relation) เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมมือกันของทุกฝ่าย เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ตรงข้ามกับการแข่งขัน ซึ่งจะปรากฏในกรณีที่คุณสมบัติความสัมพันธ์มีความเป็นมิตรต่อกัน หรือไม่ได้อยู่ในสถานะที่ต้องแข่งขันกัน หรือมองว่าการ

ร่วมมือกันจะนำไปสู่เป้าหมายหรือผลสำเร็จที่มุ่งหวังได้ดีกว่า มักเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่ต้องการความสัมพันธ์อันดีจากฝ่ายอื่น และเป็นความสัมพันธ์ที่มีความราบรื่นดีกว่าการแข่งขัน เช่น ความสัมพันธ์ในเพื่อนนักกีฬาทีมเดียวกันขณะที่ลงเล่น หรือความสัมพันธ์ขององค์กรธุรกิจประเภทเดียวกันเพื่อลดการแข่งขัน ด้านการตั้งราคา หรือเรียกว่าการฮั้วกัน

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 102) กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจอีกรูปแบบหนึ่งนั้นอยู่บนพื้นฐานของการร่วมมือร่วมใจกันหรือการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอันเป็นสิ่งที่บางคนเรียกว่ากฎของภาวะถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน การร่วมมือร่วมใจกันนี้จะทำให้บุคคลแข็งแกร่งขึ้นและการร่วมมือเป็นสิ่งธรรมดาสามัญที่พบได้โดยทั่วไปในความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้ใช้แรงงานในวงการเมืองการทูตระหว่างประเทศและในการสงคราม และมันยังมีประโยชน์เป็นอย่างมากในทางธุรกิจอีกด้วยเพื่อเป็นการเพิ่มพูนอำนาจในความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ด้วยการสร้างความร่วมมือกับคนอื่นที่มีเป้าหมายและกิจกรรมร่วมกันต่อไป การสร้างความร่วมมือกันสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 การร่วมมือกันตามธรรมชาติ (natural coalition) ธรรมชาติของสมาชิกหรือพันธมิตรผู้มีผลประโยชน์ร่วมกันการร่วมมือกันทำแบบนี้มักดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพราะว่าสมาชิกนั้นจะมีผลประโยชน์พื้นฐานอย่างกว้างๆร่วมกัน พวกเขาจะเห็นด้วยในขอบเขตของสิ่งที่เห็นเป็นประเด็นร่วมกันการร่วมมือกันตามธรรมชาติยังเป็นสิ่งที่ยากต่อการทำลายเพราะมันมีรากฐานมาจากการมีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างกว้างๆของทุกฝ่าย

ประเภทที่ 2 การร่วมมือกันแบบเฉพาะกิจ (single issue coalition) เป็นการร่วมมือที่แต่ละฝ่ายมีความแตกต่างกันแล้วมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนหรือขัดขวางในสิ่งที่เห็นเป็นประเด็นเดียวกันแต่อาจมีเหตุผลที่มาของความร่วมมือแตกต่างกัน การร่วมมือกันแบบนี้เน้นเป็นความร่วมมือกันอีกอย่างหนึ่งที่แต่ละฝ่ายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดน้อยกว่าแบบแรก เหตุผลเพราะ 1 พื้นฐานของการร่วมมือกันนั้นมีจำกัดมากกว่าและ 2 รูปแบบของการร่วมมือกันนั้นเพื่อสิ่งที่เห็นเป็นประเด็นชั่วคราวชั่วคราวโดยสิ่งตามมาคือการร่วมมือกันแบบเฉพาะกิจนั้นจะดำเนินไปอย่างไม่ยาวนานนักและง่ายต่อการทำลายได้

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2550: 71) อ้างอิงมาจาก Sounder ได้จำแนกประเภทของความร่วมมือเป็น 3 ประเภท คือ

1.ประเภทความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ (Informal Type) เป็นลักษณะความร่วมมือที่เกิดขึ้นในกลุ่มเล็กที่ไม่ต้องมีพันธะสัญญาเป็น การร่วมตัวกันเพื่อการเสวนาประชุมภายในกลุ่มที่มีความสนใจในทางเดียวกัน เช่น การจัดกลุ่มเสวนาเพื่อหาข้อตกลง ให้คำปรึกษา หรือการแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร

2.ประเภทความร่วมมือแบบกึ่งทางการ (Semi Formal Type) เป็นลักษณะความร่วมมือที่มีการแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ ระหว่างกลุ่ม ค่อนข้างมีแบบแผน เช่น การขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ หรือกำหนดข้อตกลงใดๆร่วมกัน

3. ประเภทความร่วมมือแบบเป็นทางการ (Formal Type) เป็นลักษณะความร่วมมือที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มบุคคลหนึ่งๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการดำเนินกิจกรรมร่วมมือกันในการพัฒนา หรือร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ

สารานุกรมนานาชาติทางด้านสังคมศาสตร์ (International Encyclopedia of the Social Sciences)(ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ, 2550 : 74) ได้กล่าวถึงประเภท ความร่วมมือทางด้านสังคมมนุษย์ (Types of Cooperation) เกี่ยวกับงานด้านการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ไว้ 5 ประเภท ได้แก่

1. ความร่วมมือแบบอัตโนมัติ (Automatic) เป็นความร่วมมือแบบสังคมวิทยา มีความสัมพันธ์ มีความซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกันทั้งในระดับปฐมภูมิ ทูติยภูมิ และตติยภูมิในยุคสังคมเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเกิดจากการพึ่งพาอาศัยกันและกันของคนกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำร้ายกัน และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

2. ความร่วมมือแบบจารีตประเพณี (Traditional) เป็นความร่วมมือที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม อยู่บนรากฐานของศีลธรรม จริยธรรม และการช่วยเหลือเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน

3. ความร่วมมือแบบพันธะสัญญา (Contractual) เป็นความร่วมมือที่พบได้มากในสังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ การร่วมมือมักเน้นไปในแบบกำหนดข้อตกลงที่ชัดเจนร่วมกัน และเจาะจงประเด็นในการร่วมมือ โดยอาจจะอยู่ภายใต้กฎหมาย หรือกฎระเบียบ เช่นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภค การเป็นพันธมิตรด้านการเงิน คือการร่วมมือที่เน้นผลประโยชน์ร่วมกัน ลักษณะพันธะสัญญาที่พบมากมักจะไม่เป็นรูปแบบที่เป็นทางการ

4. ความร่วมมือแบบทางตรง (Directed) เป็นความร่วมมือแบบระบบทหาร เน้นความร่วมมือแบบสั่งการโดยตรง และในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพของสังคม

5. ความร่วมมือด้วยตัวเอง (Spontaneous) เป็นความร่วมมือที่มีรูปแบบเก่าแก่ และเป็นธรรมชาติที่สุด มีลักษณะความร่วมมือที่เปิดกว้างไม่ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณี พันธะสัญญา หรือคำสั่งแบบทางตรง เป็นความร่วมมือแบบเน้นหลักการของการเป็นพันธมิตรระหว่างกลุ่ม เช่น ความร่วมมือในครอบครัว ความร่วมมือแบบเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม

บัญญัติ แก้วส่อง (2545: 121) ได้ให้ความหมาย ความขัดแย้ง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจลักษณะหนึ่งไว้ว่า ความขัดแย้ง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เมื่อมีความสัมพันธ์ในทางสังคม และเกิดขึ้นด้วยหลายเหตุปัจจัย แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงลบ เป็นสิ่งที่ผู้คนมักจะหลีกเลี่ยง เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีในการปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดบรรยากาศไม่ดีในการอยู่ร่วมกัน 2. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมหรือมนุษย์สัมพันธ์ ย่อมมีความแตกต่างด้านบุคลิกภาพของคน ความต้องการเป้าหมาย และค่านิยมของคน ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งไว้ 6 ประการ คือ 1. การพึ่งพิงกันในงานที่ต้องทำต่อเนื่องหรือทำ

พร้อมๆกัน 2.การช่วงชิงทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด 3.วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกัน 4.ความล้มเหลวในการสื่อสาร การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างบิดเบือนไม่ตรงไปตรงมา หรือขาดการสื่อสารระหว่างกัน 5.ความแตกต่างกันทางด้าน ภูมิหลัง บุคลิกภาพ หรือค่านิยม 6. การให้รางวัลที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม

วิเชียร วิทยาอุดม (2547: 334) กล่าวถึง ความขัดแย้ง ไว้ 2 ด้าน ได้แก่ 1.ความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมการทำงานที่มีเป้าหมายไม่ตรงกัน ทำให้เกิดการแย่งชิง ต่อสู้ ขัดขวางการรับผลประโยชน์และทำลายกัน 2.ความขัดแย้ง เป็นส่วนหนึ่งของวิถีองค์กรที่สามารถช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการตัดสินใจ เพิ่มประสิทธิผลของงาน เสริมกำลังความสามารถและเพิ่มแรงจูงใจ

และความขัดแย้งมี 4 ระดับ 1.ความขัดแย้งระดับบุคคล ซึ่งเป็นความขัดแย้งในตัวบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกัน ได้รับการกดดันและมีทางเลือกสองทางที่ต้องตัดสินใจ 2.ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความเห็นที่ไม่ตรงกันหรือความเห็นต่างของคนสองคน 3.ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแล้วมีผลดีต่อกลุ่มที่จะทำให้เกิดการประสานงาน การร่วมมือกันทำงาน เกิดความสร้างสรรค์ในการทำงานทำให้งานมีประสิทธิภาพ และ 4.ความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากคนในหมู่บ้านแย่งชิงทรัพยากรและผลประโยชน์ ที่มีอย่างจำกัดในหมู่บ้าน และได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งมี 5 ด้าน คือ 1.สาเหตุความขัดแย้งที่เกิดจากบุคคลหรือกลุ่มคนในระดับเดียวกัน ขัดแย้งกันในเรื่องของทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด และมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน 2.สาเหตุความขัดแย้งในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่ไม่ชัดเจน การคาดหวังในงานมากเกินไป 3.สาเหตุความขัดแย้งเกิดจากการต้องพึ่งพิงอาศัยบุคคลอื่นสูง 4.สาเหตุความขัดแย้งเกิดจากความไม่ชัดเจนและคลุมเครือในทางปฏิบัติ 5.สาเหตุความขัดแย้งเกิดจากการมีสถานภาพที่แตกต่าง และอิทธิพลที่ไม่เท่าเทียม

ชิตาภา สุขพลำ (2548: 211) ได้ให้ความหมาย ความขัดแย้ง ไว้ว่า ความขัดแย้งเป็นเรื่องของความแตกต่างในด้านความคิด ความสนใจ ผลประโยชน์ หรือการกระทำต่างๆ โดยที่ความแตกต่างเหล่านั้นต้องนำมาใช้ในการตัดสินใจในสิ่งเดียวกัน แต่จำเป็นต้องเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งต่างฝ่ายก็มีความคิดและจุดยืนของตน จึงเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด และความขัดแย้งของคนโดยทั่วไปมักมาจากสาเหตุใหญ่ๆ 2 อย่าง คือ

- 1.ความขัดแย้งด้านความคิดเห็น (Conflict of Idea) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างกันด้านความรู้ ความเชื่อ ความคิดเห็นส่วนตัว หรือทัศนคติรวมทั้งอารมณ์ของบุคคลด้วย
- 2.ความขัดแย้งในผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการหรือเป้าหมาย การแย่งชิงอำนาจอิทธิพล เงิน ตำแหน่ง หรือทรัพยากรต่างๆ

และได้กล่าวถึงข้อเสียของความขัดแย้งไว้ดังนี้ 1.สร้างความแตกแยก ทำลายความสามัคคี 2.ทำลายความเชื่อใจในความเป็นมิตรซึ่งกันและกัน 3.ก่อให้เกิดความเครียด ความเสียหาย หรืออาจสูญเสียชีวิต 4.ทำลายความร่วมมือ เพราะต่างก็แข่งขัน 5.ทำให้การดำเนินงานขาดความสร้างสรรค์ เพราะต้องระมัดระวังมากขึ้น 6.เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร 7.ลดความพึงพอใจในการทำงาน ไม่พอใจในงาน 8.อาจเป็นชนวนไปสู่ความขัดแย้งในรูปแบบอื่นอีก 9.ไม่ส่งเสริมให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเพราะความลึงเลสงสัย 10.ทำให้องค์กรเสียหาย เสียโอกาสทรัพยากร หรือเสียบุคคลากรไป

กล่าวถึงข้อดีของความขัดแย้งไว้ว่า 1.ความขัดแย้งเป็นการแสดงถึงความอิสระทางความคิดของบุคคล ไม่ใช่ถูกควบคุมไว้ 2.เป็นเครื่องหมายของความต้องการความเปลี่ยนแปลง 3.นำไปสู่การหาทางแก้ไขปัญหา เทรินโฮล์ม และเจนเซน (ซิดาภา สุขพล้ำ, 2548 : 214)

สุพานี สฤษฎ์วานิช (2549: 417) ได้กล่าวถึงผลดี และผลเสียของความขัดแย้งไว้ดังนี้

1.ผลดีของความขัดแย้ง มีดังนี้ -ทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มเมื่อมีความขัดแย้งกับกลุ่มอื่น -ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมในกลุ่มมากขึ้น -ช่วยให้ความสัมพันธ์คงอยู่ หากปล่อยวางและไม่เก็บกด -ทำให้เกิดการพัฒนาเพราะมีความเห็นต่าง -หากมีการอธิบายให้เข้าใจ ปัญหาต่างๆก็จะกระจ่างชัด -เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และวิธีการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ -ทำให้เกิดความรอบรู้ และเกิดความคิดริเริ่มใหม่ๆ -ทำให้เกิดการพูดคุยในเรื่องที่ไม่เข้าใจตรงกัน

2.ผลเสียของความขัดแย้ง มีดังนี้ -ทำให้ขาดการยอมรับ ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจ มีทัศนคติเชิงลบ -ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงาน และเกิดแรงต่อต้าน -ทำให้ไม่เกิดความคิดริเริ่ม และมีทัศนคติที่ไม่ดีในการไม่ให้ความร่วมมือ -ทำให้เกิดการมุ่งเอาชนะจนเกิดความเสียหาย หรือปัญหาที่ตามมา -ทำให้เกิดการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร และปิดซ่อนข้อมูล -ทำให้เกิดความเฉื่อยชา ทางความคิดไม่ยอมคิดอยากทำอะไร เกิดความเครียด -ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดน้อยลง ไม่เกิดการทุ่มเท -ทำให้เกิดความแตกแยกทำลายความสามัคคี -เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจ ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล -ทำให้เกิดความสูญเสียทรัพยากรทางด้านบุคคล เพราะไม่สามารถทนต่อความขัดแย้งได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คือการสร้างโอกาสหรือความเป็นไปได้ให้เกิดการกระทำบางอย่าง เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่มีอยู่ในระหว่างผู้แสดงบทบาทต่างๆ ในสังคม มีลักษณะแผ่กระจายตัวไปอยู่ในทุกหนทุกแห่ง แสดงตัวออกในความแตกต่าง ขัดแย้ง หรือร่วมกันระหว่างสิ่งต่างๆ และเราทุกคนในสังคมไม่เคยหลีกเลี่ยงเรื่องของความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้ หากไม่เป็นผู้สร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจเอง ก็ต้องเป็นผู้ถูกใช้ให้เป็นคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น

กิติ ตยัคคานนท์ (2543: 21) ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า และตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการนำผู้ใต้บังคับบัญชาได้ มีศิลปะที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่นได้ ได้รับความไว้วางใจ การเคารพนับถือ ความร่วมมือ และความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ and สุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ (2545: 17) ได้ให้ความหมายคำว่า ผู้นำ (Leader) ไว้ 2 ประการ คือ

1. ผู้นำคือผู้มีอิทธิพล สามารถทำให้ผู้คนทำตาม และเดินตามในสิ่งที่ผู้นำพยายามจะนำให้ทำตามปรารถนา หากขาดอิทธิพลที่สามารถทำให้คนทำตามในสิ่งที่ตนปรารถนาแล้ว ภาวะผู้นำก็ไร้ความหมาย การทำตามหรือเดินตามนั้นไม่ได้หมายความว่า จะทำกันเฉพาะในขณะที่ผู้นำมีอำนาจอยู่เท่านั้น หากแต่หมายถึง แม้ว่าผู้นำนั้นๆ ไม่ได้อยู่ในอำนาจแล้วผู้อื่นก็ยังทำตาม หรือเดินตามในสิ่งที่ผู้นำเหล่านั้นได้วางแบบแผนไว้อยู่

2. ผู้นำคือผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ผลสำเร็จที่ดี ผลแห่งความสำเร็จเป็นสิ่งที่ใช้วัดผลของภาวะผู้นำได้ดี ผู้นำที่อยู่ในตำแหน่งอาจไม่ใช่ผู้นำที่ดี และผู้นำที่ดีอาจไม่ได้อยู่ในตำแหน่ง หรือมีชื่อเสียงอย่างที่คนทั่วไปมองเห็น หรือรู้จัก แต่เขาสามารถทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีเกิดขึ้นได้จริงโดยคนทั่วไปไม่มีความรู้สึกว่าการนำกำลังแสดงอาการนำอยู่ ผู้นำที่อยู่ในตำแหน่งที่ผู้คนทั่วไปสามารถมองเห็นด้วยตาว่าเป็นผู้นำ แต่หากไม่สามารถกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจนเกิดผลสำเร็จที่ดีได้ การเป็นผู้นำก็ไร้ความหมาย ดังนั้นภาวะผู้นำจึงวัดกันด้วยผลสำเร็จที่ปรากฏจากการนำ ไม่ได้วัดกันด้วยตำแหน่ง หรืออาการที่แสดงว่าการนำ

(พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2556 : 414) ได้แบ่งผู้นำออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. ผู้นำที่มีอำนาจแต่ไม่มีอิทธิพล ผู้นำเหล่านี้มักเป็นผู้นำที่มีตำแหน่งใหญ่โต เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดี หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่งของรัฐ หรือเอกชน บุคคลเหล่านี้มีอำนาจตามฐานะของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เมื่อหมดอำนาจตามตำแหน่งลงก็มักไม่มีใครกล่าวขวัญถึง ถ้าหากผู้นั้นไม่ได้สร้างคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ทิ้งไว้แต่หากเป็นการใช้อำนาจตามฐานตำแหน่งธรรมดา

2. ผู้นำที่มีอิทธิพลแต่ไม่มีอำนาจ ผู้นำเหล่านี้ไม่ได้ดำรงอยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจที่เป็นทางการ แต่อาจเป็นผู้นำทางความคิด ทางปัญญา หรือผู้นำที่มีเครือข่ายกว้างขวางเป็นต้น หากแต่พวกเขา มีอิทธิพลตกทอดส่งต่อกันจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันผู้นำเหล่านี้ยังสามารถสร้างผลสะท้อนได้กว้างขวาง และทำให้ผู้คนเดินตาม หรือทำตามเป็นจำนวนมาก เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าและยั่งยืนกว่า

3. ผู้นำที่มีทั้งอำนาจและอิทธิพล ผู้นำประเภทนี้มีทั้งอำนาจตามตำแหน่ง และก็สามารถสร้างอิทธิพลจนทำให้ผู้คนอยากทำตามตาม เติมนำเหล่านี้มักเป็นผู้นำทางการเมืองคนสำคัญของประเทศชาติ หรือผู้นำในระดับโลก

จุมพล หนิมพานิช (2547: 3) อธิบายภาวะผู้นำ (Leadership) ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อกิจกรรมของกลุ่มที่รวมตัวกันขึ้นเพื่อนำกลุ่มให้ไปถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ โดยสามารถจูงใจสมาชิกในกลุ่มให้มีความเห็นคล้อยตาม และลงมือทำงาน หรือบางสิ่งอย่างหนึ่ง จนกลุ่มสามารถไปสู่เป้าหมายปลายทางได้สำเร็จในที่สุด ทั้งนี้โดยอาศัยบุคลิกภาพที่เด่น มีความรู้ความสามารถพิเศษในกลุ่ม อีกนัยหนึ่ง ผู้นำ คือผู้ที่มีศิลปะที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่นและสามารถนำบุคคลเหล่านั้นได้ โดยได้รับความไว้วางใจ เชื่อใจอย่างเต็มที่ ความเคารพนับถือ ความร่วมมือ และความมั่นใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงใจ

ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำว่า “ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ความสามารถที่จะชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้บรรลุ” และได้ศึกษาวิเคราะห์แบบของผู้นำไว้ 4 วิธี (2547 : 5) คือ

วิธีที่ 1 ศึกษาจากที่ผู้นำได้มาซึ่งอำนาจ คือพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงว่าผู้นำได้อำนาจมาอย่างไร (หนึ่ง) ผู้นำได้อำนาจตามกฎหมายหรือผู้นำแบบใช้พระเดช (Legal Leadership) หมายถึง ผู้นำที่ได้อำนาจในการปกครอง บังคับบัญชา หรือบริหารตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งเป็นอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ใช่ใช้อำนาจที่มีอยู่ที่ตัวบุคคล เมื่อเป็นเช่นนี้เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานของผู้นำคือต้องยึดเอากฎหมายระเบียบแบบแผน ถ้าไม่ทำเช่นนั้นจะมีความผิดตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ (สอง) ผู้นำที่มีอำนาจบารมี หรือผู้นำแบบใช้พระคุณ (Charismatic Leadership) เป็นบุคคลที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ เหนือผู้อื่นทั่วไป มีความฉลาดเชื่อมั่นในตนเอง สามารถก่อให้เกิดความผูกพันทางจิตใจที่ลึกลับระหว่างตัวของเขาและผู้ปฏิบัติตาม สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคุณค่าความเชื่อที่มีมาแต่เดิมได้ แผนหรือระเบียบใหม่ๆที่นำเสนอมักได้รับการยอมรับและกลายเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามบทบัญญัติของสังคมเสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ อำนาจที่ผู้นำแบบนี้ได้จึงเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพหรืออัตลักษณ์เฉพาะตัว มิใช่ใช้อำนาจเกิดจากตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย แต่มีผู้นำบางคนที่ได้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย โดยมีอำนาจบารมีอยู่ก่อนแล้ว จึงสามารถใช้อำนาจให้ผู้ที่อยู่ใต้บัญชาปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจได้เพราะมีลักษณะให้คนเกิดศรัทธาอยู่แล้ว (สาม) ผู้นำแบบสัญลักษณ์ หรือแบบพ่อพระ (Symbolic Leadership) ผู้นำที่เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจ ผู้อยู่ในตำแหน่งที่นำศรัทธาเป็นที่เคารพยกย่อง ของผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งหลาย และปฏิบัติตามด้วยความยกย่อง ผู้นำแบบนี้แม้จะมีอำนาจตามกฎหมายแต่ก็ไม่ได้ใช้อำนาจในการสั่งการ ลักษณะของผู้นำแบบนี้จะอยู่ระหว่างแบบของผู้นำที่ได้ตามกฎหมายและผู้นำที่ได้อำนาจตามบารมี

วิธีที่ 2 ศึกษาจากที่ผู้นำใช้อำนาจ เป็นการพิจารณาศึกษาลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ในส่วนที่สัมพันธ์กับความเป็นผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเกณฑ์ แบ่งได้ สาม แบบ คือ (หนึ่ง) ผู้นำแบบอัตนิยม หรือผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership) ผู้นำแบบนี้เกิดขึ้นเพราะบุคคลที่มีนิสัยเป็นเผด็จการได้เป็นผู้นำ คือเป็นคนเคร่งครัด ไม่รู้จักหนักเบา ชอบใช้อำนาจเด็ดขาด ไม่ค่อยยอมปรับตัวเข้ากับผู้อื่น ตามแต่ใจตนเองเชื่อมั่นในตนเองสูง การวินิจฉัยสั่งการของผู้นำแบบนี้มักแสดงลักษณะที่ว่าเป็นเจ้านายอย่างเห็นได้ชัด ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชามากนัก (สอง) ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) หรือผู้นำแบบตามสบาย ลักษณะของผู้นำแบบนี้มีบุคลิกลักษณะแบบเสรีตามสบาย เป็นคนมักมีเหตุผล รู้ดีว่าอะไรเป็นผลประโยชน์ของตนไม่ต้องการการควบคุม รักอิสระ และเชื่อว่าการมีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้แต่ละคนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีที่สุด (สาม) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ผู้นำแบบนี้มีบุคลิกประชาธิปไตย ซึ่งมีความคิดเป็นของตนเอง ไม่นิยมการยอมตามแนวคิดของคนอื่น ปรับตัวได้ง่าย มีความรับผิดชอบ รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบา อดทนรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่แตกต่าง ซึ่งเป็นบุคลิกที่แตกต่างจากผู้นำแบบเผด็จการและผู้นำแบบเสรีนิยม

วิธีที่ 3 ศึกษาจากบทบาทที่ผู้นำแสดง คือพิจารณาจากการแสดงบทบาทของผู้นำ จำแนกได้ สาม ประการ คือ (หนึ่ง) ผู้นำเป็นแบบบิดามารดาปกครองบุตร (Parental Leadership) เป็นผู้นำที่แสดงบทบาทโดยการทำตัวทำนองเดียวกับบิดามารดาของผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเสมือนบุตรเคารพตนเหมือนพ่อแม่ ผู้นำแบบนี้มักทำตนเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่าง และต้องการความจงรักภักดีจากผู้ใต้บังคับบัญชา (สอง) แบบใช้กลวิธีเพื่อกุมบังเหียนในการบริหารหรือแบบนักการเมือง (Manipulator) เป็นผู้นำที่พยายามสร้างสมและใช้อำนาจโดยอาศัยความรู้และฐานะของตนให้เข้ากับสถานการณ์เข็ดบเทาบางคนให้แสดงบทบาทเพื่อประโยชน์แก่ตน (สาม) แบบนักวิชาการหรือแบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ผู้นำแบบนี้ เกือบจะกล่าวไม่ได้ว่าเป็นผู้นำในการบริหารเพราะบทบาทหน้าที่มีเพียงการให้คำแนะนำ มีใช้สั่งการ ซึ่งเป็นผู้นำที่มีความรอบรู้เฉพาะสาขาที่ได้รับการฝึกฝนมา

วิธีที่ 4 ศึกษาจากลักษณะการได้มาซึ่งตำแหน่งผู้นำ อาจแบ่งได้ สาม ประเภท คือ (หนึ่ง) ผู้นำโดยตกทอด (Hereditary Leadership) ผู้นำประเภทนี้ได้รับตำแหน่งจากบรรพบุรุษที่เคยได้รับตำแหน่งตกทอดมาก่อน (สอง) ผู้นำเป็นทางการ (Formal Leadership) ผู้นำประเภทนี้ได้ตำแหน่งเป็นทางการด้วยสองวิธีคือ ได้จากการแต่งตั้ง และได้จากการเลือกตั้ง (สาม) ผู้นำตามธรรมชาติ (Natural Leadership) ในบางครั้งไม่มีการแต่งตั้งผู้นำอย่างเป็นทางการ อาจเพราะด้วยปัจจัยหลายอย่างจึงทำให้ขาดผู้นำโดยตำแหน่ง ในกรณีนี้มักมีใครบางคนที่ยกหน้าที่ตามธรรมชาติโดยคนอื่นคิดว่าเขาเป็นคนดีเหมาะสำหรับการเป็นผู้นำ และโดยปกติคนประเภทนี้มักจะมีใจเต็มใจในการทำงาน แม้ไม่มีการแต่งตั้งก็ตั้งใจทำงาน

จากที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ผู้นำ (Leader) คือบุคคลที่สามารถสร้างอำนาจอิทธิพลให้เป็นที่น่าเชื่อถือ นำเคารพเกรงขาม นำเดินตาม และสามารถสั่งหรือกระทำการบางอย่างเพื่อให้ผู้ใต้บัญชากระทำตามไม่ว่าจะด้วยได้รับเลือกให้มีอำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ และมีอำนาจโดยไม่มีตำแหน่งหน้าที่ หรือมีทั้งอำนาจตามฐานะตำแหน่งหน้าที่ และอำนาจอิทธิพลที่ไม่ใช่ได้ตามตำแหน่งหน้าที่ ในที่นี้ผู้นำท้องถิ่นผู้วิจัยได้หมายเอา ผู้นำที่ได้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ ที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากประชาชน คือ นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกเป็นต้น

โกวิท พวงงาม (2559: 226) ได้กล่าวถึง นายกเทศมนตรี ไว้ว่า นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาล มีวาระดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน 2 วาระไม่ได้ (แม้จะดำรงตำแหน่งไม่ครบ 4 ปี ก็นับเป็น 1 วาระ) และมีเขตเลือกตั้งของนายกเทศมนตรี เป็น เขตเทศบาล โดยผู้ลงสมัครรับเลือกนายกเทศมนตรี ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1.มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง 2.จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา (ส.ส. หรือ ส.ว.) 3.ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น เลขาธิการ หรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา หรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง 4.มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด 5.มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเทศบาลที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเวลาติดต่อกันสามปี นับถึงวันรับสมัคร

-รองนายกเทศมนตรี มาจากการแต่งตั้งของนายกเทศมนตรี และเป็นผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) เทศบาลตำบล นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 2 คน
เทศบาลเมือง นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 3 คน
เทศบาลเมือง นายกเทศมนตรีแต่งตั้งรองนายกฯ ได้ไม่เกิน 4 คน

-สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาเทศบาลขึ้นอยู่กับประเภทของเทศบาล คือ เทศบาลตำบล มีสมาชิกสภาได้ 12 คน
เทศบาลเมือง มีสมาชิกสภาได้ 18 คน
เทศบาลนคร มีสมาชิกสภาได้ 24 คน
และมีเขตเลือกตั้ง ดังนี้

เทศบาลตำบล ให้แบ่งเป็น 2 เขต และมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลได้เขตละ 6 คน
รวม 12 คน

เทศบาลเมือง ให้แบ่งเป็น 3 เขต และมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลได้เขตละ 6 คน
รวม 18 คน

เทศบาลนคร ให้แบ่งเป็น 4 เขต และมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลได้เขตละ 6 คน
รวม 24 คน

โกวิท พวงงาม (2559: 287) ได้กล่าวถึง นายองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ไว้ว่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขต อบต. มีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และไม่สามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ 2 วาระ (แม้จะดำรงตำแหน่งไม่ครบ 4 ปี ก็นับเป็น 1 วาระ) และจะดำรงตำแหน่งได้อีกครั้งหนึ่งเมื่อพ้นระยะเวลา 4 ปีไปแล้วนับแต่พ้นจากตำแหน่ง และมีเขตเลือกตั้งของนายก อบต. คือเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งเขต โดยผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังนี้ 1.มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง 2.จบการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น นักบริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา 3.ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต หรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น หรือเลขานุการ หรือที่ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุที่ไม่มีส่วนได้เสียไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

-รองนายก อบต. มาจากการแต่งตั้งของนายก อบต. และเป็นผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสภา อบต. ได้ไม่เกิน 2 คน

-เลขานุการนายก อบต. มาจากการแต่งตั้งของนายก อบต. และเป็นผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสภา อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้ 1 คน

-สมาชิกสภา อบต. มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีที่เขต อบต. ใดมีเพียงหมู่บ้านเดียวให้สภา อบต. นั้นมีสมาชิกสภาได้ 6 คน และในกรณีที่เขต อบต. ใดมี 2 หมู่บ้าน ให้แต่ละหมู่บ้านเลือกตั้งสมาชิกสภาหมู่บ้านละ 3 คน รวมเป็น 6 คน และมีเขตเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. เป็นเขตหมู่บ้าน

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับพระสงฆ์

พระธรรมกิตติวงศ์ (2548) กล่าวว่า พระสงฆ์ หมายถึง หมู่หรือคณะคนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย ได้แก่ พระภิกษุในพระพุทธศาสนา หมู่สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นผู้ทีสละเหย้าเรือนละเพศของคฤหัสถ์ออกบวชตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อได้ฟังคำสั่งสอนแล้วเกิดความเลื่อมใสจึงต้องการที่จะบรรลุดตามพระพุทธเจ้า และปฏิบัติจนได้ดวงตาเห็นธรรม นี้เรียกว่า อริยะสงฆ์ จัดเป็นรัตนะประการหนึ่งในรัตนะสามประการ เรียกว่า สังฆรัตนะ ส่วนผู้

ที่ออกบวชแล้วยังไม่ได้บรรลุหรือมีดวงตาเห็นธรรม เรียกว่า สมมติสงฆ์ หรือพระสงฆ์ที่ยังเป็นปุถุชนอยู่

อริยะสงฆ์ แบ่งเป็น 4 คู่ ได้แก่

1. พระโสดาบัน มรรคและผล คือ ผู้ละกิเลสได้สามอย่าง คือ สักกายทิฏฐิ (ความเห็นเป็นเหตุถือตัวตน) วิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัย) สีลัพพตปรามาส (การยึดถือศีลและวัตรอย่างมกมาย)

2. พระสกทาคามี มรรคและผล คือ ผู้ละกิเลสสามอย่างได้และทำ ราคะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลงได้ด้วย

3. พระอนาคามี มรรคผล คือ ผู้ละกิเลสได้มากขึ้นกว่าพระสกทาคามี คือ กามราคะ (ความกำหนัดยินดีในกามารมณ์) และปฏิฆะ (ความกระทบกระทั่งแห่งจิตความโกรธ)

4. พระอรหันต์ ผู้ละกิเลสอย่างละเอียดได้อีกห้าอย่าง คือ รูปราคะ (ความพอใจในรูปสวยงาม) อรูปราคะ (ความไม่พอใจในรูปที่ไม่สวยงาม) มานะ (ความถือตัวตน) อุทัจจะ (ความฟุ้งซ่าน) อวิชชา (ความไม่รู้) คือ ละกิเลสได้ทั้งหมดเป็นผู้สิ้นแล้วซึ่งกิเลสทั้งหลาย

สมมติสงฆ์ คือ กุลบุตรผู้สละเหย้าเรือนออกบวชในพระพุทธศาสนา ที่ยังเป็นปุถุชนอยู่หรือผู้ที่ยังไม่ได้บรรลุธรรมนั่นเอง

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2550: 194) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของพระสงฆ์มี 2 ส่วนคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับสังคมสงฆ์ ระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเอง ในพระวินัยบัญญัติให้พระสงฆ์อยู่ร่วมกันเป็นวัตร เป็นต้นว่า มีการกำหนดขอบเขตสีมาอุโบสถ มีการปวารณาตัวต่อกัน การอุปสมบท การระงับอธิกรณ์ การเคารพกันตามลำดับของพรรษา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือหมู่คณะ หรือเรียกว่า สังฆกรรม

2. ความสัมพันธ์ในสังคมส่วนรวมระหว่างพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ คือ การเป็นอยู่หรือเลี้ยงชีพของพระสงฆ์จะต้องเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ เป็นต้นว่า การบิณฑบาต การสร้างเสนาสนะ หรือเรียกว่าอาศัยปัจจัยสี่จากคฤหัสถ์ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เสนาสนะ ยารักษาโรค และพระสงฆ์ก็พลอยตอบแทนคฤหัสถ์ด้วยการเป็นนาบุญที่ดี แสดงธรรมให้ฟัง

พระเมธีธรรมาจารย์ (2539: 76) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) ปี พ.ศ. 2535 ว่าพระสงฆ์มีหน้าที่ 6 ประการ คือ

ประการที่ 1 การปกครอง คือ การวางระบบ และกฎระเบียบพระธรรมวินัยในการเป็นอยู่ของพระสงฆ์ ระเบียบข้อปฏิบัติของวัด

ประการที่ 2 การเผยแผ่ คือ การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ให้เข้าถึงประชาชน มีการเทศนา และสั่งสอนอบรม เป็นต้น

ประการที่ 3 การสาธารณูปการ คือ เป็นการเกื้อกูลบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม เป็นต้นว่า การพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

ประการที่ 4 การศึกษาสงเคราะห์ คือ เป็นการส่งเสริมทางการศึกษาให้แก่เยาวชน เป็นต้นในสังคม

ประการที่ 5 การศาสนาสถาน คือ ให้การจัดการทางการศึกษาพระปริยัติธรรมแก่พระสงฆ์สามเณรภายในวัด

ประการที่ 6 การสาธารณสงเคราะห์ คือ การสงเคราะห์ประชาชนผู้ตกทุกข์ได้ยาก เช่น ประสบอุบัติเหตุ ภัยพิบัติต่างๆ

คตินิยต์ จันทบุตร (2552: 43) ได้จำแนกหน้าที่ของพระสงฆ์ไว้ สามประการ ได้แก่

ประการที่ 1 การพัฒนาคุณภาพของพลเมืองในสังคม ในด้านของคุณธรรมและจิตใจให้ดีขึ้น

ประการที่ 2 การสงเคราะห์แก่ประชาชน เป็นต้นว่า การให้ความสะดวกในงานบุญตามประเพณี หรืองานบุญต่างๆ

ประการที่ 3 การช่วยเหลือทางราชการ คือเป็นผมตบสนองต่อนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และความมั่นคงของชาติ

ประเวศ วสี (2540: 46) ได้เสนอถึง “บทบาทพระสงฆ์และวัด” ไว้ดังนี้ หนึ่ง พระสงฆ์เป็นผู้สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัดอุประสงค์ของการบวชก็เพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีอยู่สามประเด็นหลักๆ คือ การเรียนรู้พุทธธรรมให้เข้าใจและเข้าถึงทั้งปริยัติและปฏิบัติ การเรียนรู้สังคมปัจจุบันเพื่อรู้ให้เท่าทัน เพื่อประโยชน์ในการสอน การเรียนรู้การสื่อสาร ให้เป็นที่ใส่ใจคนอื่น ให้จับใจคนอื่น ให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมทั้งความสามารถใช้เครื่องมือที่ทันโลกปัจจุบัน สอง การศึกษาของพระสงฆ์ เป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึง ควรกำหนดอยู่ในนโยบายของรัฐบาล ในแผนการศึกษาชาติ สาม การทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ถ้าหากวัดมีความเข้มแข็งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งไปด้วย สี่ วัดกับการศึกษา การศึกษาในระบบจากโรงเรียนระดับประถม และมัธยม อีกจำนวนมากยังไม่สามารถผลิตคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา และศีลธรรม ในส่วนนี้ถ้าหากวัดจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพได้ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ห้า พระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี พระสงฆ์ควรศึกษาให้เข้าถึงวิธีการและปัญหาความขัดแย้ง เพื่อการแก้ไขและป้องกันให้ดีขึ้นอย่างไร หก วัดกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมเป็นกระแสใหญ่ของโลกที่มีการระดมศาสตร์ด้านต่างๆ มาเชื่อมโยงเพื่อการแก้ไข พระสงฆ์จึงควรศึกษาให้เข้าใจปัญหาและวิธีการแก้ไขสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้สอนให้กับประชาชนได้ถูกต้อง วัดควรเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เจ็ด การบริหารการจัดการวัด วัดเป็นสถานที่อันทรงคุณค่าของประชาชนในสังคม ดังนั้นการบริหารจัดการวัดที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เจ้าอาวาส คณะสงฆ์ผู้ปกครอง และรัฐพึงให้ความสนใจร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า พระสงฆ์คือบุคคลผู้มีศรัทธาออกบวชจากตระกูล เพื่อประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชนเป็นผู้ให้การสั่งสอนอบรมแก่ประชาชน และเป็นผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาทั้งวัดและสังคมให้เกิดประโยชน์ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นรากฐานในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศและมีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรม สังคมความเป็นอยู่ ทรัพยากรและสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน อาศัยเพียงรัฐบาลกลางในฐานะที่ต้องบริหารจัดการประชาชนทั่วประเทศย่อมไม่สามารถตอบสนองตรงต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงการเรียกร้องในการมีส่วนร่วมปกครอง การบริหารจัดการพัฒนาตนเองมาอย่างยาวนานของประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้รัฐบาลในหลายประเทศมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางมาเป็นการปกครองแบบการกระจายอำนาจ เพื่อเป็นการคืนสิทธิการตัดสินใจในการบริหารจัดการดำเนินภารกิจในท้องถิ่นของตนเองให้แก่ชุมชน และถือเป็นสถาบันฝึกปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศ (โกวิทย์ พวงงาม, 2559 : 11)

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น มีสาระสำคัญดังนี้

ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2553: 32) ว่า “การปกครองท้องถิ่นนั้น เป็นแหล่งฝึกอบรมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนท้องถิ่นที่คับแคบ และมองข้ามผลประโยชน์ที่สูงกว่าในระดับชาติ” ผิดกับการบริหารในระดับชาติที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการจัดการท้องถิ่นนั้นไม่อาจที่จะนำไปบริหารกิจการในระดับชาติได้

โกวิทย์ พวงงาม (2559: 13) การปกครองท้องถิ่น คือ การที่องค์กรหนึ่งมีอาณาเขตพื้นที่ของตนเองมีประชากรและรายได้ตามที่กฎหมายที่กำหนดเอาไว้ โดยมีอิสระและอำนาจในการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการด้านต่างๆแก่ประชาชน ซึ่งได้ผ่านการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเองจากประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว เช่นการมี

ส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนของตนที่ได้มาจากการเลือกตั้ง

ธนศวรร เจริญเมือง (2553: 27) การปกครองท้องถิ่น คือ ระบบการบริหารจัดการกิจการสาธารณะ และทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นในรัฐ หนึ่งๆ ที่มีขอบเขตด้านพื้นที่ชัดเจน มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไป หรือกฎหมายพิเศษ นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นยังมีลักษณะสำคัญอื่นๆ อีก เช่น 1.เกิดขึ้นในเวลาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ 2.เกิดขึ้นโดยมีบริบทที่แตกต่างกัน 3.แต่ละประเทศมีบทบาทที่แตกต่างกัน 4.มีบทบาทและองค์ประกอบที่เปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนของประวัติศาสตร์แต่ละประเทศ การปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันก็ด้วยเพราะปัจจัยต่างๆ ที่หลากหลายในแต่ละประเทศ โดยปัจจัยที่สำคัญมีดังนี้ ประวัติศาสตร์ของประเทศ ความเข้มแข็งของท้องถิ่น ความเข้มแข็งของรัฐ อุดมการณ์และนโยบายของรัฐ และปัจจัยภายนอก

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535: 7) การปกครองท้องถิ่น คือ รูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชุมชนมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เช่น เก็บขยะในชุมชน แก้ปัญหาถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ เป็นต้น เป็นการกระจายอำนาจการปกครอง ที่รัฐบาลส่วนกลางแบ่งอำนาจในการปกครองท้องถิ่นให้กับประชาชนในท้องถิ่นสามารถเลือกผู้นำมาบริหารจัดการตนเองได้ การกระจายอำนาจการปกครอง แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ 1.การแบ่งอำนาจการปกครองที่เรียกว่า Deconcentration คือ การมอบอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลางไปให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค ได้มีอำนาจตามแต่รัฐจะมอบให้ภายในเขตพื้นที่ที่ได้กำหนด 2.การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง Devolution คือ เป็นการมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจในการปกครองตนเองอย่างแท้จริง

วิศรุต อามาตย์มุลตรี (2558: 27) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตัวเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การที่รัฐบาลให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและบริหารงานได้อย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐบาลจะคอยติดตามผลงานความคืบหน้าอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนขึ้นมาเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดโดยให้ประชาชนปกครองกันเอง และเป็นหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2559: 15) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้
 หนึ่ง เป็นนิติบุคคล ซึ่งนิติบุคคลเกิดขึ้นโดยการใช้อำนาจของกฎหมาย นิติบุคคลจึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมาย สำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาโดยมีกฎหมายจัดตั้ง เพื่อกระทำตามหน้าที่ที่ได้รับไว้ในกฎหมายนั้นๆ และสามารถก่อพันธะทางกฎหมาย เช่น การก่อหนี้ ทำสัญญา เป็นต้น

สอง มีอำนาจหน้าที่เฉพาะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการดำเนินกิจการตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นกาลเฉพาะให้เป็นหน้าที่ตามรูปแบบนั้นๆ ซึ่งอาจจะระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจน หรืออาจจะเป็นการระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำกิจการใดๆ ที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติห้ามไว้ ขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศจะบัญญัติไว้อย่างไร

สาม ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยปกติทั่วไปแล้วผู้บริหาร และสมาชิกท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นจะถูกเลือกมาโดยประชาชน ส่วนผู้บริหาร และคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรืออาจมาจากการเลือกตั้งแบบทางอ้อมก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด

สี่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อที่จะปกครองตนเอง ทั้งนี้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การไปร่วมใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง การริเริ่มกฎหมาย การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นให้ออกจากตำแหน่ง การให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ในท้องถิ่นใดประชาชนมีความเข้มแข็งต่อการมีส่วนร่วม ในท้องถิ่นนั้นจะทำให้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นมีความโปร่งใสมากขึ้น ตลอดถึงการได้รับการร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี

ห้า มีความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอ ความเป็นอิสระในการบริหารงานอย่างเพียงพอเป็นสาระสำคัญอีกประการของการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามนโยบาย และเป้าหมายในขอบเขตหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารงานในที่นี้หมายถึง อำนาจตัดสินใจดำเนินการในหน้าที่ที่

ได้รับผิดชอบตามกฎหมาย โดยมีรัฐบาลกลางทำหน้าที่เป็นเพียงผู้คอยสนับสนุน ส่งเสริมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าเข้ามาควบคุมอย่างใกล้ชิด

หก มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามสมควร ผลดีจะบังเกิดต่อท้องถิ่นโดยส่วนรวม การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดหารายได้ภายในพื้นที่ของตนเองอย่างเพียงพอต่อการบริหารงาน คือมีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองได้นอกเหนือจากรายได้ของท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในท้องถิ่น

เจ็ด มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นโดยรัฐมีกฎหมายรองรับ เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐไม่ใช่เป็นองค์กรอิสระที่เด็ดขาดจากรัฐ ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นที่จะต้องกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านรูปแบบความสัมพันธ์กัน การกำกับดูแลของรัฐต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปกครองตนเองอันเป็นเจตนารมณ์ของประชาชน เพื่อให้การใช้อำนาจของคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเองเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวมอย่างแท้จริง

ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุฆอรี ยีหมะ (2551: 22) กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่สำคัญ สี่ ด้าน ได้แก่

หนึ่ง การให้บริการสาธารณะ (Service Public) เป็นการให้บริการด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนทั้งในทางกายภาพและจิตใจ และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม เช่นการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา การคมนาคมขนส่ง สนับสนุนส่งเสริมการกีฬา และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

สอง การออกกฎระเบียบข้อบังคับ (Regulation) การออกกฎระเบียบข้อบังคับทั้งแก่ปัจเจกบุคคลและองค์กรต่างๆ ให้ปฏิบัติตาม เพื่อความสงบสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม เช่น การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น การตรวจสอบและสอดส่องดูแล การออกใบอนุญาตและให้ใบประกาศนียบัตรรับรอง เป็นต้น

สาม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำหน้าที่ในการวางแผนกลยุทธ์เป็นระยะไปเพื่อสร้างกรอบสำหรับการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร รวมถึงหน่วยหรือองค์กรภายนอกที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการด้านต่างๆ

สี่ การส่งเสริมและสนับสนุน (Promotion and Advocacy) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิญชวนให้องค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ของภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนมาร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่

เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนส่งเสริม เช่น ให้การสนับสนุนองค์กรเอกชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยเงินทุนและปัจจัยด้านต่างๆ เป็นต้น

ลักษณะการกระจายอำนาจ

โกวิทย์ พวงงาม (2559: 37) กล่าวว่า การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง ดังนั้นเห็นว่าการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร

การกระจายอำนาจตามบริการ หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึงการโอนกิจการบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจะทำแยกต่างหากและเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญทางเทคโนโลยี เช่น การสื่อสารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2553: 60) ได้ไว้กล่าวว่า การกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง ระบบราชการในการบริหารจัดการประเทศที่เปิดโอกาสและปล่อยให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการบริหารจัดการกิจการหลายๆด้านด้วยตัวของหน่วยงานการปกครองของท้องถิ่นเอง ไม่ใช่การปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการบริหารจัดการกิจการทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นควรจะได้รับสิทธิที่จะได้บริหารจัดการตนเอง มักได้แก่ ระบบสาธารณสุขปฐมภูมิ การศึกษาและรักษาสืบสานศิลปวัฒนธรรม การปกป้องดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ส่วนกิจการใหญ่ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควรที่จะควบคุมไว้อย่างเด็ดขาดก็คือการทหารที่เป็นเรื่องสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศชาติและการต่างประเทศ

ขอบเขตและข้อกำหนดในการบริหารจัดการกิจการในท้องถิ่นแต่ละประเทศก็จะมีความแตกต่างกันออกไปในลักษณะของรายละเอียดตามแต่ละพื้นที่ของประเทศนั้นๆ แต่ส่วนที่เหมือนกันและมีความสำคัญอย่างยิ่งก็คือ รัฐบาลกลางไม่ควรรวมศูนย์อำนาจการบริหารจัดการทุกอย่างไว้ที่ส่วนกลาง แต่ปล่อยและเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจในการกำหนดนโยบายและลักษณะต่างๆบางประการในท้องถิ่นของตนในแง่นี้การจัดการบริหารประเทศดังกล่าวก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีเหตุผล ทั้งนี้เพราะประเทศหนึ่งๆมีพื้นที่ชุมชนมากมายรวมกัน มีอาณาเขตบริเวณกว้างใหญ่ มีประชากร

จำนวนมาก แต่ละพื้นที่ชุมชนก็มีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป การเปิดโอกาสให้แต่ละท้องถิ่นบริหารจัดการปัญหาในระดับท้องถิ่นกันเอง จึงมีคุณประโยชน์สำคัญอย่างน้อย 5 ด้านดังต่อไปนี้

- 1) แบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
- 2) ทำให้ปัญหาในแต่ละท้องถิ่นได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นๆ
- 3) ส่งเสริมให้คนแต่ละท้องถิ่นได้แสดงความสามารถพัฒนาบทบาทตนเองในการดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตน
- 4) เป็นพื้นฐานสำคัญของคนในท้องถิ่นในการก้าวขึ้นไปดูแลแก้ไขปัญหาในระดับชาติ
- 5) เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและทั้งประเทศเนื่องจากปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไข สังคมมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีคุณภาพและมีบทบาทในการจัดการดูแลสังคมของตนเอง

2.5 บริบทของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

ความเป็นมา

“ภูเรือ” ตั้งชื่อตามภูเขาชื่อเดิมเรียกว่า “ภูท่ง” หากมองจากด้านอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลยจะมีลักษณะเหมือนเรือวิ่งอยู่ในมหาสมุทร จึงเรียกว่า “ภูเรือ” แต่อีกนัยหนึ่งเล่ากันว่าสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีเรือบิน (เครื่องบิน) มาตกที่บริเวณภูท่ง จึงได้เรียกกันว่า “ภูเรือ”

ก่อนที่จะเป็นอำเภอภูเรือ เดิมเป็นพื้นที่เขตการปกครองของ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองเลย อำเภอด่านซ้าย และอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เมื่อ พ.ศ. 2511 กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเห็นว่าเขตการปกครองของอำเภอเมืองเลย และอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย มีพื้นที่กว้างขวางมาก ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการปกครอง ดูแลทุกข์สุขของราษฎรให้ทั่วถึง จึงได้แยกตำบลท่าศาลา อำเภอเมืองเลย ตำบลหนองบัว ตำบลร่องจิก ตำบลปลาบ่า อำเภอด่านซ้าย รวม 4 ตำบล เข้าเป็นเขตการปกครองเดียวกัน โดยประกาศตั้งเป็นกิ่งอำเภอภูเรือ ขึ้นกับเขตการปกครองของอำเภอด่านซ้าย เมื่อ พ.ศ. 2511 และได้ประกาศยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 มีนาคม 2517

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2518 ได้ประกาศแยกตำบลลาดค่าง อำเภอท่าลี่ มาอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอภูเรือ เนื่องจากสภาพการคมนาคมกับอำเภอท่าลี่มีความยากลำบากและห่างไกล ไม่สะดวก และปี พ.ศ. 2526 ได้แยกเขตการปกครองของตำบลท่าศาลา ออกเป็นตำบลสาตาม ปัจจุบันอำเภอภูเรือ มี 6 ตำบล 47 หมู่บ้าน

ลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอภูเรือ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัด ประมาณ 50 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 490 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 880 ตาราง กิโลเมตร หรือประมาณ 550,000 ไร่ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเมืองแก่นท้าว เมืองบ่อแต่น แขวงไชยบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีน้ำเหืองกั้นเขตแดน และตำบลน้ำพูน อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอวังสะพุงและอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองเลย และอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลโคกงาม ตำบลปากหมัน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ประมาณ 80% ของพื้นที่ เป็นที่ราบเชิงเขาประมาณ 20% ที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอภูเรือ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 700 เมตร ตั้งอยู่ในเขตบ้านภูเรือ หมู่ที่ 7 ตำบลหนองบัว

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอภูเรือแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 6 ตำบล 47 หมู่บ้าน

ตำบลหนองบัว มี 8 หมู่บ้าน

ตำบลท่าศาลา มี 7 หมู่บ้าน

ตำบลร่องจิก มี 10 หมู่บ้าน

ตำบลปลาบ่า มี 7 หมู่บ้าน

ตำบลลาดค่าง มี 6 หมู่บ้าน

ตำบลसानตม มี 9 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่อำเภอภูเรือประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลภูเรือ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหนองบัว

เทศบาลตำบลร่องจิก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลร่องจิกทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองบัว (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลภูเรือ)

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าศาลาทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลปลาบ่า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปลาบ่าทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลลาดค่างทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลसानตม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลसानตมทั้งตำบล

ลักษณะเด่นของอำเภอ

อำเภอภูเรือ ประกอบไปด้วยภูเขาและทิวทัศน์ที่สวยงาม มีอากาศที่หนาวเย็นมาก ซึ่งหนาวที่สุดในประเทศไทย ที่บ้านหินสอ ตำบลปลาบ่า อากาศหนาวเย็นจนน้ำค้างบนยอดหญ้าเป็นเกล็ดน้ำแข็ง ที่ภาษาท้องถิ่นเรียกว่า “แม่คะนิง” ในปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่อำเภอได้หันมายึดอาชีพปลูกไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาวเป็นจำนวนมาก อำเภอภูเรือ จึงได้ชื่อว่าเป็น “เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู” (ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย : เว็ปไซท์) มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามของอำเภอภูเรือ อุทยานแห่งชาติภูเรือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ภูแปก จุดกำเนิดต้นน้ำป่าสัก (สักหง่า) น้ำตกปลาบ่า/น้ำตกสองคอน มีวัดราษฎร์ในเขตพื้นที่ปกครองอำเภอภูเรือ มีวัดราษฎร์มหานิกาย มีจำนวน 23 วัด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี : เว็ปไซท์)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลศักดิ์ ตริครุฑพันธ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐชุมชนและกลุ่มผลประโยชน์ กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เสมอภาคชุมชนเป็นฝ่ายตั้งรับกับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงสำหรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับกลุ่มผลประโยชน์ได้แก่กลุ่มทุนอุตสาหกรรมและกลุ่มทุนจัดสรรที่ดินเพื่อพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเป็นความสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนเชิงอุปถัมภ์มีการย้ายโอนทรัพยากรและแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจผ่านกลไกทางการเมืองซึ่งเป็นกระบวนการสะสมทุนขั้นพื้นฐาน สำหรับผลกระทบของการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดพบว่าโครงการเศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบเปลี่ยนจากเกษตรกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภูมิภาคอื่นส่งผลให้การบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอปัญหาสังคมเช่นปัญหายาเสพติดและขมยอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมยังคงมีอยู่ในระดับสูงโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ

วิทยา วรสายัณห์ (2551) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคคล 3 กลุ่มในระบบการปกครองแบบเทศบาล กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าบุคคล 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์ต่อการบริหารงานในเทศบาลเมืองพนัสนิคมแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุดคือกลุ่มบริหารเพราะมีทั้งอำนาจการบริหารและการพิจารณาอนุมัติโครงการต่างๆที่ผ่านการลงมติของสภาเทศบาลเมืองพนัสนิคมแล้วรองลงมาคือสมาชิกสภาเทศบาลกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและประชาชนนั้นมีอำนาจในการบริหารงานของเทศบาลน้อยมาก

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพนัสนิคมในช่วงปีพ.ศ. 2548 - 2550 มีประสิทธิภาพในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี 76.33 % โดยในปีพ.ศ.2548 อยู่ในเกณฑ์ดี 78.68 % ปี พ.ศ.2549 ดีมาก 81.18 % และปี พ.ศ.2550 ดี 78.02 % ตามลำดับส่วนด้านการปฏิบัติหน้าที่นั้น สมาชิกสภาเทศบาลประเมินประสิทธิภาพในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีโดยที่ด้านการตัดสินใจมีการศึกษาหาความรู้หาข้อมูลในการแก้ไขปัญหาก่อนตัดสินใจโดยปรึกษาหารือกับกลุ่มชุมชนและผู้บริหารมีการวางแผนในการจัดทำโครงการและก่อนการปฏิบัติหน้าที่อนุมัติงบประมาณโดยพิจารณาโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนขยันติดตามและประเมินผลงานเป็นอย่างดีเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและชุมชนได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ชาลี เอื้อไพบูลย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมิชชันนารีอเมริกัน กับกลุ่มชนชั้นต่างๆ ในสังคมเชียงใหม่ พ. ศ. 2410 - 2484 ผลการศึกษาพบว่านับตั้งแต่ทศวรรษ 2410 จนถึงกลางทศวรรษ 2480 สังคมเชียงใหม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเปลี่ยนจากการเป็นเมืองประเทศราชมาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสยามที่ปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจในขณะเดียวกัน เชียงใหม่ก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มีกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลาง กลุ่มคนต่างๆ ในสังคมเชียงใหม่จึงมีความหลากหลายมากขึ้นเป็นลำดับและแทบทุกกลุ่มมีสถานภาพแตกต่างจากเดิมเช่นเจ้านายเชียงใหม่มีอำนาจน้อยลงเจ้านายและข้าราชการจากส่วนกลางมีอำนาจเพิ่มขึ้นในขณะที่ชาวตะวันตกขยายบทบาทและอำนาจทางเศรษฐกิจและชาวจีนจำนวนมากเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเชียงใหม่ที่ใช้บริการทางการแพทย์สมัยใหม่และส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของมิชชันนารีนอกจากนี้ชาวบ้านสามัญก็ต้องการปรับตัวและรับบริการใหม่ๆ จนบางคนเลือกเข้ามาอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของมิชชันนารี

อำนาจที่สูงขึ้นของมิชชันนารีนอกจากจะมาจากการแสดงความเป็นฝรั่งที่มีอารยธรรมเหนือกว่าผ่านวิถีชีวิตประจำวันเช่นการสร้างบ้านแบบอาณานิคมการกินอาหารการแต่งกาย เป็นต้นแล้วยังมาจากการที่มิชชันนารีได้ตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มต่างๆ ด้วยอำนาจแห่งความรู้ที่ตนเองมีอยู่ทั้งความรู้ภาษาอังกฤษและความรู้ทางการแพทย์ทำให้มิชชันนารีมีบุญคุณต่อคนหลายกลุ่มหลายชนชั้นและในขณะที่มิชชันนารีบางส่วนเน้นการเผยแพร่ศาสนาในดินแดนลาวตามนโยบายของมิชชันนารีลาวในท้องถิ่นและคริสตจักร เพรสไบทีเรียนในสหรัฐอเมริกาอยู่นั้นมิชชันนารีหลายคนทำงานอย่างค่อนข้างเป็นอิสระจากองค์กรทั้งสองแต่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งแก่การจัดการศึกษาและการพัฒนาโรงพยาบาลในเชียงใหม่ซึ่งกิจกรรม 2 ด้านนี้เติบโตอย่างรวดเร็วจากการที่มิชชันนารีเลือกสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มชนชั้นนำและพระบรมวงศานุวงศ์ของสยามและตอบสนองนโยบายของรัฐบาลสยามที่ต้องการผนวกล้านนาเข้าไว้ในอำนาจอย่างแน่นอนส่งผลให้กลุ่มชนชั้นนำและพระบรมวงศานุวงศ์ของสยามสนับสนุนการดำเนินงานของมิชชันนารีทำให้มิชชันนารีได้รับพระราชทานทั้งเกียรติยศและเงินสนับสนุนจากกรุงเทพฯ และสามารถรักษาพยาบาลเจ้านายเชียงใหม่และประชาชน

ทั่วไปกว้างขวางขึ้นมิชชันนารีจึงกลายเป็นชนชั้นนำในสังคมเชียงใหม่ที่คนทุกกลุ่มให้ความเคารพยกย่องรวมทั้งกลุ่มชนชั้นกลางที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งได้รับการศึกษาจากโรงเรียนของมิชชันนารีด้วยความสำเร็จในการเลื่อนสถานภาพทางสังคมและสถานภาพทางอำนาจของมิชชันนารีจนกลายเป็นชนชั้นนำโหนทะเลในสังคมเชียงใหม่นอกจากจะเห็นได้ชัดเจนจากบ้านหลังใหญ่และวิถีชีวิตที่ศรีวิไลแบบตะวันตกแล้วยังเห็นได้จากการมีบทบาทสำคัญใน “ยิมคานา” ซึ่งเป็นสโมสรของชาวตะวันตกที่เต็มไปด้วยความศิวิไลซ์และพระมหากษัตริย์และเจ้านายทุกพระองค์ที่เสด็จมาเชียงใหม่ล้วนแต่เสด็จมาเยี่ยมสโมสรยิมคานาโรงพยาบาลและโรงเรียนของมิชชันนารีโดยให้เกียรติแก่มิชชันนารีอย่างมาก

ธนัญญ์ แจ้งสามสี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและนวัตกรรมทางสังคมของพนักงานสอบสวนหญิงในคดีเกี่ยวกับเพศ ผลการศึกษาพบว่า ระบบเชิงอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนหญิงกับผู้เสียหายหญิงเป็นการนำความเหมือนกันมาแก้ไขความต่างซึ่งเป็นหลักการที่วิเคราะห์ได้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงโดยการเสนอแนวทางแก้ปัญหาจากการเคลื่อนไหวของสังคมโดยกลุ่มผู้หญิงและได้บัญญัติเป็นกฎหมายตามมาและนำมาแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริงพนักงานสอบสวนหญิงแม้จะมีจำนวนน้อยกว่าพนักงานสอบสวนชายแต่ก็มีความสามารถในการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเพศได้ในด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนชายและผู้เสียหายหญิง พบว่าพนักงานสอบสวนชายมีบทบาทตั้งแต่เริ่มกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งพนักงานสอบสวนชายมีจำนวนที่มากกว่าพนักงานสอบสวนหญิงและมีคดีความผิดอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่จะต้องการสอบสวนจึงเป็นผลต่อการสอบสวนคดีเกี่ยวกับเพศซึ่งนอกจากต้องใช้หลักการสอบสวนตามกฎหมายแล้วยังต้องใช้ปัจจัยอื่นๆเข้ามาช่วยประกอบด้วยซึ่งองค์ประกอบบางประการผู้ชายไม่มีอย่างผู้หญิงและนี้อาจเข้าใจความรู้สึกได้เช่น ความละเอียดอ่อนในการใช้คำถามผู้เสียหายที่เป็นหญิง แต่ด้วยเวลาที่จำกัดในการทำคดีอื่นๆด้วยอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนชายในคดีเกี่ยวกับเพศ

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างระบบยุติธรรมกับผู้เสียหายหญิง พบว่าการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนหญิงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนับได้ว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นการเปิดขยายโอกาสให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ผลการศึกษานวัตกรรมทางสังคมของพนักงานสอบสวนหญิงทางด้านการสื่อสารพบว่าพนักงานสอบสวนหญิงได้มีปรับเปลี่ยนและการพัฒนาการสื่อสารด้วยการใช้กายภาพที่ไม่เหมือนกับตัวผู้กระทำความผิดเป็นการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดแตกต่างจากเดิมโดยปรับเปลี่ยนท่าทีและการแสดงออกถึงความเป็นมิตรและเพศเดียวกันด้วยการใช้เทคนิคที่ได้จากภายนอกระบบแต่มีความเกี่ยวพันกันในงาน จนสามารถสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองอย่างฉันทมิตร การสื่อสารให้เข้าใจถึงความเป็นเพศเดียวกันทั้งวาจาคำพูดและลักษณะทางกายภาพอย่างอ่อนโยนและให้คำปรึกษาทั้งในขณะสอบสวนและหลังจากการสอบสวนเสร็จไปแล้ว การให้การดูแล

เยียวยาจิตใจเบื้องต้นภาษาที่สื่อสารแบบผู้หญิงถึงผู้หญิงจะคุยกันได้ยาวนานและไม่เหน็ดเหนื่อยในเรื่องที่เป็นความน่าละอาย และความเป็นผู้หญิงจะเข้าใจการใช้ชีวิตในสังคมของผู้หญิงด้วยตัวเอง และมีวัฒนธรรมแบบเดียวกันย่อมจะทำให้ความจริงถูกนำมาเรียบเรียงเป็นภาษาที่สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นรู้ขั้นตอนหรือจังหวะที่เป็นผลกระทบในด้านของจิตใจ การสื่อสารก็จะไม่เป็นการเข้าไปซ้ำเติมให้เหมือนกับถูกระงับซ้ำอีก จะเห็นได้ว่าเป็นการใช้การสื่อสารสร้างนวัตกรรมทางสังคมจากการสอบสวนเดิมๆที่ใช้คำพูดอย่างเดียวกันทำให้ได้รับความจริงในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษเพื่อแก้ปัญหาของสังคมส่วนล่างได้อย่างจริงจัง สำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคมของพนักงานสอบสวนหญิงพบว่านับจากที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนหญิงมีบทบาทเป็นผู้สอบสวนคดีเกี่ยวกับเพศตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่การสอบสวนในกรุงเทพฯและนอกเขตกรุงเทพฯ โดยได้กระจายไปตามจังหวัดใหญ่ซึ่งเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวของสังคมภายนอกประเทศและภายในประเทศทั้งนี้กลุ่มผู้หญิงที่รวมตัวกันได้เสนอแนวทางให้สังคมเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นเพียงวาทกรรมของมุมมองจากสังคมที่มีแนวคิดชายเป็นใหญ่โดยมีความพร้อมในการเรียกร้องและให้คุ้มครองสิทธิของผู้หญิงที่ถูกกระทำเกี่ยวกับความผิดทางเพศและกรณีอื่นๆที่ผู้หญิงเป็นผู้เสียหายการสร้างความร่วมมือกับองค์กรสตรีต่างๆตลอดจนการจัดตั้งชมรมพนักงานสอบสวนหญิงขึ้นรวมถึงเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายหญิงให้กลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคมต่อไป

พระมหาสถาพร วันนุกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ในเขตอำเภอซ่งชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์นั้น ค่าครองชีพภายในครัวเรือนของประชาชนสูงขึ้นไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ลดน้อยลง ดังนั้นการอุปถัมภ์วัดและพระสงฆ์จึงกลายเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นหรือผู้หวังผลทางการเมือง เพื่อจะได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากพระสงฆ์ ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างฐานคะแนนให้ตนเองและพระสงฆ์เองก็ยินดีต่อการเข้ามาทำหน้าที่ของนักรการเมืองแทนที่ประชาชนซึ่งมีบทบาทและความใกล้ชิดกับวัดน้อยลงในปัจจุบันจึงเป็นเหตุให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองกับพระสงฆ์ ในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่าช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่นักรการเมืองท้องถิ่นทำกับพระสงฆ์มี 10 รูปแบบ ดังนี้ หนึ่งการช่วยเหลืองานวัด สองการบริจาคเงินในงานบุญต่างๆ สามการเป็นเจ้าของอาหารและเครื่องดื่มในงานต่างๆ สี่การเป็นเจ้าของอาคารศาสนวัตถุ ห้าการจัดการรถเพื่อบริการแก่พระสงฆ์ หกการอนุญาตถวายทุนการศึกษาแก่พระสงฆ์ เจ็ดการจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาวัด แปดการแสดงตนเป็นศิษย์ เก้าการช่วยเหลือญาติของพระสงฆ์ สิบการถวายปัจจัยเพื่อใช้ส่วนตัวแก่พระสงฆ์ ในส่วนของพระสงฆ์มี 2 รูปแบบดังนี้ หนึ่งการแนะนำให้

ประชาชนเลือกบุคคลที่พระสงฆ์สนับสนุน และสองการให้พื้นที่ภายในวัดในการหาเสียงแก่นักการเมือง

สาธิต ศรีเกตุ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองในวัฒนธรรมเพลงไทยสากล ผลการศึกษาพบว่าก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 รัฐเป็นผู้มีอำนาจหลักในกระบวนการผลิตเพลงและภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวทุนได้เข้ามามีอำนาจแทนรัฐแต่รัฐก็ไม่ได้สูญเสียอำนาจนำแต่อย่างใดเนื่องจากตนแสดงตัวเป็นพันธมิตรมากกว่าฝ่ายตรงข้ามในส่วนของอำนาจเชิงวาทกรรมรัฐก็เป็นผู้แสดงบทบาทหลักในการควบคุมวาทกรรมความคิดตลอดจนการมีอิทธิพลต่อฐานะตำแหน่งของแนวเพลงต่างๆในสังคมทั้งนี้เมื่อวัฒนธรรมประชานิยมมีพลังมากขึ้นและก็ได้เข้ามาแสดงตนเป็นตัวแทนการให้ความหมายและตรึงเพลงลูกทุ่งมาเป็นฝ่ายเดียวกับรัฐ อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและกระแสประชาธิปไตยก็ส่งผลให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นในวัฒนธรรมเพลงไทยสากลทั้งในส่วนของอำนาจทางการผลิตและการนำเสนอแนวคิดผ่านบทเพลงก็ได้สะท้อนการพัฒนาประชาธิปไตยไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการยอมรับซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ชัชวรินทร์ ชัยดี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบเกษตรพันธสัญญาความสัมพันธ์เชิงอำนาจและกลยุทธ์การต่อรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิดจังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่าในประเด็นที่แรก การเติบโตของระบบเกษตรพันธสัญญาในประเทศไทยเป็นผลมาจากการร่วมมือกันของรัฐและบริษัทธุรกิจการเกษตรเพื่อสะสมทุนจากแรงงานเกษตรกรในชนบทของประเทศในกรณีของการเลี้ยงไก่เนื้อในชุมชนท้ายตลาดพบว่าระบบเกษตรพันธสัญญาได้สะท้อนให้เห็นอำนาจของรัฐและบริษัทธุรกิจการเกษตรในการควบคุมและกำกับการผลิตของเกษตรกรโดยการผนวกให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการกับบริษัทด้วยวิธีการโฆษณาชวนเชื่อการสร้างสายสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่นและวิธีการอื่นๆการดูดซับข้อมูลส่วนเกินในระหว่างการผลิตผ่านวิธีการแก้มือเชิงพื้นที่และเวลาการผูกขาดปัจจัยการผลิตและควบคุมกระบวนการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรให้ตรงกับความต้องการของตลาดรวมถึงการผลิตภาวะความเสี่ยงและการปฏิเสธความรับผิดชอบยิ่งกว่านั้นบริษัทธุรกิจการเกษตรยังเหนี่ยวรั้งเกษตรกรให้อยู่ในระบบเกษตรพันธสัญญาโดยวิธีการอำพรางต้นทุนและปิดบังส่วนต่างการสร้างกับดักแห่งหนี้สินการสร้างวาทกรรมและการขจัดอำนาจการต่อรองของเกษตรกร ประเด็นที่สอง เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาชุมชนท้ายตลาดต้องเผชิญกับความทุกข์ทั้งทางร่างกายและจิตใจในระหว่างการผลิตแต่พวกเขาได้พยายามดิ้นรนต่อสู้ด้วยการพัฒนากลยุทธ์การต่อรองต่างๆด้วยการต่อรองโดยตรงการผสานเอามาตรฐานการทำฟาร์มของบริษัทเข้ากับความชำนาญที่ได้จากประสบการณ์การทำฟาร์มของพวกเขาการพูดจาเสียสติเพื่อบอกเล่าถึงความทุกข์ยากของพวกเขาตลอดจนการเข้าร่วมรณรงค์กับเครือข่ายผู้เดือดร้อนจากระบบเกษตรพันธสัญญา และประเด็นสุดท้ายในเชิงการพัฒนาท้องถิ่นงานวิจัยนี้ได้สนับสนุนให้เกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาจัดทำข้อมูลเพื่อ

นำไปใช้ในการต่อรองกับบริษัทธุรกิจการเกษตรรวมถึงการเผยแพร่ปัญหาและจัดทำข้อเสนอในเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวกล่าวโดยสรุป รัฐและบริษัทธุรกิจการเกษตรได้ร่วมมือกันดึงเกษตรกรเข้าสู่ระบบเกษตรพันธสัญญาเพื่อสะสมทุนโดยการใช้อำนาจในการควบคุมและกำกับการผลิตของเกษตรกรผ่านการผูกขาดปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรไม่สามารถแสวงหาเองได้ขณะที่เกษตรกรได้พยายามดิ้นรนต่อสู้ทุกวิถีทางทั้งการต่อรองโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผยภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม

ชาตรี อุตสาหกรรม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย พบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจหมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการปกครองรวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึงความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับสังคมเมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมายในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคลตั้งนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติคือหลักธรรมาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิคือผู้ที่มีสินเป็นข้อประพฤติพื้นฐานนั่นเอง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏให้เห็น 3 ด้านคือในด้านกฎหมายด้านการเมืองการปกครองและด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา กล่าวคือสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นพระพุทธรูปเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเกิดจากบุญบารมี องค์พระมหากษัตริย์แต่ช่วงปลายสมัยต้นมีรูปแบบการปกครองแนวคิดใหม่ให้เป็นการสำนึกทางประวัติศาสตร์ของรัฐต่อมารัตนโกสินทร์ยุคกลางเปลี่ยนแนวคิดจากจักรวาลวิทยามาสู่วิถีปฏิบัติภายใต้อำนาจรัฐที่มั่นคงเป็นปีกแผ่นกับจิตสำนึกร่วมทางประวัติศาสตร์ภายใต้อุดมคติทางการเมืองสมัยใหม่ของสยามประเทศสมัยปัจจุบันช่วงสลับสับเปลี่ยนระหว่างรัฐบาลเผด็จการกับรัฐบาลประชาธิปไตยซึ่งทำให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์หลายครั้งจนถึงในรัชกาลปัจจุบันมีการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ปีพ.ศ. 2560 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏชัดทางด้านกฎหมายดังนี้รัชกาลที่ 1 มีการตรากฎหมายพระสงฆ์ พ.ศ. 2325 - 2344 เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรกรัชกาลที่ 4 มีการตรากฎหมายเรียกว่าประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 ขึ้น สมัยรัชกาลที่ 5 มีการตรากฎหมายลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 ปรับโครงสร้างคณะสงฆ์เป็น 2 นิกาย คือธรรมยุติกายและมหานิกาย ให้มหาเถรสมาคมเป็นที่ปรึกษา ต่อมารัชกาลที่ 8 มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2484 ซึ่งเปลี่ยนระบบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระมหากษัตริย์มีอำนาจสูงสุดมาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่อำนาจสูงสุดอยู่ที่รัฐธรรมนูญโดยพระมหากษัตริย์ใช้อำนาจผ่านอำนาจนิติบัญญัติอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ รัชกาลที่ 9 มีการตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.

2505 โดยในปี พ.ศ. 2535 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ครั้งที่ 1 และในรัชกาลปัจจุบันได้ทำการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชตั้งโบราณราชประเพณีในอดีต

จากที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอรูเรือ จังหวัดเลย เพื่อที่จะได้นำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เสนอและปรับใช้เป็นแนวทางในการปกครองและพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1.พระสงฆ์ และ 2.ผู้นำท้องถิ่น การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงเพื่อให้ตรงต่อหัวข้อและความมุ่งหมายของการวิจัย โดยพิจารณาจากบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งหมดจำนวน 19 รูป/คน มีดังนี้

1. พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป ได้แก่
  - เจ้าคณะอำเภอกุเรือ 1 รูป
  - รองเจ้าคณะอำเภอกุเรือ 1 รูป
  - เจ้าคณะตำบลหนองบัว 1 รูป
  - เจ้าคณะตำบลร่องจิก 1 รูป
  - เจ้าอาวาสวัดศรีภูเรือ 1 รูป
2. ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 14 คน ได้แก่
  - นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล 2 คน
  - นายกองค้การบริหารส่วนตำบล 5 คน
  - สมาชิกสภาเทศบาลตำบล 2 คน
  - สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 5 คน

โดยเลือกผู้นำท้องถิ่นตามเขตพื้นที่ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้

- 1.เทศบาลตำบลกุเรือ
- 2.เทศบาลตำบลร่องจิก
- 3.องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว
- 4.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าศาลา
- 5.องค์การบริหารส่วนตำบลปลาบ่า
- 6.องค์การบริหารส่วนตำบลลาดค่าง
- 7.องค์การบริหารส่วนตำบลसानตม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 19 ชุด ตามจำนวนของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยสร้างแนวคำถามแบบกว้างๆให้มีเนื้อหาครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยต้องการศึกษาและเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยที่ได้ตั้งไว้โดยมีการเรียงลำดับคำถามตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย และข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมุดจดบันทึก ปากกา กล้องถ่ายภาพ และกล้องบันทึกวิดีโอ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้กำหนดไว้แบบเจาะจง และดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ข้อมูลหลักที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาถึงประวัติการปกครองท้องถิ่นและสภาพสังคมของอำเภอกูเรือ จังหวัดเลย และเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่างๆได้แก่ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเขตขอนแก่น สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสงฆ์เลย และจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ร่วมกัน
- 2) การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เนื่องจากในระยะเวลาก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างไม่เป็นทางการและการทำความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลก่อน แล้วจึงชี้แจงความมุ่งหมาย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้ามาศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3) การสัมภาษณ์ เมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักยินดีให้ข้อมูลแล้ว จึงเริ่มการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่สร้างไว้อย่างกว้างๆ จากการทบทวนวรรณกรรม มีการปรับเปลี่ยนปรับปรุงเพิ่มเติมไปตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์และสนทนาซักถามผู้ให้ข้อมูลหลักตามความมุ่งหมายของการวิจัย จะต้องพยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ผู้ศึกษาสนใจ และมีการซักถามเพื่อล้วงเอาข้อมูลความจริงในเรื่องนั้นๆออกมาให้มากที่สุดและเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ผู้ศึกษาสนใจมากที่สุด

4) เก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามกรอบที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จัดเป็นหมวดหมู่ตามความมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนา เสนอผลการวิเคราะห์ที่ได้อย่างละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและได้รับจากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารและจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ จับประเด็นสำคัญตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยเน้นการนำเอาแนวคิดและข้อมูลทางวิชาการมาเป็นบรรทัดฐานในการวิเคราะห์ แล้วนำมาอธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เห็นถึงลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ว่าเป็นอย่างไร และรวมถึงข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ว่าเป็นอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

พหุบัณฑิต ชีวะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้กำหนดผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

4.1 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

4.2 ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

4.1 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย พบว่าในเขตพื้นที่อำเภอกูเรือ โดยพื้นฐานตามธรรมชาติของคนในชุมชนการช่วยเหลือเกื้อกูลและการให้ความร่วมมือกันของคนในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่มิได้อยู่เป็นปกติ ซึ่งเป็นเรื่องของเพื่อนมนุษย์ที่เกิดมาอยู่ร่วมในสังคมเดียวกันจะต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันยามที่มีใครตกทุกข์ได้ยากหรือในยามที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมก็มักจะมีการร่วมด้วยช่วยกันทั้งฝ่ายผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์และชาวบ้าน วัดเป็นสถานที่สำคัญทางจิตวิญญาณสำหรับประชาชนนอกจากจะเป็นสถานที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสงฆ์สามเณรแล้วยังใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆทางศาสนาและกิจกรรมบางประการของคนในชุมชน ฉะนั้นวัดจึงเป็นหนึ่งในสถานที่สำคัญของชุมชนในการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน เมื่อการร่วมมือกันของคนในชุมชนและวัดเป็นเรื่องที่มีอยู่เป็นปกติธรรมดาในพื้นที่ ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์จึงอาศัยความคุ้นเคยที่มีอยู่ร่วมกันนั้นสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆระหว่างกันเพื่อให้เกิดผลบางประการจากความสัมพันธ์นั้นในแง่ของการพัฒนา อำนาจ และผลประโยชน์ ดังนี้

4.1.1 ลักษณะความร่วมมือ

เป็นลักษณะความสัมพันธ์ลักษณะหนึ่งที่ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์กระทำร่วมกัน ปรากฏอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะของการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและมีความแตกต่างกันออกไปดังนี้

1. ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี จากการให้สัมภาษณ์ของ ภูวไนย วิจิตรปัญญา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกู่เรือ จังหวัดเลย ไว้ว่า “...ในเทศบาลของเราจะมีนโยบายว่าพนักงานและสมาชิกต้องเข้าร่วมและให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมงานบุญประเพณีของทุกวัดที่อยู่ในเขตปกครอง ด้วยการจัดหาเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือในเรื่องต่างๆเช่นเรื่องของเครื่องเสียง เครื่องไฟแสงสี และการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยภายในงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ผู้นำท้องถิ่นจะต้องสืบสานวัฒนธรรมประเพณี วัดและพระสงฆ์นั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่เรจะต้องดูแลทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเพื่อจรรโลงสืบทอดไว้ให้ลูกหลาน ตัวอย่างเช่น ในแต่ละวัดก็จะมีประเพณีบุญประจำปี ในฐานะเราเป็นผู้นำท้องถิ่นจะต้องเข้าไปร่วมกิจกรรมของทุกวัด โดยเฉพาะวันโพนทองถือว่าเป็นวัดเก่าแก่ และได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานเทศบาลตลอดมา โดยเฉพาะกิจกรรมทางสงฆ์ เช่นวันลอยกระทงที่เราจัดขึ้นบริเวณหน้าเทศบาลก็ต้องได้นิมนต์พระคุณเจ้ามาเจริญพระพุทธมนต์เพื่อทำพิธีขอมาพระแม่คงคา ส่วนอีกวันก็คือวันเทศบาลเราก็ได้นิมนต์พระคุณเจ้ามาเจริญพุทธมนต์รับบิณฑบาตฉันภัตตาหารเช้าที่เทศบาล และในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาทางหน่วยงานเทศบาลก็ได้จัดทำโครงการชื่อ โครงการพอกันวันพระขึ้นโดยกำหนดนัดกับเจ้าหน้าที่และสมาชิกสภาเทศบาลตำบลทุกคนให้ไปพอกันที่วัดเพื่อร่วมทำบุญตักบาตรซึ่งมีการจัดตารางทุกวันพระ 15 คำให้ไปพอกันที่วัดไหนและร่วมกันบริจาคปัจจัยเพื่อเป็นค่าน้ำค่าไฟบ้างเพื่อทำนุบำรุงบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะบ้างวนกันไปจนครบทุกวัดในเขตพื้นที่ปกครอง...”

(ภูวไนย วิจิตรปัญญา. 2563 : สัมภาษณ์)

ซึ่งอำนาจ เจริญอินทร์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นของการร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณีไว้ว่า “...งานบุญประจำปีหรืองานบุญประเพณีของคนในพื้นที่ เช่นงานบุญพระเวสสันดร บุญกุ่มข้าวหรือบุญข้าวเปลือกข้าวสาร เป็นโอกาสหนึ่งของผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการสร้างความร่วมมือกัน โดยผู้นำท้องถิ่นจะต้องเข้าไปให้ความ

ช่วยเหลืออยู่เป็นประจำในเรื่องของเครื่องจักร แร่งงานคน และการสนับสนุนด้านงบประมาณ แต่ก่อนเรื่องของงบประมาณเทศบาลยังสามารถช่วยสนับสนุนได้บ้างแต่ในปัจจุบันเรื่องของงบประมาณในการช่วยเหลือทางวัดในงานบุญประจำปีนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินไม่อนุญาตให้กระทำได้เพราะเป็นการใช้เงินผิดประเภท แต่ทางเทศบาลก็ได้ไปช่วยเหลือในเรื่องของงานแห่เทียนเข้าพรรษาแทน และในวันเทศบาลทางเราก็ได้นิมนต์พระสงฆ์มาร่วมทำบุญตักบาตรโดยได้นิมนต์ท่านเจ้าคณะอำเภอและเจ้าคณะตำบลทั้งสองเขตมาร่วมงานด้วย และเวลาที่ทีมงานบุญประจำปีของทางวัด วัดก็จะเข้ามาหีบยืมข้าวของอุปกรณ์ต่างๆของทางเทศบาลเช่น เต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ รวมไปถึงการขอความช่วยเหลือจากพนักงานเพื่อช่วยในการประดับตกแต่งภายในงานเช่น การผูกผ้าระบาย การจัดดอกไม้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับงานบุญ การขอให้ช่วยเหลือในเรื่องของโรงทานในงานบุญงานเข้าปริวาสกรรมของพระสงฆ์...”

(อำนาจ เจริญอินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นจะให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ในเรื่องของงานบุญประเพณีต่างๆที่มีอยู่ในพื้นที่ด้วยการอุดหนุนงบประมาณหรือแรงงานเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อพระสงฆ์ ซึ่งอัคริณ ศรีบุรินทร์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ในประเด็นเดียวกันนี้ไว้ว่า “...สังคมในเขตปกครองของตนยังเป็นสังคมชนบท ฉะนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์จึงเป็นไปในเรื่องของการร่วมมือร่วมใจกันตามจารีตประเพณี บุญฮีตสิบสองคองสิบสี่ ตัวอย่างเริ่มจากพื้นฐานคือวันพระ 8 ค่ำ 15 ค่ำ ซึ่งเป็นวันที่พี่น้องประชาชนจะพากันหยุดจากการออกไปทำไร่ทำสวนแต่เช้าเพื่อที่จะหุงหาข้าวปลาอาหารเข้าไปวัดเพื่อทำบุญตักบาตร และฟังธรรมเทศนา และผู้นำเองก็ต้องเป็นคนที่ต้องทำเป็นแบบอย่างแก่พี่น้องในชุมชน ถ้ามีเรื่องของการงานในวัดเกิดขึ้น เช่นการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่หรือกุฏิวิหารผู้นำก็จะได้พูดคุยปรึกษาร่วมมือกันกับพระสงฆ์ในการทำงานนั้นให้สำเร็จ หรือแม้งานบุญที่เป็นบุญใหญ่ของชุมชนก็คืองานบุญเดือนสี่ที่ผู้นำจะต้องเข้าไปร่วมพูดคุยกับพระสงฆ์และชาวบ้านว่าจะทำกันอย่างไร ก็ถือว่ายังเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่ยังรักษาจารีตอันดีงามเอาไว้ ถ้าในงานบุญผู้นำไม่ให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ประชาชนบางส่วนก็จะเริ่มเอาเป็นเยี่ยงอย่างจนเกิดคำพูดของชาวบ้านที่ว่า ถ้าผู้นำไม่เข้าเราจะเข้าทำไม่ผู้นำไม่ร่วมเราจะร่วมทำไม่ ซึ่งวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมเรื่องของศรัทธาจิตใจ

ชาวบ้านอยู่แล้วผู้นำจึงจำเป็นต้องให้ความใส่ใจมากประกอบทั้งตัวผู้นำก็เป็นชาวพุทธด้วยการให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์เพื่อพัฒนาวัดและชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ...”

(อัศวิน ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

และสถิตย์ ศรีบุรินทร์ ก็ยังได้ให้สัมภาษณ์ไว้เกี่ยวกับประเด็นความร่วมมือตามประเพณีระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ว่า “...เราเป็นหน่วยงานท้องถิ่นการให้ความร่วมมือกับทางวัดและพระสงฆ์เป็นเรื่องที่จะต้องทำ เพราะวัดเป็นสถานที่ส่วนรวมของชาวบ้านในท้องถิ่น เวลาทีมงานบุญทั้งบุญเล็กบุญใหญ่หน่วยงานท้องถิ่นก็ต้องให้ความร่วมมือไม่ว่าจะเป็นการจัดสถานที่ตั้งเต็นท์ โต๊ะ เก้าอี้ หรือแม้กระทั่งการย้ายเสาไฟฟ้าวางท่อระบายน้ำตัดแต่งต้นไม้ ก่อนหน้านั้นหน่วยงานท้องถิ่นเคยจัดสรรงบประมาณเข้าอุดหนุนในงานบุญประจำปีแต่ละวัดในเขตปกครองวัดใหญ่ 20,000 บาท วัดเล็ก 15,000 แต่ภายหลังก็ไม่สามารถทำได้ด้วยกฎหมายไม่อำนวยให้ เราจึงเปลี่ยนวิธีช่วยเหลือในเรื่องของงบประมาณไปเป็นการร่วมกันบริจาคเงินส่วนตัวแทน แต่เราก็สามารถให้งบประมาณช่วยเหลือได้ในเรื่องของโครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน โดยต้องให้ทางพระสงฆ์เสนอโครงการเข้ามาที่หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานท้องถิ่นก็จะมีการทำข้อบัญญัติหรือแผนงานไว้เสนอต่อสภาให้สภาอนุมัติให้แล้วจึงตั้งงบประมาณช่วยเหลือได้...”

(สถิตย์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าลักษณะความร่วมมือที่ผู้นำท้องถิ่นได้สร้างกับพระสงฆ์เป็นการแสดงถึงภาวะความเป็นผู้นำที่ดีด้วยการให้ความใส่ใจดูแลต่อวัดและพระสงฆ์อันเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีผลต่อภาพลักษณ์ของความเป็นผู้นำเป็นอย่างมากโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสของงานบุญประเพณีที่มีอยู่ตามปกติเพิ่มอำนาจความนิยมจากประชาชนให้กับตนเองซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่แนบเนียนและเป็นธรรมชาติที่สุด

และพระครูศรีธีรवारณ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...การร่วมมือกับท้องถิ่นตามระยะเวลาในทางศาสนาที่เป็นกฎตายตัวเป็นประจำของทุกปีคือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา อาสาฬหบูชา นี่เป็นวันที่ตายตัวที่พระกับผู้นำท้องถิ่นจะต้องร่วมมือกัน ส่วนงานที่ไม่ตายตัวบางครั้งบางปีก็มีบางปีไม่มีแล้วแต่หมู่บ้านหรือวัดไหนมีความพร้อมนั้นก็จะเป็นเรื่องของงานบุญประเพณีตามฮีตคลองของชาวพุทธอีสาน เช่นงานบุญพระเวสสันดรซึ่งจะจัดขึ้นในเดือน 4 ของทุกปี เฉพาะวัดที่มีขนาดใหญ่ในชุมชนใหญ่ๆถึงจะ

จัดเป็นประจำทุกปี แต่สำหรับวัดเล็กๆในหมู่บ้านที่เล็กๆจะจัดขึ้นเป็นบางปีเท่านั้น นอกจากนั้นการร่วมมือหรือการขอความร่วมมือจากท้องถิ่น จะเป็นไปตามโอกาสที่มีการจัดงานของทางวัด เช่นการจัดงานฉลองพัทธศปริยธรรมให้กับพระภิกษุสามเณร จะมีพนักงานของท้องถิ่นเข้ามาช่วยให้เรื่องของการจัดเตรียมสถานที่ การจัดดอกไม้ การผูกผ้าระบายและเครื่องประดับตกแต่ง การแต่งชุดปกติขาวเข้าร่วมงานโดยมีนายกเป็นประธานฝ่ายฆราวาส และร่วมแห่ในขบวนแห่พัทธศปริยธรรมมีเจ้าหน้าที่ถือพัทธศและใบแต่งตั้งนำหน้าขบวนเพื่อแสดงถึงเกียรติยศและเป็นกำลังใจให้กับพระภิกษุสามเณร เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่พระภิกษุสามเณรที่ยังไม่ได้ศึกษาให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเข้ามาศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งในปัจจุบันจำนวนพระภิกษุสามเณรที่เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีจำนวนลดลงมากจนน่าเป็นห่วงหาคนที่เข้ามาบวชเรียนเพื่อสืบต่ออายุพระศาสนาก็ยาก น้อยลงทุกปี...”

(พระครูศรีธีราภรณ์. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลที่ได้อธิบายมาในเบื้องต้นในพื้นที่ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ลักษณะของการร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณีที่เป็นโอกาสอันสำคัญของคนในท้องถิ่นจัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปีที่เรียกกันว่าฮีตสิบสองคองสิบสี่มี งานบุญเดือน 4 หรือบุญพระเวสสันดร เป็นต้น และงานบุญอื่นๆ ที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยลักษณะของการให้ความร่วมมือ การให้ความช่วยเหลือระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ เช่นการให้งบประมาณอุดหนุนวัดและพระสงฆ์ในการจัดกิจกรรมตามที่กฎหมายสามารถจะอำนวยให้ได้ พร้อมทั้งการจัดหาพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจัดเตรียมสถานที่ ตามที่พระสงฆ์ได้ร้องขอจากผู้นำท้องถิ่น

2. ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญา จากการให้สัมภาษณ์ของ พระมหาชูเชิด ติสฺสโร มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญาที่ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์มีร่วมกันอีกว่า“...ในปี พ.ศ.2560 ทางคณะสงฆ์จังหวัดเลยได้คัดเลือกเอาวัดโพนทองและชุมชนบ้านหนองบัวหมู่ 1 เป็นหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีลห้า โดยมีการทำสัญญาหรือ MOU ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการที่นำโดยนายอำเภอภูเรือ และนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองบัว ในส่วนของฝ่ายพระสงฆ์นำโดยเจ้าคณะอำเภอภูเรือ และเจ้าคณะตำบลหนองบัว ทำสัญญาร่วมกันเพื่อดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าให้สำเร็จตามวาระของโครงการ

มีการกรอกประวัติข้อมูลลงทะเบียนในโครงการของประชาชนในพื้นที่ประมาณ 22,000 คน นับเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนคนทั้งหมดในพื้นที่ได้ 92% นับตามจำนวนผู้เข้าร่วมแล้วถือว่ามากที่สุดในระดับจังหวัดเลย ภายในงานมีการจัดซุ้มแสดงผลงานต่างๆของอำเภอ เช่นงานหัตถกรรมเครื่องจักสานของชาวบ้าน ผลไม้ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูเรือ เช่นแก้วมังกร สตอเบอร์รี่ อโวคาโด เป็นต้น สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ไม้สอย อาหารพื้นบ้าน และศิลปะดนตรีท้องถิ่น

และวัดยังมีการทำงานร่วมกับเทศบาลผ่านการทำโครงการในงานศพ โดยมีชื่อโครงการว่า งานศพงานเศร้าปลอดเหล้าและการพนัน ลักษณะของโครงการเป็นการร่วมมือกันระหว่างวัดและเทศบาลเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเจ้าภาพงานศพ โดยวัดเป็นฝ่ายที่จะต้องจัดหาอุปกรณ์ให้มีพร้อม ส่วนฝ่ายเทศบาลจัดหาพนักงานมาช่วยเหลือนำเอาอุปกรณ์เหล่านั้นไปจัดเตรียมในงานเช่นการตั้งเต็นท์ จัดโต๊ะเก้าอี้ จัดโลงเย็นและดอกไม้ บริการเครื่องเสียงเครื่องไฟ รถแห่งศพ และดอกไม้จันทน์ที่ทำจากกลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลภูเรือจากการสนับสนุนงบประมาณของทางวัด และมีการมอบปัจจัยให้กับเจ้าภาพเป็นจำนวนศพละ 2,000 บาท โดยมีข้อปฏิบัติที่เจ้าภาพต้องปฏิบัติคือ ภายในงานจะต้องไม่มีเหล้าและการเล่นการพนันโดยทางวัดจะมีป้ายไปติดให้มีความว่า “เจ้าภาพขอภัยงานศพนี้ปลอดเหล้าและการพนัน” การสนับสนุนทุกอย่างภายในงานฟรีแต่ไม่บังคับว่าเจ้าภาพงานศพทุกงานต้องเข้าร่วมโครงการ ทุกอย่างเป็นความพึงพอใจของเจ้าภาพว่าจะเข้าร่วมในโครงการหรือไม่ ในบางงานเจ้าภาพก็ไม่ได้เข้าร่วมในโครงการ ในกรณีหากเจ้าภาพไม่เข้าร่วมโครงการช่วยเหลือเหล่านี้เจ้าภาพก็จะไม่ได้รับต้องจัดหาเองหรือต้องจัดหาคนมาหยาบยืมของเองวัดเป็นเพียงอุปกรณ์ให้...”

(พระมหาชูเชิด ติสฺสโร. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่ามีความพยายามของพระสงฆ์ที่จะดึงผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกันโดยการทำโครงการต่างๆและมีการทำหนังสือสัญญาร่วมกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นการสร้างและขยายเครือข่ายในการทำงานให้กว้างมากขึ้นและมีความมั่นคงมากขึ้น และจากการสัมภาษณ์ สุธี ผดุงโกเมตต์ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในลักษณะการทำโครงการอื่น ๆ ร่วมกันอย่างเป็นทางการอีกว่า “...การร่วมกันพัฒนาชุมชนระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ผ่านโครงการชื่อว่า ชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลัง “บวร” ซึ่งได้รับการสนับสนุนโครงการจากกระทรวงวัฒนธรรม เป็นโครงการพัฒนาชุมชนโดยใช้สาม

เสาหลักคือ บ้าน วัด โรงเรียน ให้ก้าวพัฒนาไปพร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพโดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมไม่ใช่พัฒนาแต่เพียงเสาหลักใดหลักหนึ่ง และยังมีโครงการที่พัฒนาร่วมกันเองเพียงในท้องถิ่นเท่านั้นโดยไม่อิงงบประมาณจากส่วนอื่นสนับสนุนคือโครงการคัดแยกขยะในชุมชนโดยมีวัดและพระสงฆ์เป็นต้นแบบในการคัดแยกขยะของชุมชนมีการร่วมประชุมกันของเจ้าหน้าที่เทศบาลพระสงฆ์ และประชาชน โดยใช้ศาลาวัดเป็นสถานที่ทำการประชุมและโครงการน้ำหมักชีวภาพ โดยวัดและโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลภูเรือร่วมมือกันมีวัดเป็นสถานที่ในการดำเนินการ มีการเข้าดูงานอยู่บ่อยครั้งของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มาจากหลายจังหวัด ซึ่งโครงการทั้งหลายที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้ทำร่วมกันส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาชุมชนโดยมีพระสงฆ์เป็นแบบอย่างและช่วยแนะนำให้กับชาวบ้านอีกทางหนึ่งเพราะพระสงฆ์นั้นเป็นผู้นำในเรื่องของจิตศรัทธาของชาวบ้านบางอย่างจะอาศัยแต่เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นนั้นอาจจะไม่ได้ผลมากนักถ้าหากมีพระสงฆ์ผู้เป็นที่เคารพศรัทธาเป็นสื่ออีกทางก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(สุธี ผดุงโกเมต. 2562 : สัมภาษณ์)

และพระมหาบุศดี สุทธิโม ยังได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำโครงการร่วมกันกับผู้นำท้องถิ่นไว้ว่า “...โครงการที่ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ร่วมกันจัดทำเป็นประจำของทุกปีคือโครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน ซึ่งจัดขึ้นในเดือนเมษายนมีกำหนดระยะเวลาตามโครงการ 15 วัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน และสิ้นสุดลงในวันที่ 15 เมษายนของทุกปี มีการจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบล เริ่มตั้งแต่การจัดเตรียมงานสถานที่การประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ทั่วถึงทั้งในตำบลและอำเภอและการจัดแบ่งวาระการทำโรทานวาระการทำอาหารเข้าเพลให้พอต่อจำนวนพระภิกษุสามเณรที่เข้าร่วมในโครงการ แต่ภาระหลักๆในเรื่องของอาหารจะตกอยู่ที่วัดและชาวบ้านส่วนเทศบาลนั้นจะคอยเสริมสำรองเก็บไป โดยจุดประสงค์ของโครงการนี้เป็นการดึงลูกหลานของชาวบ้านที่อยู่ในช่วงของเวลาปิดเทอมให้เข้าวัดเพื่อให้รู้จักวัดคำสอนของพระพุทธศาสนามากขึ้นและช่วยลดภาระการดูแลของผู้ปกครองของเด็กในช่วงฤดูร้อนในเรื่องของอุบัติเหตุโดยเฉพาะอุบัติเหตุการจมน้ำของเด็กในฤดูร้อน และที่กำลังเป็นปัญหาใหญ่ของอำเภอคือปัญหาการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนเพราะพื้นที่อำเภอภูเรือเป็นพื้นที่ที่มีเขตติดกับอำเภอท่าลี่มีเขตชายแดนติดกับประเทศลาวการระบาดของยาเสพติดจึงมีมาก โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนนี้จะช่วยดึงลูกหลานของชาวบ้านออกจากสิ่งเหล่านี้ได้บ้างและเป็นการเปิดและเพิ่มโอกาสให้กับ

เด็กที่อยู่ตามเขาที่ไม่มีโอกาสมากนักในการเข้าถึงการศึกษาและเด็กที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพเพราะมีผู้ปกครองที่เป็นคนลาวได้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยอย่างไม่ถูกต้องจึงไม่ได้ทำการแจ้งเกิดบุตรหลาน และประกอบด้วยทางวัดเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรมหาค้นสุคติโครงการแล้วใครที่ไม่อยากที่จะลาสิกขา ก็สามารถเรียนต่อในระดับมัธยมต้นได้...”

(พระมหาบุศดี สุธมโม. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลในเบื้องต้นมีการร่วมมือกันทำงานระหว่างผู้นำท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาท้องถิ่นกับพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำหลักในด้านจิตวิญญาณที่พยายามจะสร้างความสัมพันธ์และปรับตัวให้สามารถทำงานร่วมกันได้ผ่านการทำโครงการต่างๆอย่างเป็นทางการและมีการลงนามร่วมกันโดยมีเป้าหมายการดำเนินการอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการดึงเอาผู้นำอีกฝ่ายเข้ามาสนับสนุนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นการขยายอำนาจปกครองและอำนาจบารมีของตนให้แผ่ขยายออกไปอย่างมั่นคง

3. ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง จากการสัมภาษณ์ของสำเนียง วงศ์คำโสม ได้กล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในอีกลักษณะที่อยู่ในพื้นที่ว่า “...นอกจากเรื่องของงานบุญประเพณีแล้วอีกงานที่ผู้นำท้องถิ่นจะต้องให้ความใส่ใจและให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ตลอดมาคือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา โดยเฉพาะวัน วิสาขบูชาซึ่งเป็นวันสำคัญสากลโลกที่พุทธศาสนิกชนทั่วโลกให้ความสำคัญจึงมักมีคำสั่งจากหน่วยงานราชการปกครองหรือจากท่านนายกองค์การให้ร่วมกันจัดงานและช่วยประชาสัมพันธ์ข่าวสารพร้อมทั้งเชิญชวนพุทธศาสนิกชนให้เข้าร่วมและได้รับรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง โดยมีวัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรม ภายในกิจกรรมก็จะมีการทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสามเณรตอนเช้าในตอนเย็นร่วมกันสวดมนต์ไหว้พระฟังพระธรรมเทศนาจากพระสงฆ์และเวียนเทียน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ พระปัญญาคุณ และพระบริสุทธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีแก่สัตว์โลกทั้งหลาย...”

(สำเนียง วงศ์คำโสม. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งอมร ภักดิ์จรัส ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการร่วมงานกับพระสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นตามคำสั่งหน่วยงานปกครองไว้เช่นกันว่า “...เมื่อถึงวันสำคัญของชาติ เช่น วันพ่อ วันแม่ จะมีหนังสือคำสั่งจาก

ราชการให้หน่วยงานราชการระดับจังหวัดและธำรงประจำพระองค์ตามสถานที่ราชการ ร่วมบำเพ็ญงานสาธารณประโยชน์และจัดพิธีทางศาสนาเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีและอุทิศเป็นพระราชกุศลเพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ ผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาตำบลก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรม โดยหลักๆแล้วจะจัดขึ้นที่หน้าที่ว่าการอำเภอในตอนเช้าคือ ได้นิมนต์พระสงฆ์ทั้งอำเภอมาเจริญพระพุทธมนต์และรับบิณฑบาต หลังจากร่วมกันทำบุญตักบาตรแล้วผู้นำของแต่ละตำบลก็จะแยกย้ายไปบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่ปกครองของตน บางครั้งก็ร่วมกันปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมหรือบ้างครั้งก็ร่วมกันพัฒนาชุมชน หรือพัฒนาวัดวาอาราม เช่นตัดหญ้า ถ้างห้องน้ำ ทำความสะอาดธรรมศาลา ทาสีกำแพง เป็นต้นตามแต่วาระโอกาสที่ประจวบเหมาะ...”

(อมร ภัคดีจรุง. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่ามีลักษณะของความร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่เกิดขึ้นเพราะคำสั่งทางตรงของหน่วยงานปกครองส่วนกลางที่ทำให้ผู้นำทั้งสองฝ่ายต้องร่วมงานกันอย่างไม้อาจหลีกเลี่ยงได้ซึ่งเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์อันกระชับแน่นระหว่างทั้งสองสถาบันในการปกครองร่วมกันไปและไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ ซึ่งวิริต ศรีบุรินทร์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการร่วมมือกันทำงานกับพระสงฆ์ตามคำสั่งของหน่วยงานราชการกลางไว้ว่า “...เมื่อปี 2559-2560 เริ่มตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2559 หลังคณะรัฐบาลประกาศข่าวการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สถานที่ราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกแห่งและวัดก็ได้รับหนังสือคำสั่งจากหน่วยงานราชการให้แสดงสัญลักษณ์โดยการลดธงลงและจัดตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ประดับด้วยผ้าขาวดำเพื่อแสดงความอาลัยรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณ และให้จัดทำพิธีทางศาสนาตามราชการส่วนกลาง ผู้นำท้องถิ่นจึงได้ร่วมกับพระสงฆ์จัดทำพิธีทางศาสนามีการสวดพระอภิธรรมบำเพ็ญพระราชกุศลตามคำสั่งของราชการส่วนกลางตามวาระเช่น พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสัตตมวาร พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปณสมวาร พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลปีญญสมวาร พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสตรมวาร และพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลครบรอบ 1 ปี วันสวรรคต เป็นต้น และในวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2560 เป็นวันที่คณะรัฐบาลได้กำหนดเป็นวันพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งอำเภอภูเรือก็ได้กำหนดเอาวัดโพธิ์ทองที่เป็นวัดหลักในอำเภอเป็นสถานที่จัดงานตามราชการส่วนกลาง โดยมีนายอำเภอ ผู้นำท้องถิ่นข้าราชการพร้อมทั้งพ่อค้าประชาชนในอำเภอเข้าร่วมภายใน

งาน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณและแสดงออกถึงความอาลัยยิ่งพร้อมทั้งบำเพ็ญกุศลถวาย
เป็นพระราชกุศลในฐานะพลสกนิกรชาวไทย...”

(วิรัตน์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

และภวไนย วิจิตรปัญญา ยังได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...เมื่อวันปีใหม่ที่ผ่านมาคืนวันที่ 31
ธันวาคม พ.ศ.2562 ทางผู้นำท้องถิ่นเทศบาลตำบลภูเรือ นำโดยนายกเทศมนตรีได้แต่งชุดปกติขาวเข้า
ร่วมในงานสวดมนต์ข้ามปีวิถีไทยวิถีพุทธที่วัดโพนทองตามหนังสือคำร้องขอจากทางวัด เนื่องด้วยในปี
ใหม่นี้ทางวัดโพนทองได้รับพระราชทานไฟพระฤกษ์มงคลจากสมเด็จพระมหามุนีวงศ์สมเด็จพระ
พระสังฆราช วัดโพนทองจึงได้ทำหนังสือร้องขอมายังเทศบาลเรียนให้นายกเทศมนตรีเข้าร่วมเป็น
ประธานในพิธีอัญเชิญไฟพระฤกษ์มงคล เพื่อจุดเป็นฤกษ์เอาชัยเป็นสิริมงคลในวันขึ้นปีใหม่เวลา
23.59 น. ภายในงานได้กราบนิมนต์พระสงฆ์ทั้งอำเภอ นำโดยเจ้าคณะอำเภอภูเรือเป็นประธานพิธีฝ่าย
สงฆ์ และมีนายกเทศมนตรีเป็นประธานฝ่ายฆราวาสพร้อมทั้งคณะสมาชิกสภาเทศบาลตำบลและ
ประชาชนเข้าร่วมในงานตามกำหนดการเริ่มตั้งแต่ เวลา 18.00 น. เปิดลงทะเบียน เวลา 19.30 น.
ร่วมกันสวดมนต์ทำวัตรเย็น เวลา 21.00 น. ฟังพระธรรมเทศนาจากเจ้าคณะอำเภอหลังจากฟังพระ
ธรรมเทศนาจบลงก็มีการแจกรางวัลเล็กน้อยแก่บุคคลผู้มาร่วมในงานและลงทะเบียน 50 อันดับ
แรก เวลา 23.00 น. นายกเทศมนตรีและคณะสมาชิกสภาเทศบาลได้อัญเชิญไฟพระฤกษ์มงคลจาก
พระอุโบสถของวัดโพนทองเข้าสู่ลานธรรมหลังจากนั้นพระสงฆ์และประชาชนก็เริ่มสวดมนต์ไปพร้อมๆ
กันถึงเวลา 23.59 น.นายกเทศมนตรีได้ถวายไฟพระฤกษ์มงคลแก่เจ้าคณะอำเภอเพื่อจุดเป็นฤกษ์เอ
ชัยเป็นสิริมงคล พระสงฆ์สวดชัยยะมงคลคาถาประพรหมน้ำมนต์เป็นอันเสร็จพิธี หลังจากนั้น
นายกเทศมนตรีและคณะร่วมอวยพรวันปีใหม่กับประชาชนที่เข้าภายในงาน...”

(ภวไนย วิจิตรปัญญา. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลในเบื้องต้นภายในพื้นที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีความสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกันและเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในลักษณะของการร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่งของหน่วยงาน
ราชการกลาง ในวันสำคัญของชาติ เช่นวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ หรือในวันสำคัญทาง
พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นโอกาสที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์จะต้องทำงานร่วมกันอย่างไม่อาจที่จะ
หลีกเลี่ยงได้ อันแสดงถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ของอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ที่มีความ
เหนียวแน่นยากที่จะแยกออกจากกันได้เด็ดขาด

4.1.2 ลักษณะความขัดแย้ง

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้วิจัยยังได้พบว่าลักษณะความร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์เป็นเพียงหนึ่งลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เท่านั้น ยังมีความสัมพันธ์ในลักษณะของความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์เกิดขึ้นอีกด้วยซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นตามกันมากับความร่วมมือเป็นธรรมชาติของมนุษย์เมื่อมีการอยู่ร่วมกันก็ย่อมเกิดการกระทบกระทั่งกันจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบ้าง อีกทั้งผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ยังมีเพศภาวะความเป็นอยู่และกฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง หรือในบางเรื่องบางอย่างอาจมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องในความสัมพันธ์จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะขัดแย้งกันขึ้นระหว่างผู้นำทั้งสองฝ่าย และพบว่า มี 4 ด้านดังนี้

1. ความขัดแย้งทางด้านความคิด จากการให้สัมภาษณ์ของมนัสชัย คำภาอูม ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ธรรมชาติการทำงานร่วมกันหรือความร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ย่อมมีความคิดความเห็นที่ไม่ตรงกันบ้างไปกันไม่ได้บ้าง เช่นในการประชุมที่มีพระสงฆ์เข้าร่วมประชุมด้วยบ่อยครั้งที่พระสงฆ์ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของผู้นำท้องถิ่น เพราะในบางครั้งเรื่องบางเรื่องต่างฝ่ายต่างก็มีความคิดอยู่บนพื้นฐานการเป็นอยู่ของตนเองตัวอย่างเช่น การประชุมเพื่อจัดเตรียมงานบุญประจำปีเป็นงานที่สำคัญของชุมชนซึ่งมีการร่วมมือกันของทั้งสองฝ่ายคือวัด และชุมชน ในการประชุมผู้นำและชาวบ้านบางส่วนก็ต้องการให้มีการแสดงมหรสพรื่นเริงภายในงาน ในทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานนั้นตามประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นมาเมื่อมีงานอะไรที่ยิ่งใหญ่หรืองานบุญประจำปีเกิดขึ้นก็ต้องมีการว่าจ้างหมอลำมาแสดงในงาน ฉะนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเขตปกครองจึงต้องมีการออกเงินเก็บเงินกันทุกครัวเรือนตามที่ตกลงกันได้ ซึ่งในบางปีก็เก็บครัวเรือนละ 1,000 บาท แต่ถ้าปีไหนว่าจ้างหมอลำมาใหญ่ก็เก็บครัวเรือนละ 1,500 บาท หรือใครต้องการที่จะออกมากกว่าที่ตกลงกันได้ก็ได้ แต่สำหรับพระสงฆ์และญาติโยมบางส่วนก็ไม่เห็นด้วยกับการเก็บรวบรวมเงินเพื่อไปว่าจ้างหมอลำด้วยเหตุว่าเงินที่ได้จากการเก็บรวบรวมในงานบุญทุกปีเหลือเข้าวัดเป็นเพียงส่วนน้อย ส่วนมากหมอลำจะได้ไปหมด จึงไม่เหลือเงินในการใช้จ่ายค่าน้ำค่าไฟและสร้างบุญกุศลสังฆกรรมเสนาสนะ และการมีมหรสพรื่นเริงใหญ่โตก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรจะสร้างแต่ความมั่งคั่งมีนเมาทะเลาะวิวาทเกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของบุตรหลาน...”

(มนัสชัย คำภาอูม. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูศรีธีราภรณ์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดของผู้นำกับพระสงฆ์ไว้ในเรื่องของความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันว่า “...ส่วนใหญ่พระสงฆ์เรานี้ก็ยิ่งถือว่าขาดในเรื่องของความรู้ความคิดที่จะไปเผยแผ่บอกสอนหรือเปลี่ยนความคิดของญาติโยมและผู้นำเขาด้วยว่าจะทำอย่างไรให้เขามีความคิด

ความเข้าใจที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมไม่มัวแต่หมกมุ่นอยู่กับความรื่นเริงความ
 มินเมา ซึ่งเป็นผลเสียไม่ใช่เฉพาะต่อผู้ใหญ่เท่านั้นยังส่งผลไปถึงบุตรหลานอีกด้วยจะเห็นได้จาก
 ข่าวสารที่เผยแพร่กันตามช่องทางต่างๆ เด็กอายุเพียงแค่นี้ก็ป้ออกมากระโดดโลดเต้นกินดื่มเสพสิ่งที่
 เป็นของมีนเมาชั่วร้ายรื่นเริงอย่างเปิดเผยโดยที่บิดามารดาก็ไม่ได้ห้ามปรามแต่อย่างใดถือว่าเป็นการให้
 การสนับสนุนลูกหลานในทางอ้อมให้ทำในสิ่งที่ไม่ดีไกลห่างออกจากศีลธรรม ซึ่งเป็นเหตุของความ
 วุ่นวายที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อสังคมบ้านเมือง เช่นการฆ่าฟัน การลักขโมย และการพุดินผัดผัดเมียผู้อื่น
 ซึ่งแตกต่างจากความคิดของผู้นำและประชาชนส่วนมากที่มีมุมมองไม่กว้างไกลรอบด้านพยายามที่จะ
 ให้มีมหรสพรื่นเริงในงานเพราะเป็นความชื่นชอบของประชาชนโดยส่วนใหญ่ ยิ่งถ้าหากมีผู้นำคนไหน
 ที่สามารถว่าจ้างหมอลำหรือรถแห่ที่กำลังเป็นที่นิยมของคนในปัจจุบันด้วยเงินของตนเองเพียงคนเดียว
 ได้ด้วยแล้ว ยิ่งเป็นที่นิยมของชาวบ้านมากและเป็นเหตุให้ฐานคะแนนเสียงในทางการเมืองมีความ
 มั่นคงมากขึ้น ซึ่งเป็นการทำให้จุดประสงค์ของวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามนั้นผิดเพี้ยน
 คลาดเคลื่อนไป และไม่เพียงแต่ในพื้นที่นี้เท่านั้นส่วนใหญ่แล้วในพื้นที่ทั้งอำเภอจะเป็นอย่างนี้กันไป
 หมดยุคผู้นำและพระสงฆ์มีความคิดที่ไม่ลงรอยกันหรือขัดแย้งกันในเรื่องของงานบุญประเพณีที่มีแต่
 เครื่องเสพทองของเมา ประโยชน์ที่จะเกิดจากงานบุญประเพณีตรงนี้จริงๆ มีน้อยมาก และบุญ
 ประเพณีที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันก็เป็นแต่เพียงการรักษารูปแบบไว้ไม่ให้สูญหายไป...”

(พระครูศรีธีราภรณ์. 2563 : สัมภาษณ์)

ซึ่งบุญคำ กงอุดมกิจ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีความคิดขัดแย้ง
 กันไว้ว่า “...ในบางครั้งพระสงฆ์กับผู้นำก็มีมุมมองที่ไม่ตรงกันการทำงานหรือการพัฒนาาร่วมกันจึงไป
 กันไม่ได้จากกรณีตัวอย่างภายในชุมชนมีหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ยังไม่มีเมรุเผาศพที่มีระยะทางอยู่ใกล้
 หมู่บ้าน หากแต่มีอยู่ที่หมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งมีระยะทางไกลลำบากต่อการนำศพเคลื่อนไป ผู้นำและ
 ชาวบ้านจึงมีความประสงค์ร่วมกันต้องการที่จะหาสถานที่เพื่อก่อสร้างเมรุเผาศพของหมู่บ้านขึ้นมา ซึ่ง
 มีที่สาธารณะประโยชน์ของชุมชนอยู่แห่งหนึ่งมีระยะทางที่เหมาะสมมีเส้นทางตัดล้อมรอบพื้นที่
 รถยนต์สามารถสัญจรไปมาได้สะดวก แต่พื้นที่ตรงนั้นมีพระสงฆ์เข้าไปอยู่อาศัยทำเป็นสำนักสงฆ์โดย
 ไม่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ก็อยู่มาหลายสิบปีแล้ว ผู้นำและชาวบ้านจึงอยากจะขอแบ่งที่ตรงนั้น
 เพื่อจะสร้างเมรุเผาศพจากพระสงฆ์ แต่พระสงฆ์กับญาติโยมอีกส่วนหนึ่งก็ไม่ยอมแบ่งพื้นที่ให้ด้วยคิด
 ว่าการสร้างเมรุเผาศพจะทำให้ป่าไม่ถูกทำลายและจะเกิดการรบกวนพระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในที่นั้น โดย

ปกติแล้วท่านก็ไม่รับกิจนิมนต์อยู่แล้วถือว่าท่านเป็นสายป่า จึงมีการประชุมร่วมกันอยู่หลายรอบแต่ พระสงฆ์กับญาติโยมอีกส่วนหนึ่งก็ยังไม่ยอมยั้งยืนยั้นในความคิดของฝ่ายตนเอง สุดท้ายจึงเกิดความ ขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายมีการเข้าไปขับไล่พระสงฆ์โดยให้ขอเสนอว่าถ้ายังไม่ยอมแบ่งพื้นที่ให้พระสงฆ์ก็ ไม่ต้องอยู่ในพื้นที่แห่งนี้อีกต่อไป...”

(บุญคำ กองอุดมกิจ. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งกิตติกา ศรีบุรินทร์ ก็ยังได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดที่ไม่ลงรอยกันระหว่างผู้นำท้องถิ่น กับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ธรรมตามนุษย์เราเมื่อมีการทำงานร่วมกันย่อมเกิดปัญหาขึ้นบ้างเล็กน้อยๆจะไม่มีปัญหาเลยนั้นคงเป็นไปได้ส่วนใหญ่แล้วที่เป็นปัญหาคือเรื่องของความคิดในการพัฒนาที่ไม่ตรงกัน ไปกันไม่ค่อยได้ ในบางครั้งพระสงฆ์ต้องการความช่วยเหลือหรือขอแรงกายแรงทรัพย์เพื่อที่จะพัฒนา ภายในบริเวณวัดจุดใดจุดหนึ่ง แต่หากผู้นำอาจจะไม่เห็นด้วยเพราะจุดที่จะพัฒนานั้นยังไม่สำคัญมาก จึงไม่ให้ความร่วมมือเช่น การเทพื้นปูนซีเมนต์ในพื้นที่บริเวณลานวัด เป็นต้น พระสงฆ์อาจจะเห็น ความสำคัญแต่ผู้นำมองไม่เห็นความสำคัญในจุดนั้นงานก็จะเดินไปได้ช้าหรือไม่สำเร็จเลย โดยส่วนใหญ่แล้ววัดทุกวัดจะต้องมีไวยาวัจกรเป็นผู้ถือปัจจัยของวัดและวัดในภาคอีสานส่วนใหญ่จะมี ไวยาวัจกรและกรรมการวัด โดยส่วนมากการเลือกกรรมการวัดจะต้องเลือกผู้นำหมู่บ้านหรือผู้นำ ท้องถิ่นเข้ามาด้วย ฉะนั้นเมื่อเกิดการใช้จ่ายปัจจัยในการพัฒนาหรือเรื่องต่างๆภายในบริเวณวัดของ พระสงฆ์ จึงต้องมีความคิดเห็นร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำถึงจะพัฒนาไปได้โดยง่ายถ้าฝ่ายใดฝ่าย หนึ่งมีความคิดเห็นไม่ตรงกันการพัฒนาก็เป็นไปได้ยากความขัดแย้งกันในความคิดระหว่างผู้นำกับ พระสงฆ์ส่วนใหญ่จะมีประชาชนเป็นตัวสื่อกลางจะเกิดขึ้นแบบตรงๆได้เถียงถกเถียงนั้นไม่ค่อยมีเพราะ ผู้นำยังงี้ก็ต้องให้เกียรติและให้ความเคารพยำเกรงต่อเพศของพระสงฆ์ ฉะนั้นที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มี ประชาชนเป็นสื่อกลางฝ่ายที่เห็นตรงกับพระสงฆ์ก็มีฝ่ายที่เห็นตรงกับผู้นำก็มี...”

(กิตติกา ศรีบุรินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

และสถิตย์ ศรีบุรินทร์ ก็ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันของผู้นำกับพระสงฆ์ ไว้ว่า “...เวลาที่ทีมงานอวมงคลหรืองานศพเกิดขึ้นในเขตปกครองของตนเอง ผู้นำโดยเฉพาะผู้นำ ท้องถิ่นและคณะต้องให้ความสำคัญใส่ใจกับเจ้าภาพเป็นอย่างมากและช่วยเป็นเจ้าภาพสวดพระ อภิธรรมหนึ่งคืน เมื่อพระสวดอภิธรรมเสร็จมักจะมีการแสดงธรรมเทศนาเพื่อเป็นเครื่องช่วยคลาย

ทุกข์บรรเทาความเศร้าโศกเสียใจของเจ้าภาพทุกคืน และเมื่อถึงวันที่นำศพมาทำการฌาปนกิจที่วัด ก่อนที่จะเริ่มสวดพระอภิธรรมมาติกาหลังจากการสมานศีลเสร็จเรียบร้อยแล้วพระสงฆ์มักจะแสดงธรรมอีกรอบเป็นเวลานาน ซึ่งผมมองว่ามันเป็นการใช้เวลาในการทำพิธีที่นานเกินไปเพราะเหล่าผู้นำก็ต้องมีงานมีภารกิจที่จะต้องทำหรือไปต่ออีก การแสดงธรรมเทศนาในงานศพนั้นเนื้อหาหรือหัวข้อธรรมที่รู้จักกันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติคือเกี่ยวกับความเกิด แก่ เจ็บ ตาย บาปบุญคุณโทษที่จะติดตัวไปได้ เป็นเรื่องซ้ำๆที่เคยได้ยินได้ฟังกันอยู่บ่อยๆเพราะผู้นำต้องไปร่วมทุกงานศพที่เกิดขึ้นในพื้นที่ปกครองผู้ที่มาร่วมในงานก็ไม่มีใครอื่นมีแต่คนที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมสละเวลามาช่วยเหลือกันอยู่เป็นประจำ จึงควรจะใช้เวลาในการทำพิธีฌาปนกิจให้น้อยลงโดยเฉพาะการแสดงธรรมที่ใช้เวลาเป็นชั่วโมง ตัดให้สั้นลงและกระชับได้หรือไม่เพราะในคืนที่บำเพ็ญกุศลศพที่บ้านเจ้าภาพก็มีการแสดงธรรมทุกคืนไปแล้ว...”

(สถิตย์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลในเบื้องต้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเรื่องของความแตกต่างความขัดแย้งทางความคิดและมุมมองที่ผู้นำท้องถิ่นมีต่อพระสงฆ์หรือพระสงฆ์มีต่อผู้นำท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาการทำงานร่วมกันการประกอบพิธีกรรมในงานต่างๆทางศาสนาหรือแม้กระทั่งการแสดงธรรมเทศนาของพระสงฆ์เองด้วย และจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยยังได้พบลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่นอกเหนือไปจากความขัดแย้งทางความคิด นั่นคือความสัมพันธ์ที่มีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

2. ความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ จากการให้สัมภาษณ์ของ พระครูวิสุทธิ โภธิสาร ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดแจงที่ลงตัวจึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ธรรมดาวัดหรือพระสงฆ์เจ้าอาวาสย่อมมีสิทธิใช้จ่ายปัจจัยหรือเงินที่เป็นของวัด ไม่ว่าจะเรื่องค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะค่าน้ำค่าไฟหรือแม้กระทั่งไว้ใช้จ่ายในเหตุฉุกเฉินเจ็บป่วย แต่สิ่งที่เกิดขึ้นไม่เป็นอย่างที่ควรจะเป็นนั้นพระสงฆ์เจ้าอาวาสไม่มีสิทธิเต็มทีในปัจจัยเหล่านั้นเลยจะใช้จ่ายเมื่อไหร่ก็ต้องขอจากผู้นำที่เป็นกรรมการวัดซึ่งไม่ค่อยจะเข้ามาวัดเลยจะเข้ามาแต่ละครั้งก็ต่อเมื่อมีงานใหญ่สักหน่อย เช่นมีงานกฐินผ้าป่างานบุญหรือวันสำคัญเท่านั้นเข้ามา ก็เพื่อนับและเก็บเอาปัจจัยที่เป็นรายรับที่ได้ภายในงานแล้วก็จากไปโดยไม่มี การแบ่งส่วนปันส่วนปัจจัยเหล่านั้นไว้ให้พระสงฆ์ได้ใช้สอยบ้าง เพื่อไว้มีเหตุจำเป็นต้องได้ใช้จ่ายฉุกเฉิน

เจ็บไข้ได้ป่วย โดยเฉพาะเจ้าอาวาสที่มารับตำแหน่งใหม่ความสนิทคุ้นเคยกับผู้นำยังไม่มีเรื่องปัจจัยของวัดนั้นยังไม่รู้เรื่องเลยว่ามีอยู่มากน้อยเท่าไรหรือจะใช้จ่ายนั้นยังเป็นเรื่องที่ยากจึงทำให้พระสงฆ์เกิดความไม่พอใจต่อผู้นำที่เข้ามาเป็นเข้ามาเป็นกรรมการวัดและเป็นผู้บริหารเงินวัดจนทำให้มีปากเสียงกัน...”

(พระครูวิสุทธิโพธิสาร. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวิสุทธิโพธิสาร ก็ได้กล่าวถึงเรื่องของผลประโยชน์เงินวัดที่ทำให้ผู้นำกับพระสงฆ์ต้องมีความขัดแย้งกันไว้ว่า “...เรื่องของปัจจัยหรือเงินของวัดนั้นพระสงฆ์หรือเจ้าอาวาสเองไม่ค่อยได้รู้เห็นกับกรรมการวัดหรือผู้นำเลยเขาเป็นคนจัดการดูแลทั้งหมด ในบางกรณีที่เคยเกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องของปัจจัยหรือเงินวัดกับกรรมการวัดหรือผู้นำในเขตปกครองถึงขั้นเป็นเหตุทะเลาะขัดแย้งกันระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์ทำให้ต้องมีการเรียกประชุมกันของชาวบ้านเพื่อปลดกรรมการวัดและเลือกกรรมการผู้ถือปัจจัยคนใหม่เหตุคือ กรรมการวัดเวลาได้รับปัจจัยที่เป็นส่วนของวัดไปแล้วมักไม่มีการแจกแจงบัญชีรายรับรายจ่ายไม่มีความโปร่งใสในการจัดเก็บรักษาปัจจัย หรือแม้กระทั่งเมื่อได้รับปัจจัยแล้วเอาไปใช้จ่ายเป็นเงินส่วนตัวหรือเอาไปปล่อยกู้กินดอกเบี้ยโดยไม่มีใครรู้ เมื่อถึงเวลาที่ต้องเรียกใช้ก็ไม่จ่ายมาให้ประวิงเวลาไว้ด้วยข้ออ้างต่างๆเพราะเกิดการหมุนเงินไม่ทัน และส่วนมากเลยผู้นำท้องถิ่นไม่ค่อยจะเข้ามาหาพระสงฆ์มากนักถ้าเกิดหากไม่ได้ประโยชน์อะไรจากพระสงฆ์ จะต้องได้ประโยชน์หรือมองเห็นประโยชน์อะไรสักอย่างถึงเวลานั้นก็จะเข้ามาหาพระสงฆ์เรา เรื่องของผลประโยชน์ส่วนมากที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องของเงินหรือปัจจัยที่เป็นรูปธรรมแต่จะเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่เป็นนามธรรมมากกว่าคือไม่ใช่เกิดขึ้นตรงๆที่เห็นเป็นรูปธรรมได้นั้นคือความน่าเชื่อถือความนิยมชมชอบที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้นำเองเขาถึงจะเข้ามา...”

(พระครูวิสุทธิโพธิสาร. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูศรีธีราภรณ์ ก็ยังได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่เป็นปัญหาทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์มีแน่นอนและมีเกือบจะทุกวัดอีกด้วย เป็นเรื่องของผลประโยชน์คือการได้ถือครองจัดเก็บเงินของวัด สาเหตุก็มาจากความไม่ซื่อสัตย์ของพระสงฆ์เองบ้างหรือความไม่ซื่อสัตย์ของผู้นำเองด้วย ความไม่ซื่อสัตย์ของพระสงฆ์คือถ้าพระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาสได้รับการแต่งตั้งก็มักจะลืมตัวหลงใหลในอำนาจ เมื่อมัวเมาหลงใหลในอำนาจแล้วก็

เกิดความไม่ชัดเจนโปร่งใสในการใช้สอยจับจ่ายเงินที่เป็นของส่วนตัวกับเงินที่เป็นส่วนของวัดในบางวัด ปีหนึ่งๆโดยเฉพาะวัดที่อยู่ในเขตชุมชนใหญ่หรือในตัวอำเภอที่มีการค้าขายมีเศรษฐกิจที่ดีจะมีรายรับหลายแสนบาทหรือถึงหลักล้านบาทเข้าวัด เมื่อมีเงินมากแต่ความโปร่งใสไม่มีหรือเรียกอีกอย่างว่าไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการก็เป็นเหตุให้ผู้นำหรือชาวบ้านเกิดความสงสัยมีกระแสต้านจากเล็กน้อยก็ลุกลามไปใหญ่โต เมื่อผู้นำกรรมการวัดหรือชาวบ้านทวงถามถึงบัญชีรายรับรายจ่ายก็ไม่มีหลักฐานแสดงให้กับชาวบ้านดูจึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น ส่วนทางผู้นำเองก็เช่นกันถ้าได้มีโอกาสบริหารจัดการกับเงินของวัดบ้างก็เป็นเช่นเดียวกันคือไม่มีความโปร่งใสในการใช้จ่ายเบิกถอนไม่มีการประสานการทำงานร่วมกันของทั้งสองฝ่ายในเรื่องของเงิน...”

(พระครูศรีธีราภรณ์. 2563 : สัมภาษณ์)

และสมศักดิ์ หิรัญโท ก็ได้กล่าวถึงเรื่องเงินวัดที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ในเขตปกครองของตนเคยมีกรณีเกี่ยวกับเงินวัดเกิดขึ้นคือ เหล่าบรรดาผู้นำและคณะกรรมการวัดไม่ได้เข้าไปควบคุมยุ่งเกี่ยวกับการเงินของวัดมากนัก ปล่อยให้ท่านเจ้าอาวาสเป็นคนดูแลบริหารจัดการเอง เพราะเห็นว่าในชุมชนของเรานั้นไม่ใช่ชุมชนที่มีขนาดใหญ่เป็นชุมชนที่ห่างจากตัวอำเภอค่อนข้างมาก ฉะนั้นรายรับของวัดจึงค่อนข้างน้อยจะมีรายรับที่หนึ่งก็รอบปีอมิงงานบุญกุฐินผ้าป่าที่เป็นบุญประจำปี สิ่งปลูกสร้างและการก่อสร้างภายในวัดก็ไม่ได้มีอะไรใหญ่โตมีเพียงกุฏิวิหารเล็กๆน้อยๆที่ไม่ได้ใช้เงินจำนวนมากเพียงอาศัยการขอรับบริจาคสะสมไปทีละเล็กทีละน้อยก็เพียงพอเมื่อไม่มีการเข้าไปดูแลเรื่องรายรับรายจ่ายโดยกรรมการวัดนานวันเข้าก็เกิดมีพิธีกรรมและมีเสียงนินทาว่าร้ายจากชาวบ้านพูดถึงการใช้จ่ายเงินของพระสงฆ์ที่ไม่มีความโปร่งใสจึงขอให้ผู้นำเข้าไปตรวจสอบดูแลในเรื่องของเงินวัดและพบว่าค่าใช้จ่ายเงินวัดของพระสงฆ์นั้นไม่มีความโปร่งใสไม่มีบัญชีรายรับรายจ่ายและเงินในบัญชีก็เหลือเพียงเล็กน้อยทั้งที่การปลูกสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ภายในวัดก็ไม่มีสุดท้ายพบว่าพระสงฆ์นำเงินของวัดไปใช้ในการส่วนตัวจึงเกิดความขัดแย้งกันขึ้นระหว่างผู้นำชาวบ้านและพระสงฆ์จนต้องมีการขับไล่พระสงฆ์ให้ออกจากวัดไป...”

(สมศักดิ์ หิรัญโท. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ความสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีลักษณะของความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์เกิดขึ้นมีความไม่ลงตัวของการบริหารจัดการเกี่ยวกับเงินวัดเป็นหลักมีความไม่โปร่งใสของทั้งสองฝ่ายทั้งผู้นำเองเมื่อมีอำนาจในการบริหารจัดการกับเงินวัดก็ไม่มี

ความโปร่งใสไม่ซื้อสตัยนำเงินวัดไปใช้จ่ายเป็นเงินส่วนตัวบ้างนำไปปล่อยกู้กินดอกเบี้ยอย่างลับๆบ้าง และพระสงฆ์เองก็เช่นกันเมื่อมีอำนาจได้จัดเก็บดูแลเงินวัดก็ใช้จ่ายตามอำเภอใจของตนโดยไม่มีบัญชีรายรับรายจ่ายไม่สามารถแจกแจงแจ้งให้กับญาติโยมรู้ได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดความบาดหมางขัดแย้งกัน และยังพบว่าในพื้นที่ซึ่งมีความขัดแย้งที่ทำให้ไม่ลงรอยกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ในลักษณะอื่นอีก

3.ความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ จากการให้สัมภาษณ์ของ เลีต ศรีบูรินทร์ได้กล่าวถึงลักษณะของความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพไว้ว่า “...ในพื้นที่ผู้นำท้องถิ่นมักจะไม่ค่อยเข้าไปหาพระสงฆ์ถ้าไม่มีความจำเป็นหรือมีงานสำคัญ เพราะพระสงฆ์หรือเจ้าอาวาสบางวัดบางรูปใช้ถ้อยคำไม่สุภาพไม่เหมาะสมกับความเป็นสมณสาธูปมักจะทำตักด้วยเสียงดังใส่ญาติโยมที่เข้ามาทำบุญในวัดอย่างเช่น ในวันพระ 8 ค่ำ 15 ค่ำ ชาวบ้านส่วนใหญ่หยุดการไปทำไร่นาแต่เช้าเพื่อที่จะเข้าวัดทำบุญเป็นธรรมดาเมื่อมีคนหมู่มากมาพบปะกันก็มีเสียงพูดคุยกันบ้าง เมื่อพระสงฆ์ได้ยินเสียงพูดคุยก็น่าจะทะนุถนอผ่านเรื่องขยายเสียงทำให้ญาติโยมตกใจและมักจะแสดงธรรมกระทบผู้อื่นหรือกระทบผู้นำที่ตนเองไม่พอใจไม่ให้การสนับสนุนตามที่ตนต้องการ ซึ่งเป็นกริยาอาการหรือบุคลิกที่ไม่งามไม่เหมาะสมต่อความเป็นสมณะสาธูป...”

(เลีต ศรีบูรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งปิรันต์ ประสมทรัพย์ก็ได้พูดถึงบุคลิกภาพของพระสงฆ์ที่แสดงออกทำให้ไม่เกิดศรัทธาเลื่อมใสต่อผู้ที่พบเห็นไว้ว่า “...ในบางครั้งการแสดงกริยาอาการหรือบุคลิกภาพของพระสงฆ์ก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้นำทั้งหลายหรือประชาชนไม่ยากที่จะเข้าไปใกล้ชิดเข้าไปฟังโอวาทหรือแม้แต่การเข้าไปรับใช้ให้การสนับสนุน ถึงแม้ว่าการแสดงออกของพระสงฆ์เหล่านั้นจะเป็นไปเพื่อการสั่งสอนตักเตือนก็ตาม แต่บางคนอาจจะได้รับการปลุกฝังมาด้วยถ้อยคำกริยาที่อ่อนน้อมสุภาพจึงไม่อาจจะรับกริยาอาการหรือบุคลิกที่แข็งตรงแบบนั้นได้ เพราะการสั่งสอนตักเตือนหรือแสดงธรรมควรมีกริยาอาการที่เหมาะสมให้มากกว่ากริยาของคฤหัสถ์ จึงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ผู้นำหรือบุคคลที่ไม่ชอบที่มีความชอบค่านิยมไม่ตรงกับจริตของตนเลือกที่จะห่างออกจากวัดหรือการเข้าไปอยู่ใกล้พระสงฆ์...”

(ปิรันต์ ประสมทรัพย์. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวีรวิสุทธิสุนทร ก็ได้กล่าวถึงค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งไว้ว่า “...การที่พระสงฆ์หรือผู้นำท้องถิ่นที่ดีจะเป็นผู้นำที่ดีได้ก่อนอื่นคือบุคลิกภาพการการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำที่จะสามารถทำให้ผู้ตามเชื่อถือและนับถือได้นั้น โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่มีศีลมีข้อวัตรปฏิบัติควรมีความอ่อนน้อมในกิริยาอาการและคำพูดไม่ใช่จะเอาอารมณ์ของตนเป็นใหญ่ยิ่งดำรงตำแหน่งสูงมีผู้คนให้ความเคารพนับถือมากก็ต้องมีความสำรวมกายวาจาใจให้เรียบร้อยเป็นอย่างมากไม่ใช่ว่ามีคนนับถือมากเท่าไรจะพูดอะไรคนก็จะเชื่อจะแสดงออกอย่างไรก็ได้มันไม่สมควร เพราะพระสงฆ์เราแม้การสำรวมกายวาจาใจให้เรียบร้อยเพียงแค่นั้นก็ถือว่าเป็นการช่วยประกาศพระศาสนาได้เป็นอย่างมากดูอย่างเรื่องลาวของสามเณรนิโครธเพียงแค่นี้ก็เดินทางอย่างสำรวมผ่านหน้าอุทยานของพระเจ้าอโศกมหาราชก็สามารถทำให้พระองค์เกิดความศรัทธาเลื่อมใสอยากเข้าไปนั่งใกล้อุปถัมภ์อุปฐากเพียงแค่นี้ก็พบเห็น แต่ถ้าหากพระสงฆ์หรือผู้นำที่ดีมีบุคลิกที่ไม่เหมาะสมจะทำหรือแสดงออกตามใจตามนิสัยของตนโดยเฉพาะพระสงฆ์จะทำให้บุคคลที่พบเห็นเสื่อมศรัทธาไม่สามารถถึงใจของผู้นำและประชาชนให้เข้าไปใกล้ตัวได้เลย บางครั้งเกิดความขัดแย้งกันอยู่ลึกๆในใจหรือแสดงออกถึงความไม่ชอบใจระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์ เพราะในผู้นำบางคนหรือพระสงฆ์ที่ดีมีมานะในตนสูงและมีค่านิยมความชอบที่แตกต่างกัน...”

(พระครูวีรวิสุทธิสุนทร. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งวีรวิตร ศรีบุรินทร์ก็ได้กล่าวถึงค่านิยมความชอบที่แตกต่างระหว่างผู้นำและพระสงฆ์ไว้ว่า “...ส่วนใหญ่แล้วเรื่องของความชอบค่านิยมผู้นำทั้งหลายก็มักจะเห็นตามพระสงฆ์แต่ก็มีบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเพณีความเชื่อของท้องถิ่นที่มีความขัดแย้งไม่ตรงกันบ้าง เนื่องจากพระสงฆ์ส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นคนที่มีถิ่นกำเนิดพื้นเพมาจากถิ่นอื่นเช่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมุกดาหาร หรืออุดร หนองบัวลำภู จึงมีประเพณีความเชื่อหรือค่านิยมที่แตกต่างกันบ้างเช่น ความเชื่อการนับถือผีเจ้าบ้านเจ้าเมืองของชาวบ้านเมื่อมีงานสำคัญเช่นบุญประจำปีก่อนจะเริ่มงานก็ต้องมีการอัญเชิญผีเจ้าบ้านผีเมืองโดยผ่านร่างทรงมีบริวารห้อมล้อมเข้ามาที่ศาลในบริเวณวัดก่อนซึ่งภาษาถิ่นเรียกกันว่าพิธีการเชิญเจ้าเข้าเมือง แล้วจึงทำการบวงสรวงด้วยเครื่องสักการะต่างๆ ในกรณีนี้พระสงฆ์เมื่อมาจากถิ่นอื่นเข้ามาปฏิบัติเป็นเจ้าอาวาสก็มักจะตัดตอนปรับเปลี่ยนหรือไม่ให้ความสำคัญกับประเพณีความเชื่อของชาวบ้านที่เคยทำมาก่อนแล้ว ผู้นำและชาวบ้านจึงมักจะไม่พอใจในพระสงฆ์ที่มาจากถิ่นอื่นที่เข้ามาปรับเปลี่ยนความเชื่อเดิมที่มีอยู่...”

(วิรัตน์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

และอศวิน ศรีบุรินทร์ก็ยังได้กล่าวถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีความต่างทางพื้นเพเดิมเป็นเหตุไว้ว่า “...ผู้นำหรือพระสงฆ์ที่มีพื้นเพภูมิหลังที่มาจากที่อื่นส่วนใหญ่แล้วมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับชาวบ้านบ้างกับผู้นำคนอื่นบ้าง อย่างเช่นผู้นำที่มีภูมิหลังจากที่อื่นคือมีถิ่นกำเนิดอยู่อีกจังหวัดหนึ่งแต่พอได้มาแต่งเป็นเขยของคนในพื้นที่มีโอกาสได้เข้าดำรงตำแหน่งทำหน้าที่เป็นผู้นำท้องถิ่นก็มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบความเชื่อค่านิยมที่แตกต่างกับพระสงฆ์ที่เป็นคนพื้นที่และจะไม่ให้การสนับสนุนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานหรือขอความช่วยเหลือตามที่ควร ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับคนที่มีพื้นเพถิ่นกำเนิดในพื้นที่แล้วก็ถือว่ามีความแตกต่างกันอยู่มาก...”

(อศวิน ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีเหตุเกิดขึ้นที่เนื่องมาจากความชอบค่านิยมที่แตกต่างกัน มีพื้นเพภูมิหลังที่มาจากถิ่นอื่นมาอยู่ร่วมกัน และรวมไปถึงการมีบุคลิกภาพในการแสดงออกของผู้นำท้องถิ่นหรือพระสงฆ์ที่มีความไม่เหมาะสมกับฐานะของตน จึงเป็นปัญหาในการร่วมกันพัฒนาปกครองระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ และผู้วิจัยยังพบว่าในพื้นที่มีลักษณะความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในลักษณะอื่นอีก

4. ความขัดแย้งทางการสื่อสาร จากการให้สัมภาษณ์ของพระครูวิสุทธิโพธิสาร ได้พูดถึงการสื่อสารที่เป็นเหตุของความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ของตนไว้ว่า “...การสื่อสารกับผู้นำท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ยากเพราะผู้นำท้องถิ่นมักจะไม่เข้ามาที่วัดบ่อยนักหากแต่นานๆครั้งจะเข้ามาที่ ในเวลาที่มีงานบุญใหญ่หรือวันสำคัญที่มีประชาชนมาร่วมตัวกันมากที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะวัดหรือพระสงฆ์ไม่มีบารมีหรือแรงศรัทธาที่น่าสนใจมาก จึงทำให้ยากต่อการติดต่อสื่อสาร ตัวอย่างเช่นการติดต่อขอความช่วยเหลือในเรื่องของน้ำที่ใช้อุปโภคในเวลาที่มีงานทางวัดไม่มีน้ำใช้ที่เพียงพอหรือการขอความช่วยเหลือในเรื่องของเจ้าหน้าที่จัดเตรียมงานทำความสะอาดตัดหญ้าทำความสะอาดเป็นต้นจึงต้องขอความช่วยเหลือไปยังผู้นำหมู่บ้านให้ติดต่อประสานไปยังผู้นำท้องถิ่น ก็มักจะได้ความกลับมาว่าการขอความช่วยเหลือจากเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้นต้องทำเป็นหนังสืออย่างเป็นทางการจึงจะสามารถช่วยเหลือได้ แต่เนื่องด้วยพระสงฆ์ก็ไม่มีบุคคลากรที่ทำหนังสือราชการได้เลยมีเพียงแต่พระผู้สูงอายุที่ไม่เป็นเอกสารจึงเป็นปัญหาในการ

ติดต่อสื่อสารหรือแม้บางครั้งการช่วยเหลือก็ไม่ทันกาล เมื่อเป็นเช่นนี้อยู่บ่อยครั้งจึงเกิดความเบื่อหน่ายไม่พอใจที่จะติดต่อสื่อสารกับผู้นำท้องถิ่นให้เข้ามาช่วยเหลือ...”

(พระครูวิสุทธิโพธิสาร. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระมหาบุद्धิ์ สุธมโมก็ได้กล่าวถึงการสื่อสารกับหน่วยงานท้องถิ่นไว้ว่า “...หน่วยงานท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่จะต้องให้ความช่วยเหลือดูแลวัดวาอารามที่อยู่ในพื้นที่เนื่องด้วยเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่นและรักษาประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงไว้ ซึ่งการติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานท้องถิ่นจะต้องมีหนังสือหรือโครงการยื่นขออย่างเป็นทางการ แต่ในชนบทบางวัดอาจไม่มีความสามารถในเรื่องของเอกสารจึงเป็นปัญหาในการติดต่อประสาน กับอีกมุมหนึ่งในบางวัดที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนใหญ่เป็นแหล่งศูนย์รวมของประชาชนส่วนมากและมีพระสงฆ์หรือเจ้าอาวาสที่มีบารมีชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธามาก กลับให้ความช่วยเหลือได้อย่างง่ายสะดวกสบายเพียงแค่นี้โทรติดต่อสายตรงไปยังนายกโดยไม่จำเป็นต้องมีการทำหนังสืออย่างเป็นทางการความช่วยเหลือก็มาทันท่วงที ซึ่งเป็นความแตกต่างในการให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานท้องถิ่นที่มีต่อวัด และพระสงฆ์อันเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่นหรือแม้แต่ความไม่พอใจที่พระสงฆ์มีต่อพระสงฆ์กันเองด้วยเพราะความไม่เสมอภาคกันในการให้บริการของหน่วยงานท้องถิ่น ...”

(พระมหาบุद्धิ์ สุธมโม. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งภวนาย วิจิตรปัญญาก็ยังได้พูดถึงประเด็นการสื่อสารระหว่างผู้นำกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...ในบางครั้งการขอความช่วยเหลือจากพระสงฆ์ก็เป็นเรื่องที่ต้องใช้งบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณของราชการต้องมีหลักฐานการใช้จ่ายจึงอยากขอให้พระสงฆ์ได้ทำหนังสือมาอย่างเป็นทางการเพื่อทางหน่วยงานท้องถิ่นจะได้มีหลักฐานในการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานเมื่อมีการตรวจสอบพระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความไม่เข้าใจในระบบการทำงานของราชการมักจะติดต่อโทรมาขอโดยตรงและบางครั้งก็ไม่อาจจะปฏิเสธหรือบอกปัดอย่างไรได้ และมักมีเสียงต่อว่าจากพระสงฆ์ให้กับหน่วยงานท้องถิ่นว่าการติดต่อยุ่งยากมากเรื่องแ้วมาอยู่บ่อยครั้งซึ่งเป็นการที่สื่อสารระหว่างกันที่ไม่ตรงประเด็นและไม่เข้าใจระบบการทำงานของแต่ละฝ่ายเป็นเหตุให้เกิดความขุ่นเคืองใจของทั้งสองฝ่ายและยากต่อการร่วมงานกัน...”

(ภวนาย วิจิตรปัญญา. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าพระสงฆ์มีปัญหาในการสื่อสารกับผู้นำท้องถิ่นในการขอความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆจนทำพระสงฆ์เกิดความไม่พอใจเป้าหมายต่อการสื่อสารหรือต่อตัวของผู้นำท้องถิ่นเองที่ไม่ให้ความใส่ใจกับการเป็นอยู่ของพระสงฆ์ในท้องถิ่น และมีการเลือกปฏิบัติในการให้บริการของผู้นำท้องถิ่นที่ดูเหมือนจะให้ความสะดวกและง่ายเฉพาะวัดหรือพระสงฆ์ที่มีความสำคัญต่ออำนาจชื่อเสียงของตนเท่านั้น

และพระมหาชูเชิต ติสโสโรก็ยังสามารถกล่าวถึงประเด็นการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์กับผู้นำท้องถิ่นไว้ว่า “...ในบางครั้งการที่ผู้นำท้องถิ่นสนิทสนมกับพระสงฆ์มากจนเกินควรก็ทำให้ขอบเขตเรื่องของความเคารพนับถือเกินเลยจนไม่เห็นความสำคัญของประเพณีที่เคยปฏิบัติกันสืบมาเช่น การติดต่อสื่อสารเพื่อขอยืมอุปกรณ์เครื่องใช้ที่หน่วยงานท้องถิ่นไม่มีเมื่อต้องการจัดเตรียมในงานสำคัญ เป็นต้นว่า เต็นท์ เก้าอี้ เครื่องโต๊ะหมู่บูชา ผ้าม่าน ตามประเพณีที่เคยปฏิบัติมาญาติโยมจะต้องเข้ามาหาพระสงฆ์ด้วยตัวเองหรือส่งตัวแทนเพื่อแสดงถึงความเคารพ แต่เมื่อมีเรื่องของความคุ่นเคยสนิสนมกับพระสงฆ์เกิดขึ้นประเพณีการปฏิบัติเช่นที่เคยปฏิบัติมานั้นก็เลื่อนหายไปเปลี่ยนเป็นการโทรมาสายตรง หรือการนิมนต์พระสงฆ์ก็เช่นกันเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยหรือเกิดจากความคุ่นเคยที่ผู้นำมีต่อพระสงฆ์ถ้าหากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว การกระทำเช่นนั้นถ้าว่าตามหลักของธรรมเนียมแล้วเป็นการไม่เหมาะสมถ้าจะเปรียบกับหน่วยงานราชการแล้วยังต้องมีหนังสืออย่างเป็นทางการ แต่กับพระสงฆ์นั้นก็ควรที่จะมาด้วยตนเองหรือส่งตัวแทนเพื่อแสดงถึงความเคารพด้วย...”

(พระมหาชูเชิต ติสโสโร. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลในเบื้องต้นผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์มีปัญหาในการสื่อสารระหว่างกันจนเป็นเหตุให้ต้องเกิดความขุ่นเคืองไม่พอใจกันของทั้งสองฝ่าย ซึ่งดูเหมือนจะเป็นปัญหาความขัดแย้งเพียงเล็กน้อยแต่หากเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งและสะสมนานวันเข้าก็อาจจะเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความขัดแย้งที่ใหญ่ขึ้นถึงขั้นแตกหักจนไม่สามารถร่วมงานกันได้เลย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักและจากการที่ผู้วิจัยได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ ได้สังเกตการณ์และพบเห็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นสรุปได้ว่ามี 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1.1 ลักษณะความร่วมมือ เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปและโดยมากผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใช้ในการทำงานร่วมกันในท้องถิ่นมี 3 ลักษณะคือ

1. ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี เป็นการร่วมมือกันในวันสำคัญของคนในท้องถิ่นที่จัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปี และงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น

2. ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธสัญญา เป็นการร่วมมือกันโดยการทำโครงการการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอย่างเป็นทางการและมีเป้าหมายในการดำเนินงาน

3. ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง เป็นการร่วมมือกันในวาระโอกาสวันสำคัญของชาติ หรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามคำสั่งของหน่วยงานราชการกลาง

4.1.2 ลักษณะความขัดแย้ง เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีสภาวะของความแตกต่างความแตกแยก การต่อต้าน การไม่ลงรอยกันและการไม่เห็นด้วยระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในท้องถิ่นมี 4 ลักษณะคือ

1. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านความคิด เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างทางความคิดและมุมมองที่ไม่ตรงกัน

2. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัวไม่มีความโปร่งใสและไม่มีความชัดเจน

3. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างกันของพื้นเพถิ่นกำเนิดเดิม ความนิยมชมชอบแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน และบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม

4. ลักษณะความขัดแย้งทางการสื่อสาร เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการเข้าถึงข้อมูลจากการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน และการสื่อสารที่ไม่สามารถจะเข้าถึงผู้รับสารได้

สำหรับลักษณะความสัมพันธ์ทั้งสองลักษณะที่มีอยู่ในท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย พบว่าลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี เป็นลักษณะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่สามารถพบเห็นได้มากกว่าการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะอื่น และเป็นความสัมพันธ์ที่แนบเนียนที่สุดในการขยายและรักษาเครือข่ายของอำนาจในการปกครองท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่น ในลักษณะความสัมพันธ์ที่มีอยู่ร่วมกันทั้งสองลักษณะนั้นจะเห็นได้ว่ามีอำนาจที่เป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันอยู่ของสองฝ่ายทั้งฝ่ายผู้นำท้องถิ่นเองที่มีอำนาจในเรื่องของปัจจัยอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือต่างๆรวมถึงบุคลากรด้านการช่างเป็นต้น และฝ่ายพระสงฆ์ที่มีอำนาจในเรื่องของศรัทธามวลชนที่จะเป็นเสียงส่วนใหญ่ของคนในสังคมจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ดำเนินไปในลักษณะของการร่วมมือกันตราบเท่าที่อำนาจนั้นยังมีความสามารถที่จะทัดทานกันได้ แต่ถ้าหากเมื่อใดก็ตามอำนาจที่มีอยู่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งลดลงหรือแปรสภาพไปอยู่ในความไม่เท่าเทียมความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ก็จะเปลี่ยนไปตามสภาวะของอำนาจที่มีอยู่นั้นด้วย ซึ่งจะเป็นสภาวะของความไม่เท่าเทียมมีการกดทับของอำนาจจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและท้ายที่สุดจะทำให้ความสัมพันธ์ในลักษณะการร่วมมือที่มีอยู่เปลี่ยนไปเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของความขัดแย้งในที่สุด ซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนี้ในเชิงวิชาการเรียกว่า ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งคู่สัมพันธ์อาจจะมีได้มากกว่าสองฝ่ายและมีเครือข่ายของอำนาจที่ทำหน้าที่ให้ความสัมพันธ์นั้นดำเนินไปได้โดยที่ความสัมพันธ์นั้นจะมีลักษณะของคู่สัมพันธ์ที่มีความเท่าเทียมหรือมากกว่าน้อยกว่าเช่นไรก็ตาม แต่ลักษณะความสัมพันธ์ทั้งสองก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่เป็นผลเกิดขึ้นตามมาทั้งนั้น

4.2 ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

ผลที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่เป็นผลเกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่ายและมีผลต่อสังคมการเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดังนี้

4.2.1 ข้อดีของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

1. ข้อดีที่มีต่อสังคม จากการให้สัมภาษณ์ของพระครูศรีธีราภรณ์ได้กล่าวถึง ข้อดีของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไว้ว่า “...ในสังคมที่มีผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ การจะพัฒนาสังคมให้ก้าวไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมของคนในสังคมนั้นย่อมไม่ใช่เรื่องที่ยากเกินความคาดหมาย และจะทำให้คนในสังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีความเหนียวแน่นเป็นปึกแผ่น มีความสามัคคีพร้อมเพรียงทั้งวัดและบ้านจะเกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและตรงจุดประสงค์ที่เป็นความต้องการของคนในสังคม...”

(พระครูศรีธีราภรณ์. 2563 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวีรวิมลสุนทรก็ได้กล่าวถึงข้อดีของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไว้ว่า “...ถ้าหากผู้นำท้องถิ่นหรือพระสงฆ์สามารถทำงานร่วมกันได้หรือมีความคุ้นเคยกันดี สังคมนั้นจะมีความน่าอยู่เป็นอย่างมาก การรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นของท้องถิ่นก็จะได้รับการสนับสนุนและสืบต่อไม่ให้สูญหายไปเนื่องจากประเพณีต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับพระสงฆ์และเป็นสิ่งที่ใช้ในการนำหลักธรรมให้เข้าถึงจิตใจของผู้คนซึ่งทำให้ง่ายต่อการปกครอง วัดและชุมชนจะมีการพัฒนาและก้าวไปพร้อมกันอย่างเข้าใจไม่ใช่จะพัฒนาไปแต่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อวัดและชุมชนสามารถไปกันได้ดีประชาชนก็จะได้รับประโยชน์จากคำสอนทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น...”

(พระครูวีรวิมลสุนทร. 2562 : สัมภาษณ์)

และภวนัย วิจิตรปัญญา ก็ได้กล่าวไว้ว่า “...ผู้นำถ้าหากสามารถเข้าร่วมกับพระสงฆ์ในชุมชนได้ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประชาชน เมื่อเป็นตัวอย่างที่ดีได้ก็สามารถชักจูงให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญได้และจะทำให้เขาได้ซึมซับเอาสิ่งดี ๆ ในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม เมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิตสังคมก็จะไม่เกิดปัญหาความวุ่นวาย ปัญหาการลักขโมย หรือปัญหาการประพฤติผิดลวกผิดเมียของผู้อื่นซึ่งจะง่ายต่อการปกครอง ตัวอย่างในกรณีการร่วมมือกันของผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในพื้นที่ของตนในเรื่องของสังคมคือในพื้นที่ปกครองของตนได้รับการยกย่องให้เป็น

ชุมชนคุณธรรมต้นแบบของจังหวัดเลยในเรื่องของหมู่บ้านรักษาศีลห้า และชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือว่าเป็นความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นในช่วงวาระการดำรงตำแหน่งหน้าที่ผู้นำท้องถิ่นของตน...”

(ภูวไนย วิจิตรปัญญา. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าในสังคมที่มีผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้จะทำให้การปกครองและการพัฒนาสังคมนั้นก้าวไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งชุมชนและวัดพร้อมทั้งสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่ที่น่าอยู่อาศัยและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ปัญหาในการละเมิดสิทธิของผู้อื่นก็จะลดน้อยลงไปด้วยเพราะประชาชนยังให้ความสนใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

2. ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ จากการสัมภาษณ์พระมหาชูเชิด ติสฺสโรได้กล่าวว่า “...การที่พระสงฆ์จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำได้นั้นเป็นเรื่องค่อนข้างยากพอสมควรถ้าหากพระสงฆ์ไม่มีความสามารถจริงๆก็ยากที่จะทำให้เขายอมรับเราได้ เพราะผู้นำท้องถิ่นบางคนไม่ได้มีจิตใจใฝ่ในเรื่องของคุณงามความดีอะไรมากนักเพียงแต่เห็นว่าเป็นพระสงฆ์แล้วเขาจะเข้ามาช่วยเหลือนั้นเป็นเรื่องยากแต่ก็มีเป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่แล้วผู้นำท้องถิ่นเขาจะมองเรื่องผลประโยชน์เป็นหลักทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมส่วนมากจะเป็นผลประโยชน์ในเรื่องของนามธรรมมากกว่า แต่ถ้าหากพระสงฆ์สามารถมัดใจเขาได้แล้วการทำงานต่างๆของวัดไม่ว่าจะเรื่องของการขอความช่วยเหลือ การก่อสร้าง การพัฒนาทุกอย่างก็จะสะดวกมากขึ้น การของบประมาณสนับสนุนทั้งที่เป็นงบประมาณของรัฐหรือปัจจัยส่วนตัวจากการบริจาคของผู้นำท้องถิ่นก็จะง่าย...”

(พระมหาชูเชิด ติสฺสโร. 2563 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวีรวิสุตสุนทรก็ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “...ถ้าหากเราสามารถครองใจของผู้นำเขาได้ผู้ตามหรือประชาชนที่ให้การยอมรับในตัวผู้นำคนนั้นเราก็จะได้ด้วย คือได้การเคารพศรัทธาซึ่งจะง่ายต่อการเผยแผ่ประกาศคำสอนของพระพุทธศาสนาและแน่นอนว่าสิ่งที่จะตามมาจากรศรัทธาในพระศาสนานั้นคือเรื่องอะไรคงต้องเป็นเรื่องของปัจจัย 4 แน่นนอน ซึ่งถ้าหากมีปัจจัย 4 สมบูรณ์การเป็นอยู่ การประพฤติพรหมจรรย์ก็จะสะดวกสบายการพัฒนาบุคคลการเรียนการสอนหรือแม้กระทั่งการสร้างศาสนวัตถุต่างๆก็จะสะดวกสบายไปด้วย เช่นผู้นำท้องถิ่นบางคนมีฐานะดีมีเครื่องยนต์เครื่องจักร

อย่างรถชุด รถไถ หรือรถบรรทุก เป็นต้นเมื่อเราขอความช่วยเหลือเล็กน้อยไปก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไร หรือถ้าหากเป็นงานใหญ่ก็จะได้เสียค่าใช้จ่ายในราคาที่ถูกลงกว่าปกติ เป็นต้น...”

(พระครูวิรุฒิสุนทร. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวิรุฒิสุนทรก็ได้กล่าวไว้ว่า “...ถ้าหากพระสงฆ์มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่น ได้การติดต่อประสานงานในการนำงานร่วมกันนั้นก็ง่าย ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะไม่เก่งในเรื่องของเอกสารแต่ก็สามารถจะวานให้เขาช่วยเหลือได้ และถ้าหากเกิดมีเรื่องมีปากมีเสียงกับคนอื่นหรือผู้นำคนอื่นเล็กน้อยเขาก็สามารถช่วยเหลือหรือเรียกง่าย ๆ ว่าเป็นเครื่องป้องกันให้เราได้...”

(พระครูวิรุฒิสุนทร. 2562 : สัมภาษณ์)

และอำนาจ เจริญอินทร์ก็ได้กล่าวไว้ว่า “...พระสงฆ์ที่สามารถเข้ากับผู้นำท้องถิ่นได้นั้น แสดงถึงศักยภาพในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่ดีที่สามารถเข้ากับผู้นำในท้องถิ่นได้ ไม่ขัดแย้ง เพราะพระสงฆ์บางรูปอยากเป็นนักพัฒนาแต่ไม่สามารถที่จะเข้ากับผู้นำท้องถิ่นได้เลยนั้นก็ไปไม่รอด ฉะนั้นพระสงฆ์ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่นได้นั้นจะถูกมองว่าเป็นคนเก่งมีวิสัยทัศน์และจะได้รับการยอมรับจากผู้นำและประชาชน...”

(อำนาจ เจริญอินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลข้างต้นพระสงฆ์ที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่นได้นั้น จะได้รับการสนับสนุนในการทำงานการพัฒนาต่างๆทั้งในด้านการเผยแผ่คำสอนและการก่อสร้างวัดกุศลสถานพร้อมทั้งการอุปถัมภ์ในเรื่องของปัจจัย 4 และการได้รับการยอมรับนับถือเคารพศรัทธาจากผู้นำและประชาชนในท้องถิ่นซึ่งง่ายต่อการครองชีพในการเป็นอยู่ในสมณะเพศ อันมีจุดประสงค์เพื่อการดำรงไว้ซึ่งการสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนา

3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ภูวนัย วิจิตรปัญญาได้กล่าวถึงผู้นำท้องถิ่นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้ไว้ว่า “...เนื่องด้วยความคิดโดยพื้นฐานของคนในสังคมชาวพุทธอีสานมีความผูกพันกับวัดและพระสงฆ์เป็นอย่างมากจึงมักจะมองว่าผู้นำที่เข้าวัดและให้การสนับสนุนวัดและพระสงฆ์เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมเป็นคนดี ไม่ห่างไม่ทิ้งวัดวา ศาสนาและจะได้รับความนิยมชมชอบจากประชาชนจะได้ทั้งใจพระสงฆ์และประชาชนไว้เนื้อเชื่อใจให้การสนับสนุนให้โอกาสในทางการเมือง...”

(ภูวไนย วิจิตรปัญญา. 2563 : สัมภาษณ์)

อมร ภัคดีจรุงได้กล่าวว่า “...เราเป็นชาวพุทธโดยพื้นฐานของเราชาวพุทธแล้วก็มีวัดและพระสงฆ์ควบคู่อยู่กับชุมชนแทบจะทุกหมู่บ้านอยู่แล้ว ฉะนั้นเรื่องของการเข้าวัดทำบุญหรือการเข้าหาพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งที่มิใช่เป็นปกติ และพระสงฆ์ถือว่าเป็นที่คล้ายทุกซ์ให้กับคนในชุมชนพอมิเรื่องอะไรเกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วพระสงฆ์จะได้รับรู้จากการบอกเล่าของประชาชนหมดทุกเรื่อง และการที่ผู้นำเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ก็จะรับรู้ถึงปัญหาเหล่านั้นว่าประชาชนต้องการอะไรไม่มีความคิดโดยมากไปในทิศทางใดชอบหรือไม่ชอบอะไรซึ่งเป็นข้อดีหรือข้อได้เปรียบในทางการเมืองถ้าหากเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วผู้นำท้องถิ่นที่เข้าหาพระสงฆ์มีโอกาส 60% ในการถึงเลือกและอีก 40% เรื่องของปัจจัยอื่น...”

(อมร ภัคดีจรุง. 2562 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์อัคริน ศรีบุรินทร์ได้กล่าวว่า “...การที่ผู้นำท้องถิ่นที่สามารถเข้าไปหาหรือสร้างความสัมพันธ์ต่อพระสงฆ์ได้นั้น จะทำให้ได้รู้จักกับผู้คนในระดับเดียวกันหรือสูงกว่ามากขึ้นจากการแนะนำของพระสงฆ์ในเวลาที่มิงานสำคัญจะมีบุคคลที่มีศถาบรรดาศักดิ์ที่เป็นลูกศิษย์หรือรู้จักกับพระสงฆ์มาจากเขตอื่นหรือถิ่นอื่นมาร่วมงานด้วยซึ่งเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์และขยายเครือข่ายในการทำงานให้มากขึ้น การที่เราได้รู้จักผู้คนมากจะทำให้สังคมของเรานั้นกว้างขึ้นยิ่งเป็นคนที่มีหน้าที่การงานเหมือนเราก็ทำให้ได้รับการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและนำมาพัฒนาท้องถิ่นของเราให้ดีขึ้นด้วย...”

(อัคริน ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าผู้นำท้องถิ่นมีความพยายามที่จะใช้ความสัมพันธ์หรือพื้นฐานความคิดที่มีอยู่เดิมของสังคมคือพระสงฆ์และสังคมเข้ามาสร้างความได้เปรียบทางการเมืองหรือทำให้เกิดประโยชน์ในทางการเมืองแก่ตน โดยหลักๆแล้วเป็นเรื่องของภาพลักษณ์ที่เป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้นำคือความเป็นคนที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมมีเมตตา มีความเอื้อเฟื้อและจริยธรรมการประพฤติดี

จากการสัมภาษณ์สถิตย์ ศรีบุรินทร์ได้กล่าวไว้ว่า “...การที่ผู้นำท้องถิ่นสามารถเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้นั้นจะทำให้การทำงานร่วมกันนั้นมีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะงานที่ต้องมีพระสงฆ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเช่น งานราชพิธีต่างๆงานบุญประเพณีและวันสำคัญ

ของชาติ ซึ่งพระสงฆ์บางรูปท่านก็เป็นนักพัฒนาเผยแพร่ฉะนั้นการจัดงานเตรียมงานหรือขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ท่านก็มีความชำนาญมากกว่าหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งก็จะง่ายและมีผลงานแสดงประจักษ์ในท้องถิ่นร่วมกัน...”

(สถิตย์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

และกิตติกา ศรีบุรินทร์ก็ได้กล่าวไว้ว่า “...การที่ผู้นำท้องถิ่นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้นั้นจะทำให้ผู้นำได้รับความนิยมนและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่นมากถึงแม้จะหมดวาระหน้าที่ในการดำรงตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่นไปแล้วก็ตามก็ยังมีประชาชนให้ความเคารพนับถือและให้เกียรติกับเราโดยเฉพาะคนที่เข้าวัดในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สูงอายุหรือเป็นคนที่มีความอาวุโสของสังฆมการที่เราได้ใจเขาให้ความนอบน้อมกับเขาก็ยังจะได้ใจบุตรหลานและคนที่นับถือเขาด้วย ซึ่งง่ายต่อการทำงานในการพัฒนาปกครองเข้าถึงปัญหาและแก้ไขได้ตรงเป้าหมาย...”

(กิตติกา ศรีบุรินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลเบื้องต้นนั้นผู้นำท้องถิ่นที่สามารถเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ได้จะทำให้ได้รับความนิยมนชมชอบและถูกมองภาพลักษณ์ว่าเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรมจากพระสงฆ์และประชาชนส่วนใหญ่ที่มีความเคารพนับถือในพระสงฆ์และจะได้รับความไว้วางใจเทคะแนนเสียงให้ในการลงสมัครรับเลือกตั้งทางการเมืองในครั้งต่อไปอีก จะทำให้ได้รู้จักผู้คนที่มีความรู้หรือมีศักยภาพจากการแนะนำของพระสงฆ์ซึ่งเป็นการขยายความสัมพันธ์ในทางสังคมให้มากขึ้นอันเป็นโอกาสในการพัฒนาแลกเปลี่ยนความรู้และผลประโยชน์ จะทำให้ง่ายต่อการทำงานปกครองที่สามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และจะทำให้ง่ายต่อการทำงานร่วมกันกับพระสงฆ์

4.2.2 ข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

1. ข้อเสียที่มีต่อสังคม จากการสัมภาษณ์วีรภัทร ศรีบุรินทร์ได้กล่าวถึงข้อเสียที่เกิดขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ไว้ว่า “...เราเคารพนับถือพระสงฆ์ในฐานะผู้ที่สละบ้านเรือนออกบวชถือศีลและเป็นผู้ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การที่ผู้นำท้องถิ่นเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์และนำพระสงฆ์มาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อ

สนับสนุนอำนาจของตนนั้น ถือว่าเป็นการทำลายสถาบันศาสนาทางสังคมและเป็นการทำให้ระบบประชาธิปไตยทางการเมืองในท้องถิ่นมีความอ่อนแอไม่เข้มแข็ง...”

(วิรัตน์ ศรีบุรินทร์. 2562 : สัมภาษณ์)

มนัสชัย คำภาอูมได้กล่าวถึงข้อเสียที่มีต่อสังคมไว้ว่า “...อาจจะทำให้คนในสังคมมีความแตกแยกเป็นฝักฝ่ายเพราะเดิมทีนั้นพระสงฆ์เป็นบุคคลที่เป็นการทางการเมือง เมื่อพระสงฆ์เข้ามาให้การสนับสนุนผู้นำฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจได้...”

(มนัสชัย คำภาอูม. 2562 : สัมภาษณ์)

และสำเนียง วงศ์คำโสมได้กล่าวไว้ว่า “...เมื่อพระสงฆ์ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนเข้ามาให้การสนับสนุนทางการเมืองกับผู้นำท้องถิ่น จะทำให้อำนาจของผู้นำท้องถิ่นมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้นอันเป็นเหตุทำให้การแข่งขันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความอ่อนแอลง และมีการครองอำนาจเพียงฝ่ายเดียวซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคม อาจทำให้การพัฒนาสังคมล่าช้าเพราะไม่มีการแข่งขันทำความนิยมกับคู่อำนาจฝั่งตรงข้าม...”

(สำเนียง วงศ์คำโสม. 2562 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลในเบื้องต้นนั้นหากมีการเกี่ยวข้องทางการเมืองระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ร่วมกันจะทำให้สถาบันศาสนาซึ่งเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดีและเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยทางการเมืองของท้องถิ่นให้อ่อนแอลงอีกด้วย และอาจจะทำให้เกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมืองอันเป็นเหตุให้คนในสังคมเกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย

2. ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ จากการสัมภาษณ์พระมหาบุตตี สุทธิโมได้กล่าวถึงข้อเสียที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีต่อพระสงฆ์ไว้ว่า “...หากความสัมพันธ์ที่มากเกินไปจนความเป็นพระสงฆ์กับคฤหัสถ์คือหมายความว่าความสัมพันธ์ที่มีพระสงฆ์ไว้เพื่อเอื้อประโยชน์ของตนไม่ได้มีพระสงฆ์ไว้ในฐานะที่ควรเคารพเป็นผู้สั่งสอนเด็กเดือนแล้ว จะทำห้ศักยภาพในการแสดงออกหรือการสั่งสอนต่อผู้นำซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของพระสงฆ์นั้นถูกบดบังกดทับทำให้ไม่กล้าที่จะแสดงอย่างตรงไปตรงมาเพราะมีปัจจัยอย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องเช่น ความ

เกรงใจต่อความสัมพันธ์ที่มีอยู่ร่วมกันจะถูกทำลาย ความกลัวต่อผลประโยชน์หรือลาภสักการะที่เคยมี จากความสัมพันธ์ร่วมกันจะขาดหายไป หรือการขอความช่วยเหลือการให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆจะลำบากมากยิ่งขึ้นเป็นต้น เพราะการเป็นอยู่ของพระสงฆ์เราก็ต้องอาศัยญาติโยมคอยให้การอุปถัมภ์จึงจะดำรงไปได้อย่างผาสุก...”

(พระมหาบุศดี สุทธิโม. 2562 : สัมภาษณ์)

ซึ่งพระครูวิรุฒิสุนทรได้กล่าวไว้ว่า “...พระสงฆ์เราถ้าหากมีความสัมพันธ์กับผู้นำท้องถิ่นจนเข้าไปก้าวล่วงทางการเมืองจะทำให้ภาพลักษณ์และคุณค่าในตัวของพระสงฆ์เองเสื่อมเสีย เพราะพระสงฆ์เป็นบุคคลของสังคมไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ประชาชนที่เขาเลื่อมใสศรัทธาอาจเสื่อมศรัทธาได้ และประชาชนที่เขายังไม่เลื่อมใสก็จะเป็นการไปตอกย้ำให้เขาไม่เลื่อมใสมากยิ่งขึ้น และอาจจะเป็นเหตุเพิ่มความขัดแย้งในสังคมสำหรับบุคคลที่เขาไม่ชอบใจในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้...”

(พระครูวิรุฒิสุนทร. 2562 : สัมภาษณ์)

อำนาจ เจริญอินทร์ได้กล่าวไว้ว่า “...ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ถ้าหากไม่มีระยะห่างของความพอดีในความสัมพันธ์จะทำให้ความศรัทธาเคารพนับถือที่มีต่อพระสงฆ์นั้นลดน้อยลงเพราะการวางตัวของพระสงฆ์ที่จะทำให้ได้ใจของผู้นำนั้นเป็นเรื่องที่ยากพอสมควร และจากความสัมพันธ์ที่ไม่มีระยะห่างของความพอดีอาจเพิ่มโอกาสการเกิดความขัดแย้งระหว่างพระสงฆ์และผู้นำท้องถิ่นได้มากขึ้นอีกด้วย...”

(อำนาจ เจริญอินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

และพระครูวิสุทธิโพธิสารได้กล่าวว่า “...อาจทำให้พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นหรือละแวกใกล้เคียงเกิดความไม่พอใจในพระสงฆ์ด้วยกันเองที่มีการเลือกปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือจากผู้นำท้องถิ่นซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกัน...”

(พระครูวิสุทธิโพธิสาร. 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าบทบาทในการแสดงออกหรือการสั่งสอนโดยตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์หรือศัภยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์นั้นจะถูกกดทับบดบังทำให้ไม่กล้าที่จะสั่งสอนตักเตือนต่อผู้นำท้องถิ่น และเป็นการทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางเมืองของพระสงฆ์ซึ่งทำให้คุณค่าในตัวของพระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อม

ศรัทธาของประชาชน ความสัมพันธ์ที่ไม่มีระยะห่างที่พอดีอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำ
ท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น และอาจเกิดความไม่พอใจของพระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่ด้วยตนเองที่
ไม่ได้รับการปฏิบัติการช่วยเหลือจากผู้นำท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน

3. ข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์กิตติกา ศรีบุรินทร์ได้กล่าวว่า
“...การที่ผู้นำท้องถิ่นเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพระสงฆ์มากเกินไปจะทำให้ความคิดหรือ
การจะตัดสินใจทำงานบางอย่างถูกครอบงำก้าวร้าวจากอำนาจพระสงฆ์ ซึ่งผู้นำบางคนก็ให้ความ
เคารพต่อพระสงฆ์มากและมีความเกรงใจเมื่อพระสงฆ์เสนอหรือให้ช่วยเหลืองานอะไรก็ยากที่จะ
ปฏิเสธ...”

(กิตติกา ศรีบุรินทร์. 2563 : สัมภาษณ์)

จะเห็นได้ว่าด้วยอำนาจบารมีและความเคารพที่เกิดขึ้นเพราะความสัมพันธ์ที่ผู้นำท้องถิ่นมีต่อ
พระสงฆ์ทำให้ผู้นำนั้นถูกครอบงำทางความคิดและการกระทำซึ่งเป็นการก้าวร้าวการใช้อำนาจของ
พระสงฆ์และทำให้ศักยภาพของผู้นำนั้นถูกบดบังกดทับ

และพระมหาชูเชิด ติสฺสโรได้กล่าวว่า “...ผู้นำท้องถิ่นที่ตั้งใจโดยตรงว่าจะเข้ามาสร้าง
ความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ส่วนใหญ่แล้วก็เพื่อหวังผลทางการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นความคิดที่ผิดสำหรับ
ผู้นำที่มองพระสงฆ์เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการทำประโยชน์ให้กับตนเอง เมื่อเป็นเช่นนั้นการเข้า
ไปหาพระสงฆ์ด้วยความเคารพเพื่อหวังต่อบุญกุศลนั้นย่อมไม่มีแน่นอน พระสงฆ์จึงเป็นเพียงคู่
ความสัมพันธ์ที่มีไว้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเท่านั้น...”

(พระมหาชูเชิด ติสฺสโร. 2563 : สัมภาษณ์)

และจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยโดยส่วนใหญ่แล้วข้อเสียที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ
ท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีต่อผู้นำท้องถิ่นนั้นมีน้อยมาก เพราะผู้นำท้องถิ่นที่เข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับ
พระสงฆ์ส่วนใหญ่ก็หวังประโยชน์แก่ตนเองโดยประโยชน์นั้นก็จะมีผลดีต่อการดำรงตำแหน่งหน้าที่การ
งานของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งพื้นฐานภาพลักษณ์ที่คนในสังคมก็มักจะมองว่าผู้นำที่เข้าหาพระสงฆ์หรือเข้า
ไปอุปถัมภ์พระสงฆ์เป็นคนดีเสมอซึ่งเป็นการมองความสัมพันธ์อย่างผิวเผินเป็นปกติของคนโดยทั่วไป
แต่ถ้าหากมองให้ลึกซึ้งมากกว่าคุณธรรมหรือความดีที่เป็นภาพลักษณ์ของผู้นำจะเห็นว่าการเข้าไป

สร้างความสัมพันธ์กับพระสงฆ์ของผู้นำท้องถิ่นยังเป็นเรื่องเครือข่ายของอำนาจและผลประโยชน์
ในทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นอีกด้วย

จากข้อมูลในเบื้องต้นสรุปได้ว่าผลที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำ
ท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้

4.2.1 ข้อดีของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครอง
ท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

1. ข้อดีที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการ
พัฒนาปกครอง ทำให้ประชาชนหันมาสนใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะลดปัญหาการละเมิด
สิทธิในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และจะมีสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่ที่ดี

2. ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำ
ท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัย 4 และในด้านต่างๆทั้งการเผยแผ่ศาสนาและการก่อสร้างวัดอุสถาน พร้อม
ทั้งการได้รับการยอมรับเคารพศรัทธาจากผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น และง่ายต่อการทำงานร่วมกัน

3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ในสังคมที่ดีและจะได้รับความ
นิยมนิยมชอบจากพระสงฆ์และประชาชนทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง ทำให้ง่ายต่อการทำงาน
ร่วมกันกับพระสงฆ์ ได้รู้จักกับผู้คนที่มียศตำแหน่งมากขึ้นจากการแนะนำของพระสงฆ์ และจะได้รับการ
ยอมรับให้เกียรติจากคนในสังคมหลังจากสิ้นวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว

4.2.2 ข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครอง
ท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

1. ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดี
ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอไม่เข้มแข็งจะทำให้มีการครองอำนาจในท้องถิ่นอยู่
เพียงฝ่ายเดียวเกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมืองอันเป็น
เหตุให้คนในสังคมเกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย

2. ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางเมืองของพระสงฆ์ซึ่งทำให้คุณค่าในตัว of พระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อมศรัทธาของประชาชน และอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น

3. ข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำให้ผู้นำท้องถิ่นถูกรอบงำทางความคิดและการกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในตัว of ผู้นำท้องถิ่นถูกกดทับ และทำให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดที่ผิดใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของตนเอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย พบว่า มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ลักษณะความร่วมมือ

เป็นความสัมพันธ์ที่มีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยมากผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใช้ในการทำงานร่วมกันในท้องถิ่น พบว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี เป็นการร่วมมือกันในวันสำคัญของคนในท้องถิ่นที่จัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปี และงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น

2. ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธะสัญญา เป็นการร่วมมือกันโดยการทำโครงการการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอย่างเป็นทางการและมีเป้าหมายในการดำเนินงาน

3. ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง เป็นการร่วมมือกันในวันวาระโอกาสวันสำคัญของชาติ หรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามคำสั่งของหน่วยงานราชการกลาง

1.2 ลักษณะความขัดแย้ง

เป็นความสัมพันธ์ที่มีสภาวะของความแตกต่างความแตกแยก การต่อต้าน การไม่ลงรอยกัน และการไม่เห็นด้วยระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในท้องถิ่น พบว่ามี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านความคิด เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างทางความคิดและมุมมองที่ไม่ตรงกัน
2. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัวไม่มีความโปร่งใสและไม่มีความชัดเจน
3. ลักษณะความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างกันของพื้นเพถิ่นกำเนิดเดิม ความนิยมชมชอบแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน และบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม
4. ลักษณะความขัดแย้งทางการสื่อสาร เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการเข้าถึงข้อมูลจากการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน และการสื่อสารที่ไม่สามารถจะเข้าถึงผู้รับสารนี้ได้

2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

2.1 ข้อดีที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้

1. ข้อดีที่มีต่อสังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการพัฒนาปกครอง ทำให้ประชาชนหันมาสนใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะลดปัญหาการละเมิดสิทธิในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และจะมีสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่ที่ดี
2. ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัย 4 และในด้านต่างๆทั้งการเผยแผ่ศาสนาและการก่อสร้างวัดอุสถาน พร้อมทั้งการได้รับการยอมรับเคารพศรัทธาจากผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น และง่ายต่อการทำงานร่วมกัน

3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ในสังคมที่ดีและ จะได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากพระสงฆ์และประชาชนทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง ทำให้ง่ายต่อการ ทำงานร่วมกันกับพระสงฆ์ ได้รู้จักกับผู้คนที่มียศตำแหน่งมากขึ้นจากการแนะนำของพระสงฆ์ และ จะได้รับการยอมรับให้เกียรติจากคนในสังคมหลังจากสิ้นวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว

2.2 ข้อเสียที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับ พระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้

1. ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไป ในทางที่ไม่ดี ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอไม่เข้มแข็งจะทำให้มีการครองอำนาจใน ท้องถิ่นอยู่เพียงฝ่ายเดียวเกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมือง อันเป็นเหตุให้คนในสังคมเกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย

2. ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อผู้นำ ท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองของพระสงฆ์ซึ่งทำให้ คุณค่าในตัวพระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อมศรัทธาของประชาชน และอาจเป็นเหตุ ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น

3. ข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำให้ผู้นำท้องถิ่นถูกครอบงำทางความคิดและ การกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในตัวผู้นำท้องถิ่นถูกกดทับ และทำ ให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดที่ผิดใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง

อภิปรายผล

1. ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครอง ท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอกูเรือ จังหวัดเลย

จากการวิจัย พบว่า ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการ ปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอกูเรือ จังหวัดเลยมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.1 **ลักษณะความร่วมมือ** เป็นความสัมพันธ์ที่มีการร่วมมือกันตามวาระโอกาสที่เกิดขึ้นใน ท้องถิ่นมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยมากผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใช้ในการทำงานร่วมกันใน

ท้องถิ่น พบว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้ 1.1 ลักษณะความร่วมมือกันตามธรรมชาติหรือตามจารีตประเพณี เป็นการร่วมมือกันในวันสำคัญของคนในท้องถิ่นที่จัดขึ้นตามฤดูกาลในแต่ละเดือนของทุกปี และงานบุญประเพณีอื่นๆ ที่มีการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2556: 102) กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจอีกรูปแบบหนึ่งนั้นอยู่บนพื้นฐานของการร่วมมือร่วมใจกันหรือการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอันเป็นสิ่งที่บางคนเรียกว่ากฎของภาวะถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน การร่วมมือร่วมใจกันนี้จะทำให้บุคคลแข็งแกร่งขึ้นและการร่วมมือเป็นสิ่งธรรมดาสามัญที่พบได้โดยทั่วไปในความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ เช่นผู้ใช้แรงงานในวงการเมืองการทูตระหว่างประเทศและในการสงคราม และมันยังมีประโยชน์เป็นอย่างมากในทางธุรกิจอีกด้วยเพื่อเป็นการเพิ่มพูนอำนาจในความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ด้วยการสร้างความร่วมมือกับคนอื่นที่มีเป้าหมายและกิจกรรมร่วมกันต่อไป การสร้างความร่วมมือกันสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 การร่วมมือกันตามธรรมชาติ (natural coalition) ธรรมชาติของสมาชิกหรือพันธมิตรผู้มีผลประโยชน์ร่วมกันการร่วมมือกันทำแบบนี้มักดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพราะว่าสมาชิกล้วนจะมีผลประโยชน์พื้นฐานอย่างกว้างๆ ร่วมกัน พวกเขาจะเห็นด้วยในขอบเขตของสิ่งที่ประเด็นร่วมกันการร่วมมือกันตามธรรมชาติยังเป็นสิ่งที่ยากต่อการทำลายเพราะมันมีรากฐานมาจากการมีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างกว้างๆ ของทุกฝ่าย ประเภทที่ 2 การร่วมมือกันแบบเฉพาะกิจ (single issue coalition) เป็นการร่วมมือที่แต่ละฝ่ายมีความแตกต่างกันแล้วมารวมตัวกันเพื่อสนับสนุนหรือขัดขวางในสิ่งที่ประเด็นเดียวกันแต่อาจมีเหตุผลที่มาของความร่วมมือแตกต่างกัน การร่วมมือกันแบบนี้เน้นเป็นความร่วมมือกันอีกอย่างหนึ่งที่แต่ละฝ่ายมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดน้อยกว่าแบบแรก เหตุผลเพราะ 1 พื้นฐานของการร่วมมือกันนั้นมีจำกัดมากกว่าและ 2 รูปแบบของการร่วมมือกันนั้นเพื่อสิ่งที่ประเด็นชั่วคราวชั่วคราวโดยสิ่งที่ตามมาคือการร่วมมือกันแบบเฉพาะกิจนั้นจะดำเนินไปอย่างไม่ยาวนานนักและง่ายต่อการทำลายได้

1.2 ลักษณะความร่วมมือกันเป็นทางการหรือพันธสัญญา เป็นการร่วมมือกันโดยการทำโครงการการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆอย่างเป็นทางการและมีเป้าหมายในการดำเนินงาน 1.3 ลักษณะความร่วมมือกันทางตรงหรือตามคำสั่ง เป็นการร่วมมือกันในวาระโอกาสวันสำคัญของชาติ หรือในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามคำสั่งของหน่วยงานราชการกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ สารานุกรมนานาชาติทางด้านสังคมศาสตร์ (International Encyclopedia of the Social Sciences) ทรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2550: 74) ได้กล่าวถึงประเภท ความร่วมมือทางด้านสังคมมนุษย์ (Types of Cooperation) เกี่ยวกับงานด้านการเมือง ศาสนา เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ไว้ 5 ประเภท ได้แก่ 1. ความร่วมมือแบบอัตโนมัติ (Automatic) เป็นความร่วมมือแบบสังคมวิทยา มีความสัมพันธ์มีความซับซ้อนเกี่ยวเนื่องกันทั้งในระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิในยุคสังคมเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเกิดจากการพึ่งพาอาศัยกันและกันของคนกับสิ่งแวดล้อมไม่ทำร้ายกัน และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน 2. ความร่วมมือแบบจารีตประเพณี (Traditional) เป็นความร่วมมือที่เกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคม อยู่บน

รากฐานของศีลธรรม จริยธรรม และการช่วยเหลือเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน 3. ความร่วมมือแบบพันธะสัญญา (Contractual) เป็นความร่วมมือที่พบได้มากในสังคมเศรษฐกิจยุคใหม่ การร่วมมือมักเน้นไปในแบบกำหนดข้อตกลงที่ชัดเจน 4. ความร่วมมือแบบทางตรง (Directed) เป็นความร่วมมือแบบระบบทหาร เน้นความร่วมมือแบบสั่งการโดยตรง และในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพของสังคม 5. ความร่วมมือด้วยตัวเอง (Spontaneous) เป็นความร่วมมือที่มีรูปแบบเก่าแก่ และเป็นธรรมชาติที่สุด มีลักษณะความร่วมมือที่เปิดกว้างไม่ยึดติดกับธรรมเนียมประเพณี พันธะสัญญา หรือคำสั่งแบบทางตรง เป็นความร่วมมือแบบเน้นหลักการของการเป็นพันธมิตรระหว่างกลุ่ม เช่น ความร่วมมือในครอบครัว ความร่วมมือแบบเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสถาพร วันนุกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ในเขตอำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์นั้น ค่าครองชีพภาพในครัวเรือนของประชาชนสูงขึ้นไม่เพียงพอต่อการจับจ่ายในชีวิตประจำวันก็เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ลดน้อยลง ดังนั้นการอุปถัมภ์วัดและพระสงฆ์จึงกลายเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นหรือผู้หวังผลทางการเมือง เพื่อจะได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากพระสงฆ์ ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างฐานคะแนนให้ตนเองและพระสงฆ์เองก็ยินดีต่อการเข้ามาทำหน้าที่ของนักการเมืองแทนที่ประชาชนซึ่งมีบทบาทและความใกล้ชิดกับวัดน้อยลงในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับพระสงฆ์ ในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่าช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่นักการเมืองท้องถิ่นทำกับพระสงฆ์มี 10 รูปแบบ ดังนี้ หนึ่งการช่วยเหลืองานวัด สองการบริจาคเงินในงานบุญต่างๆ สามการเป็นเจ้าของอาหารและเครื่องดื่มในงานต่างๆ สี่การเป็นเจ้าของภาพสร้างศาสนวัตถุ ห้าการจัดหารถเพื่อบริการแก่พระสงฆ์ หกการอนุเคราะห์ถวายทุนการศึกษาแก่พระสงฆ์ เจ็ดการจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาวัด แปดการแสดงตนเป็นศิษย์ เก้าการช่วยเหลือญาติของพระสงฆ์ สิบการถวายปัจจัยเพื่อใช้ส่วนตัวแก่พระสงฆ์ ในส่วนของพระสงฆ์มี 2 รูปแบบดังนี้ หนึ่งการแนะนำให้ประชาชนเลือกบุคคลที่พระสงฆ์สนับสนุน และสองการให้พื้นที่ภายในวัดในการหาเสียงแก่นักการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี อุตสาหรัณย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย พบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจหมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการปกครองรวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีมาความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึงความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับสังคมเมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมายในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคลดังนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติคือหลักธรรมาธิปไตยซึ่งเป็น

หลักการสำคัญแนวพุทธที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่ โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิคือผู้ที่มีสินเป็นข้อประพจน์พื้นฐานนั่นเอง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏให้เห็น 3 ด้านคือในด้านกฎหมายด้านการเมืองการปกครองและด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา

1.2 ลักษณะความขัดแย้ง เป็นความสัมพันธ์ที่มีสภาวะของความแตกต่างความแตกต่างแยก การต่อต้าน การไม่ลงรอยกันและการไม่เห็นด้วยระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในท้องถิ่น พบว่ามี 4 ลักษณะ ดังนี้ 2.1 ลักษณะความขัดแย้งทางด้านความคิด เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความแตกต่างทางความคิดและมุมมองที่ไม่ตรงกัน 2.2 ลักษณะความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัวไม่มีความโปร่งใสและไม่มีความชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของชิตาภา สุขพลา (2548: 211) ได้กล่าวว่า ความขัดแย้ง เป็นเรื่องของความแตกต่างในด้านความคิด ความสนใจ ผลประโยชน์ หรือการกระทำต่างๆ โดยที่ความแตกต่างเหล่านั้นต้องนำมาใช้ในการตัดสินใจในสิ่งเดียวกัน แต่จำเป็นต้องเลือกเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งต่างฝ่ายก็มีความคิดและจุดยืนของตน จึงเป็นเหตุนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด และความขัดแย้งของคนโดยทั่วไปมักมาจากสาเหตุใหญ่ๆ 2 อย่าง คือ 1.ความขัดแย้งด้านความคิดเห็น (Conflict of Idea) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างกันด้านความรู้ ความเชื่อ ความคิดเห็นส่วนตัว หรือทัศนคติรวมทั้งอารมณ์ของบุคคลด้วย 2.ความขัดแย้งในผลประโยชน์ (Conflict of Interest) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการหรือเป้าหมาย การแย่งชิงอำนาจอิทธิพล เงิน ตำแหน่ง หรือทรัพยากรต่างๆ 2.3 ลักษณะความขัดแย้งทางด้านค่านิยม ภูมิหลัง หรือบุคลิกภาพ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างกันของพื้นเพถิ่นกำเนิดเดิม ความนิยมชมชอบแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน และบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม 2.4 ลักษณะความขัดแย้งทางการสื่อสาร เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีการเข้าถึงข้อมูลจากการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน และการสื่อสารที่ไม่สามารถจะเข้าถึงผู้รับสารนี้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของบุญชร แก้วส่อง (2545: 121) ที่ว่าความขัดแย้ง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เมื่อมีความสัมพันธ์ในทางสังคม และเกิดขึ้นด้วยหลายเหตุปัจจัย แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1.ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงลบ เป็นสิ่งที่ผู้คนมักจะหลีกเลี่ยง เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีในการปฏิสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดบรรยากาศไม่ดีในการอยู่ร่วมกัน 2.ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรมหรือมนุษยสัมพันธ์ ย่อมมีความแตกต่างด้านบุคลิกภาพของคน ความต้องการเป้าหมาย และค่านิยมของคน ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติเร่อุตสาหกรรม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย พบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจหมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการปกครอง รวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีมาความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้

หมายถึงความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลระดับ กลุ่มคนและระดับสังคมเมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมายในขณะเดียวกัน พระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคลตั้งนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติคือ หลักธรรมมาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพ ยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดี มีสัมมาทิฐิคือผู้ที่มีสินเป็นข้อประพจน์พื้นฐานนั่นเอง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับ คณะสงฆ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏให้เห็น 3 ด้าน คือ ในด้านกฎหมาย ด้านการเมืองการปกครอง และด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสาทร วันนุกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ในเขตอำเภอชองชัย จังหวัด กาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์นั้น ค่าครองชีพภาพในครัวเรือนของประชาชนสูงขึ้นไม่ เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนที่มี ต่อพระสงฆ์ลดน้อยลง ดังนั้นการอุปถัมภ์วัดและพระสงฆ์จึงกลายเป็นหน้าที่ของผู้นำชุมชนและผู้นำ ท้องถิ่นหรือผู้หวังผลทางการเมือง เพื่อจะได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากพระสงฆ์ ซึ่งเป็นโอกาส ในการสร้างฐานคะแนนให้ตนเองและพระสงฆ์เองก็ยินดีต่อการเข้ามาทำหน้าที่ของนักการเมืองแทนที่ ประชาชนซึ่งมีบทบาทและความใกล้ชิดกับวัดน้อยลงในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุให้มีการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างนักการเมืองกับพระสงฆ์

2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการ ปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

จากการวิจัย พบว่า ข้อดีที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับ พระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ได้แก่ 1. ข้อดีที่มีต่อ สังคม ทำให้เกิดความสามัคคีพร้อมเพียงทั้งชุมชนและวัดซึ่งง่ายต่อการพัฒนาปกครอง ทำให้ ประชาชนหันมาสนใจในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะลดปัญหาการละเมิดสิทธิในการอยู่ร่วมกัน ของคนในสังคม และจะมีสภาพแวดล้อมการเป็นอยู่ที่ดี 2. ข้อดีที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ พระสงฆ์จะ ได้รับการสนับสนุนและอุปถัมภ์จากผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของปัจจัย 4 และในด้านต่างๆทั้งการเผยแผ่ ศาสนาและการก่อสร้างวัดอุสถาน พร้อมทั้งการได้รับการยอมรับเคารพศรัทธาจากผู้นำและประชาชน ในท้องถิ่น และง่ายต่อการทำงานร่วมกัน 3. ข้อดีที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น จะทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีภาพลักษณ์ ในสังคมที่ดีและจะได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากพระสงฆ์และประชาชนทำให้ได้เปรียบในทางการเมือง ทำให้ง่ายต่อการทำงานร่วมกันกับพระสงฆ์ ได้รู้จักกับผู้คนที่มียศตำแหน่งมากขึ้นจากการแนะนำของ พระสงฆ์ และจะได้รับการยอมรับให้เกียรติจากคนในสังคมหลังจากสิ้นวาระการดำรงตำแหน่งไปแล้ว

สอดคล้องกับแนวคิดของ Max Weber (แม็กซ์ เวเบอร์)(พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2535 : 460); อ้างอิงมาจาก Weber. 1978 : 926) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อำนาจ (Power) เป็นสมรรถภาพในความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เกิดจากการตัดสินใจและมีผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ อำนาจมี 3 ลักษณะ คือ 1) อำนาจเป็นสมรรถภาพในความสัมพันธ์ของมนุษย์สำหรับประเด็นนี้ได้มองอำนาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยความสัมพันธ์ของบุคคลมิใช่เพียงลำพังคนเดียวและโดยความเป็นจริงแล้วอำนาจเกี่ยวข้องกับตำแหน่งทางสังคมหรือตำแหน่งทางการบริหารการปกครองและการเมืองของบุคคลซึ่งรวมเรียกตำแหน่งทางสังคมและการบริหารเหล่านี้ว่าเป็นบทบาททางสังคมในลักษณะของมนุษย์มุมมองนี้เมื่อบุคคลต่างมีบทบาททางสังคมหลายอย่างแต่ละคนจึงใช้อำนาจในหลายลักษณะตามบทบาทและหน้าที่ที่ตนเองได้รับจากสังคมเช่นการที่ไปลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งผู้บริหารหรือผู้นำขององค์กรในระดับต่างๆ ซึ่งก็เป็นบทบาทในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและในอีกบทบาทหนึ่งอาจจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการเป็นหนึ่งในคณะกรรมการดำเนินการหรือเป็นผู้บริหารขององค์กรนั้นๆ เป็นต้น ซึ่งบทบาทนี้เป็นความสามารถตามที่ตนเองได้รับในการเข้ามาดำรงตำแหน่งในฐานะผู้บริหารองค์การย่อมที่จะมีอิทธิพลในการที่จะผลักดันให้คนอื่นให้กระทำในสิ่งที่ตนเองปรารถนาสำหรับในประเด็นนี้พอจะสรุปได้ว่าอำนาจเป็นพลังอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในตำแหน่งทางการบริหารและสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหรือเป็นสมรรถภาพที่ทำให้เกิดอิทธิพลและอิทธิพลนี้จะเกิดขึ้นได้โดยมีอำนาจหนุนหลังในความหมายนี้ อำนาจจึงเป็นศักยภาพ ภายในของบุคคลคนหนึ่งที่อยู่ในฐานะในการที่จะใช้อำนาจหรือมีตำแหน่งทางการบริหารอยู่ 2) อำนาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเป็นธรรมชาติของการใช้อำนาจของผู้นำหรือผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้มาจากการตัดสินใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยในการนี้ แม็กซ์ เวเบอร์ ได้แยกอำนาจเป็น 2 อย่างคือ อำนาจ ซึ่งหมายถึงพลังอำนาจที่เป็นศักยภาพของบุคคลคนหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องมีความชอบธรรมก็ได้เช่นการที่ต้องปฏิบัติตามการถูกกดดันจากผู้มีอิทธิพลถ้าไม่ปฏิบัติตามอาจจะส่งผลให้เกิดการโดนทำร้ายให้บาดเจ็บหรือชู้ให้กลัวได้ ส่วนอีกนัยหนึ่งคืออำนาจหน้าที่เป็นอำนาจที่อยู่ในตำแหน่งมีความชอบธรรมในการสั่งการและให้บุคคลที่ปฏิบัติตามและยอมรับในความถูกต้องเมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นได้ว่าอำนาจเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งในบทบาททางสังคมของบุคคลไม่ใช่คุณลักษณะเฉพาะตัวของปัจเจกบุคคลบุคคลจะมีอำนาจก็ต่อเมื่อเขามีตำแหน่งหน้าที่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่งการตัดสินใจหรือไม่ตัดสินใจในบทบาทที่เขาดำรงอยู่จะมีผลกระทบต่อบุคคลอื่นในสังคม

3) อำนาจที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคมมนุษย์เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจในลักษณะของการตัดสินใจนั้นจะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทั้งหลายของบุคคลในระบบการบริหารเช่นการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนข้าราชการในคณะกรรมการต่างๆขององค์การ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการนั้นหมดอำนาจลงได้แล้วได้คณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาใช้อำนาจหรือในบางครั้งการใช้อำนาจอาจเกิดผลในทันทีทันใดโดยเห็นได้ชัดจากกรณีอำนาจกับตำแหน่งเป็นของคู่

กันเมื่อบุคคลในตำแหน่งย่อมที่จะมีอำนาจในการดำเนินการในกิจการต่างๆตามขอบเขตที่รับผิดชอบ
 พันจากตำแหน่งนี้ไปยอมที่จะส่งผลให้อำนาจนั้นหมดไปพร้อมกับตำแหน่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัย
 ของพระมหาสถาพร วันนุกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์
 ในเขตอำเภอซ่งชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลต่อ
 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนัการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์นั้น ค่าครองชีพภาพในครัวเรือนของ
 ประชาชนสูงขึ้นไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์
 ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ลดน้อยลง ดังนั้นการอุปถัมภ์วัดและพระสงฆ์จึงกลายเป็นหน้าที่ของผู้นำ
 ชุมชนและผู้ว่าท้องถิ่นหรือผู้หวังผลทางการเมือง เพื่อจะได้รับการสนับสนุนทางการเมืองจากพระสงฆ์
 ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างฐานคะแนนให้ตนเองและพระสงฆ์เองก็ยินดีต่อการเข้ามาทำหน้าที่ของ
 นัการเมืองแทนที่ประชาชนซึ่งมีบทบาทและความใกล้ชิดกับวัดน้อยลงในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุให้มีการ
 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนัการเมืองกับพระสงฆ์ ในด้านรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนัการเมือง
 ท้องถิ่นกับพระสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่าช่องทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่นัการเมืองท้องถิ่นทำกับ
 พระสงฆ์มี 10 รูปแบบ ดังนี้ หนึ่งการช่วยเหลืองานวัด สองการบริจาคเงินในงานบุญต่างๆ สามการ
 เป็นเจ้าภาพอาหารและเครื่องดื่มในงานต่างๆ สี่การเป็นเจ้าภาพสร้างศาสนวัตถุ ห้าการจัดหารถเพื่อ
 บริการแก่พระสงฆ์ หกการอนุเคราะห์ถวายทุนการศึกษาแก่พระสงฆ์ เจ็ดการจัดงบประมาณเพื่อ
 พัฒนาวัด แปดการแสดงตนเป็นศิษย์ เก้าการช่วยเหลือญาติของพระสงฆ์ สิบการถวายปัจจัยเพื่อใช้
 ส่วนตัวแก่พระสงฆ์ ในส่วนของพระสงฆ์มี 2 รูปแบบดังนี้ หนึ่งการแนะนำให้ประชาชนเลือกบุคคลที่
 พระสงฆ์สนับสนุน และสองการให้พื้นที่ภายในวัดในการหาเสียงแก่นัการเมือง

**จากการวิจัย พบว่า ข้อเสียที่เกิดจากลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำ
 ท้องถิ่นกับพระสงฆ์ที่มีร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย มีดังนี้**

1. ข้อเสียที่มีต่อสังคม ทำให้สถาบันศาสนาของสังคมมีความเสื่อมถอยไปในทางที่ไม่ดี ทำให้ระบอบ
 ประชาธิปไตยในท้องถิ่นเกิดอ่อนแอไม่เข้มแข็งจะทำให้มีการครองอำนาจในท้องถิ่นอยู่เพียงฝ่ายเดียว
 เกิดความไม่พอใจของอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นคู่แข่งกันทางการเมืองอันเป็นเหตุให้คนในสังคม
 เกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย 2. ข้อเสียที่มีต่อวัดและพระสงฆ์ ทำให้ศักยภาพในการแสดงออกต่อ
 ผู้นำท้องถิ่นของพระสงฆ์ถูกกดทับบดบัง ทำลายภาพลักษณ์ความเป็นกลางทางการเมืองของพระสงฆ์ซึ่ง
 ทำให้คุณค่าในตัวของพระสงฆ์ลดน้อยลงอันเป็นเหตุของความเสื่อมศรัทธาของประชาชน และอาจ
 เป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ได้มากขึ้น 3. ข้อเสียที่มีต่อผู้นำท้องถิ่น ทำ
 ให้ผู้นำท้องถิ่นถูกรอบงำทางความคิดและการกระทำเพราะความเกรงใจที่มีในพระสงฆ์ ทำให้
 ศักยภาพในตัวของผู้ว่าท้องถิ่นถูกกดทับ และทำให้ผู้นำท้องถิ่นเกิดความคิดที่ผิดใช้พระสงฆ์เป็น
 เครื่องมือเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของอนุสรณ์ ลิ้มมณี (2542:

89) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างหนึ่งที่ดำรงอยู่เป็นเวลานาน ระหว่างผู้แสดงบทบาทต่างๆ ในสังคมที่มีองค์ประกอบหลักของเครือข่ายได้แก่ ผู้แสดงบทบาททั้งหลายในสังคม และความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ระหว่างผู้แสดงบทบาท โดยผู้แสดงบทบาทอาจจะเป็นปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กร หรือกลุ่มคนในลักษณะอื่น เช่น ชนชั้นหรือชนชั้นนำก็ได้ สำหรับความสัมพันธ์ ก็คือตัวเชื่อมโยงของเครือข่ายซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงอำนาจของบรรดาผู้แสดงบทบาททั้งหลาย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แสดงบทบาทในสังคมอาจจะแสดงในรูปของการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เช่น ผลประโยชน์ ข้อมูลข่าวสาร คະแนนเสียง และบริการต่างๆ หรือในรูปของการแสดงกิจกรรมร่วมกัน เช่น การร่วมมือกันระหว่างคนบางกลุ่มกับรัฐ การช่วยเหลือกันและกันระหว่างคนบางกลุ่ม ความสัมพันธ์เช่นนี้จะเป็นตัวกำหนดลักษณะเครือข่ายคือความสัมพันธ์ในลักษณะหนึ่งจะก่อให้เกิดเครือข่ายอย่างหนึ่งขึ้น และภายในเครือข่ายอำนาจแต่ละเครือข่ายผู้แสดงบทบาทจะมีตำแหน่งหรือสถานะเชิงอำนาจในโครงสร้างสังคมที่ไม่เหมือนกัน และความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างตำแหน่งต่างๆ อาจจะแสดงออกในรูปของการต่อรอง การใช้อิทธิพลผลักดัน หรือการครอบงำก็ได้ขึ้นอยู่กับอำนาจของตำแหน่งเหล่านั้นว่าแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี อุตสาหกรรม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย พบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจหมายถึงความสัมพันธ์ในทางกฎหมายที่ใช้อำนาจทางการปกครองรวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลในเชิงจารีตประเพณีที่เคยมีมาความสัมพันธ์ลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึงความสัมพันธ์ในด้านปฏิบัติการและการบริหารราชการในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคลระดับกลุ่มคนและระดับสังคมเมื่อรัฐใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองผ่านทางกฎหมายในขณะเดียวกันพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อรัฐทั้งในระดับสถาบันและบุคคลตั้งนั้นหลักธรรมที่รัฐควรนำมาปฏิบัติคือหลักธรรมาธิปไตยซึ่งเป็นหลักการสำคัญแนวพุทธที่ไม่ใช่รูปแบบการปกครองแต่เป็นหลักการที่เคารพยึดถือหลักธรรมเป็นใหญ่โดยหลักธรรมสำคัญได้แก่หลักธรรมราชาซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ปกครองที่ดีมีสัมมาทิฐิคือผู้มีสินเป็นข้อประพฤติพื้นฐานนั่นเอง พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ปรากฏให้เห็น 3 ด้านคือในด้านกฎหมายด้านการเมืองการปกครองและด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พจน ปรณ ทิโต ชิว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานปกครองท้องถิ่นและพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีการจัดการสมนาหรือประชุมพูดคุยกันถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่ผลการศึกษาวิจัยได้ค้นพบ และร่วมกันแก้ไขปัญหามีอยู่ ป้องกันปัญหาที่ยังไม่เกิดอย่างมีแบบแผน

1.2 หน่วยงานปกครองท้องถิ่นและพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีขอบเขตในการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันในการปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในกรอบของการพัฒนาร่วมกันไม่ให้เกินเลยไปถึงการใช้พระสงฆ์เป็นเครื่องมือทางการเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปศึกษาต่อ

2.1 ควรมีการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่น ในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะที่เกิดขึ้นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และหาขอบเขตของความสัมพันธ์ที่เหมาะสมนำความไปปรับใช้

2.2 ควรศึกษาถึงเหตุและปัจจัยอันเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์สร้างความสัมพันธ์ร่วมกันและหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมร่วมกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์

บรรณานุกรม

- กมลศักดิ์ ตรีครุฑพันธ์. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐชุมชนและกลุ่มผลประโยชน์กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอมะเข่ จังหวัดระยอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ก่องแก้ว เจริญอักษร. (2551). ความรู้เรื่องธรรมวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กาญจนา แก้วเทพ, & สมสุข หินวิมาน. (2553). สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง กับสื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- กิติ ตย์คานนท์. (2543). เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แปลอักษร.
- โกวิท พวงงาม. (2559). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณินนิตย์ จันทบุตร. (2552). พระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาวิกฤตของสังคม กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ.
- จิตร ตัณฑเสถียร. (2553). ศิลปะแห่งอำนาจ. บริษัทปริชาธร อินเตอร์พรีน จำกัด สำนักพิมพ์ พรีเมียมด์ พับลิชชิง จำกัด.
- จุมพล หนิมพานิช. (2547). ผู้นำ อำนาจ และการเมืองในองค์กร. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัชรินทร์ ชัยดี. (2558). ระบบเกษตรพันธสัญญา ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และกลยุทธ์การต่อรองของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือนระบบปิดจังหวัดลพบุรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชาติรี อุตสาหกรรมย์. (2560). พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐกับคณะสงฆ์ไทย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชาติ อื้อไพบูลย์. (2555). ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมิชชันนารีอเมริกันกับกลุ่มชนชั้นต่างๆในสังคมเชียงใหม่ พ.ศ. 2410 – 2484. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชิตาภา สุขพล่า. (2548). การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ไชยรัตน์ เจริญสินไ้อพาร. (2556). รัฐศาสตร์แนววิพากษ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดิน ประชัญพฤทธิ. (2535). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2560). ปรัชญาการเมือง: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนนัฎฐ์ แจ้งสามสี. (2557). ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและนวัตกรรมทางสังคมของพนักงานสอบสวนหญิงในคดีเกี่ยวกับเพศ. มหาวิทยาลัยรังสิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธนศวรร เจริญเมือง. (2553). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก. กรุงเทพฯ จัดพิมพ์โดยโครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นรุตม์ เจริญศรี. (2556). ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ปี๊บก ก้อปปี๊ปรินซ์เชียงใหม่.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2545). องค์การ : การจัดการและการพัฒนา. กรุงเทพฯ อักษรพาพัฒนา.
- บุษอริ ยีหะ. (2551). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). การปกครองท้องถิ่น: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร

ศาสตร์.

ประเวศ วสี. (2540). พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2535). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2556). สังคมวิทยาการเมือง. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พระธรรมกิตติวงศ์. (2548). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์คำวัด : อธิบายศัพท์และความหมายที่ชาวพุทธควรรู้.
กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. (2550). สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

พระมหาสาธิต วันนุกุล. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในเขตอำเภอซ่งชัย จังหวัด
กาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม

พระเมธีธรรมอาจารย์. (2539). การปกครองคณะสงฆ์ไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

พัทธา สายหู. (2551). บทบาทของพัฒนากรในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสังคมวิทยาของหมู่บ้าน ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.

วิเชียร วิทยาอุดม. (2547). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีรฟิล์มและไซเท็ก.

วิทยา วรสายัณห์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคคล 3 กลุ่มในระบบการปกครองแบบเทศบาล :
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยขอนแก่น, วิทยาลัยการปกครอง
ท้องถิ่น.

วิศรุต อามาศย์มุลตรี. (2558). ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ด. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
มหาสารคาม.

ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2550). การพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอภูเรือ. (2553). ประวัติศาสตร์หมู่บ้านและชุมชนอำเภอภู
เรือ จังหวัดเลย. เลย: เมืองเลยการพิมพ์.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, & สุทธิลักษณ์ สมิตะสิริ. (2545). บทนำจากบรรณาธิการในผู้นำ. กรุงเทพฯ: มติชน.

สาธิต ศรีเกตุ. (2557). พัฒนาการความสัมพันธ์เชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองในวัฒนธรรมเพลงไทยสากล.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

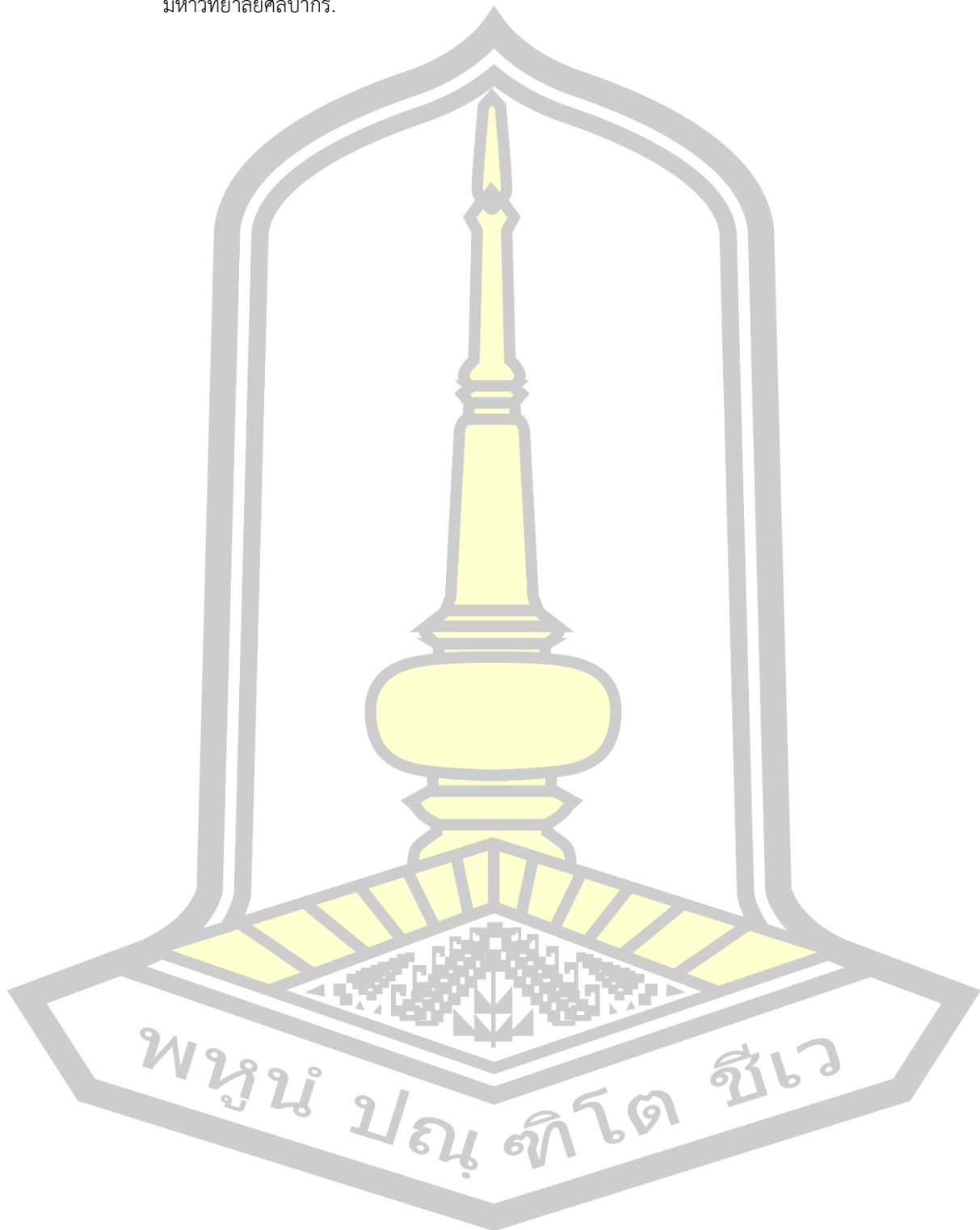
สิริภพ ไหลสาละวะ. (2545). พุทธศาสตร์การเมือง. สถาบันพุทธสิลา ศูนย์การสื่อสารพระพุทธศาสนาองค์กรผู้มีสิทธิ
เสนอชื่อสมาชิก สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

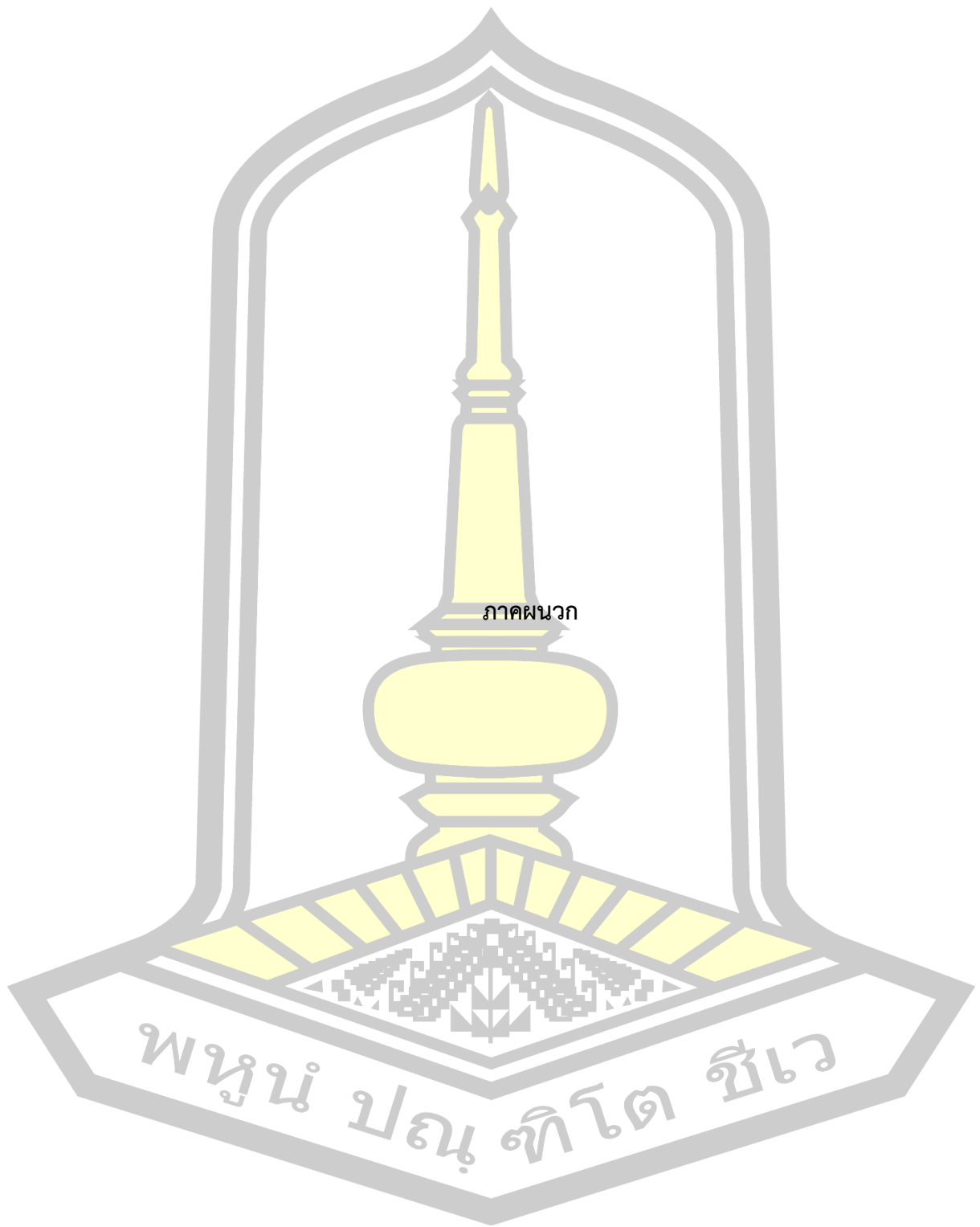
สุพานี สฤกษ์วานิช. (2549). พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

หมู่บ้านรักษาศีล ๕. (2560). คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรม
ทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระยะที่ ๓ (ระยะยาว): คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้าง
ความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”.

อนุสรณ์ ลิ้มมณี. (2542). รัฐ สังคม และการเปลี่ยนแปลงการพิจารณาในเชิงอำนาจนโยบาย และเครือข่าย
ความสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลาจำกัด.

เอกพลณัฐ ธีรพัทธานันท์. (2560). การวิเคราะห์การเมือง : ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. นครปฐม โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

1.2 ลักษณะความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในการปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลยเป็นอย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2. ข้อดีและข้อเสียของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ใน
การปกครองท้องถิ่นในเขตพื้นที่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

2.1 ข้อดีต่อสังคม.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ข้อดีต่อพระสงฆ์และวัด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

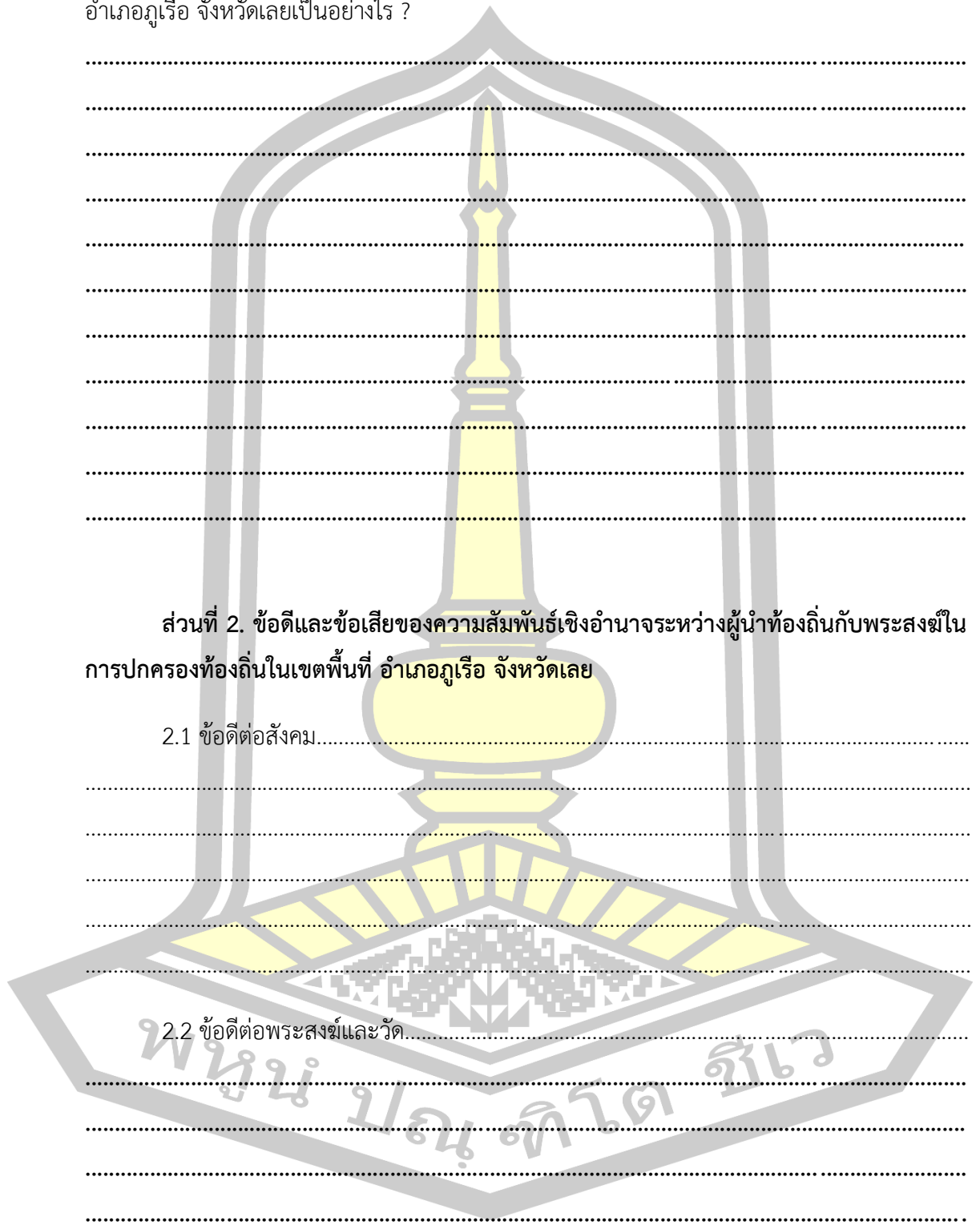
.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ข้อดีต่อผู้นำท้องถิ่น.....

.....
.....
.....
.....

2.4 ข้อเสียต่อสังคม.....

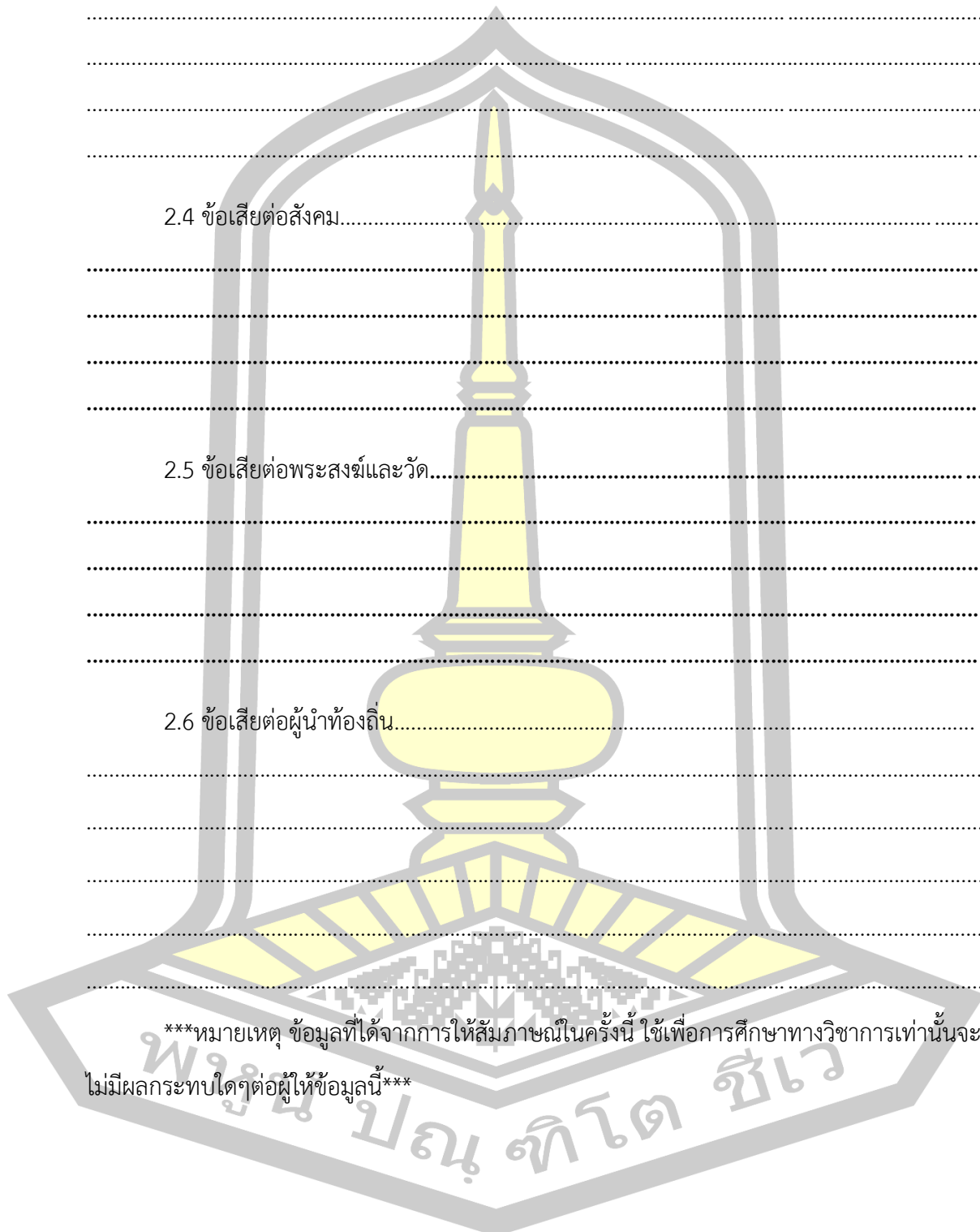
.....
.....
.....
.....

2.5 ข้อเสียต่อพระสงฆ์และวัด.....

.....
.....
.....
.....

2.6 ข้อเสียต่อผู้นำท้องถิ่น.....

.....
.....
.....
.....

***หมายเหตุ ข้อมูลที่ได้จากการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้ ใช้เพื่อการศึกษาทางวิชาการเท่านั้นจะ
ไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลนี้***

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ภูวไนย วิจิตรปัญญา ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาล
ตำบลทิวเรือ อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

อำนาจ เจริญอินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาล
ตำบลร่องจิก อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

อมร ภัคดีจรุง ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ลาดค่าง
อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2562.

อัศวิน ศรีบุรินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ท่า
ศาลา อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2562.

สฤติย์ ศรีบุรินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, อบต.หนอง
บัว อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2562.

วิรัตน์ ศรีบุรินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ปลาบ่า
อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2562.

ปรีนธ์ ประสมทรัพย์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, อบต.सान
ตม อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2562.

พระครูศรีธีราภรณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, ตำบลปลา
บ่า อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

พระครูวิรุฒิสุนทร ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประถา ผู้สัมภาษณ์, ตำบล
หนองบัว อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2562.

พระครูวิสุทธิโพธิสาร ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาล
ตำบลร่องจิก อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2562.

พระมหาชูเชิด ติสฺสโร ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาล
ตำบลกุเรื่อ อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

พระมหาบุद्धิ์ สุทธิโม ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, ตำบล
หนองบัว อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2562.

มนัสชัย คำภาอุม ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ลาด
ค่าง อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2562.

กิตติกา ศรีบุรินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาล
ตำบลร่องจิก อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

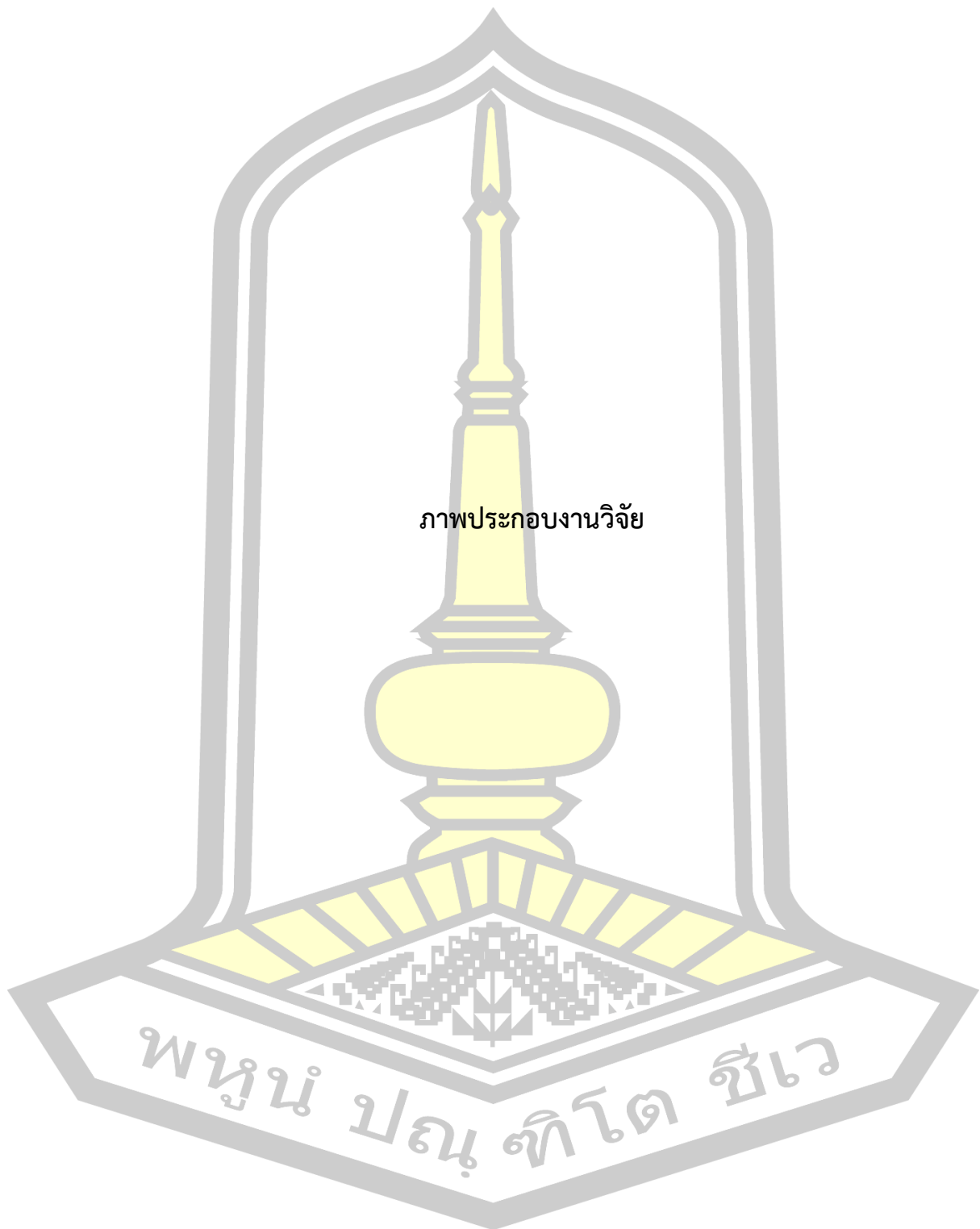
เลี๊ต ศรีบุรินทร์ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ปลาบ่า
อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2562.

บุญคำ กองอุดมกิจ ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, อบต.
หนองบัว อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2562.

สุธี ผดุงโกเม็ด ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, เทศบาลตำบล
กุเรื่อ อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2562.

สำเนียง วงศ์คำโสม ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, อบต.सान
ตม อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2562.

สมศักดิ์ หิรัญโท ผู้ให้สัมภาษณ์, พระมหาประจักษ์ อุประธา ผู้สัมภาษณ์, อบต.ท่าศาลา
อำเภอกุเรื่อ จังหวัดเลย เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563.

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากพระสงฆ์

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้นำท้องถิ่น

ภาพงานบุญประเพณีท้องถิ่นของชาวอำเภอภูเรือ

ภาพงานบุญประเพณีท้องถิ่นของชาวอำเภอภูเรือ การเต้นหน้ารถแห่

ภาพประเพณีการแห่เจ้าเข้าเมืองเป็นประเพณีในพื้นที่

ภาพผู้เหล่าผู้นำขึ้นแสดงตัวและพูดคุยกับประชาชนบนเวทีหมอลำในงานบุญ

ภาพบรรดาผู้นำท้องถิ่นร่วมกันแห่ตั้งต้นเงินเพื่อถวายวัด

ภาพการรับต้นเงินในงานบุญประเพณี

ภาพการทำสัญญาร่วมกันในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ภาพการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำและพระสงฆ์

ภาพโครงการงานศพงานศรั้าปลอดเหล้าและการพนัน

ภาพป้ายโครงการที่ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ร่วมมือกันดำเนินการ

ภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับพระสงฆ์ในพื้นที่

ภาพการร่วมมือกันระหว่างผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์พร้อมชาวอำเภอภูเรือ นำของไปช่วย
ภัยน้ำท่วมที่จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพการให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ของพนักงานท้องถิ่น เทปูนทำทางระบายน้ำ

การให้ความช่วยเหลือพระสงฆ์ของหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ในการจัดเตรียมงาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	พระมหาประจักษ์ อุประถา
วันเกิด	วันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2536
สถานที่เกิด	อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านแสงอรุณ เลขที่ 35 หมู่ 13 ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 39270
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2554 ปริญญาธรรม 4 ประโยค สำนักเรียนวัดหาดใหญ่สิตาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พ.ศ.2559 ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ เอกการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2564 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการ ปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนัน ปณฺ ทิโต ชีเว